

**Informacje z zakresu profilu ryzyka i poziomu kapitału
Banku Spółdzielczego we Wschowie
według stanu na dzień 31.12.2017 roku**

I Informacje ogólne

1. Bank Spółdzielczy we Wschowie z siedzibą we Wschowie, ul. Daszyńskiego 19, przedstawia informacje o charakterze jakościowym i ilościowym dotyczące adekwatności kapitałowej wg stanu na dzień 31.12.2017 roku.
2. Na dzień 31.12.2017r. struktura organizacyjna przedstawiała się następująco:
  - Centrala,
  - 24 Oddziały, z tego: 6 Oddziałów wiodących i 18 Oddziałów podporządkowanych,
  - Punkty kasowe

Oddział Wiodący	Oddział Podporządkowany
I O/Wschowa	II O/Wschowa, O/Sława, O/Szlichtyngowa, O/Niechlów, O/Leszno
O/Rawicz	O/Miejska Górka, O/Góra
O/Przemęt	O/Wijewo, O/Wolsztyn
I O/Polkowice	O/Chocianów, O/Rudna
O/Lubin	O/Ścinawa, O/Prochowice
O/Głogów	O/Kotla, O/Grębocice, O/Nowa Sól, O/Zielona Góra, O/Gorzów Wielkopolski

Oddziałami wiodącymi kierowali Dyrektorzy, a Oddziałami podporządkowanymi – Kierownicy Oddziałów.

Na koniec 2017r. Bank posiadał Punkty Kasowe w następujących miejscowościach: Mochy, Bucz, Miłkowice.

II Zasady zarządzania poszczególnymi ryzykami

1. Zasady i organizacja zarządzania ryzykiem.

1) zasady zarządzania

Zgodnie ze Statutem Banku członków Zarządu powołuje i odwołuje Rada Nadzorcza Banku w głosowaniu tajnym.

Powołanie Prezesa następuje za zgodą Komisji Nadzoru Finansowego w trybie przewidzianym w ustawie Prawo bankowe. Z wnioskiem o wyrażenie zgody występuje Rada Nadzorcza.

Powołanie pozostałych członków Zarządu następuje na wniosek Prezesa Zarządu.

W 2017r. skład Zarządu Banku nie uległ zmianie.

Ocena kwalifikacji członków Zarządu (ocena indywidualna) oraz Zarządu Banku (ocena kolegalna) dokonywana jest raz w roku, przez Radę Nadzorczą Banku, w oparciu o przyjętą „Procedurę oceny kwalifikacji członków Zarządu, Zarządu oraz osób zajmujących stanowiska kierownicze w Banku Spółdzielczym we Wschowie”.

Kwalifikacje członków Zarządu oraz Zarządu jako organu kolegalnego za rok 2017 zostały pozytywnie ocenione przez Radę Nadzorczą w 2018r.

W 2017 r. Bank nie tworzył oddzielnego komitetu ds. ryzyka.

Zarówno Członkowie Zarządu jak i Rady Nadzorczej Banku spełniali wymogi określone w art. 22aa Prawa bankowego, tj. posiadali wiedzę, umiejętności oraz doświadczenie odpowiednie do pełnionych przez nich funkcji i powierzonych im obowiązków, dające rękojmię należytego wykonywania tych obowiązków.

- 2) organizacja zarządzania

Bank Spółdzielczy we Wschowie wprowadził system zarządzania ryzykiem regulujący podział zadań i odpowiedzialności poszczególnych organów, jednostek organizacyjnych Banku i pracowników

w ramach tego systemu, obejmujący identyfikację, pomiar, limitowanie, monitorowanie i kontrolę poszczególnych rodzajów ryzyka oraz wdrożył proces szacowania kapitału wewnętrznego zapewniający jego adekwatność do profilu ryzyka Banku. Sposób zarządzania ryzykiem opisuje „Strategia zarządzania ryzykiem w Banku Spółdzielczym we Wschowie”, stanowiąca podstawę do opracowania procedur zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka uznanymi za istotne. Do istotnych Bank zalicza ryzyka: kredytowe, kapitałowe, koncentracji zaangażowań, walutowe, stopy procentowej w księdze bankowej, operacyjne, płynności, braku zgodności i biznesowe.

Zarządzanie ryzykiem jest zorganizowane w sposób umożliwiający zapobieganie konfliktom interesów pomiędzy pracownikami, czy też jednostkami organizacyjnymi Banku. Komórki organizacyjne Banku biorą udział w procesie zarządzania ryzykiem poprzez realizację celów zawartych w przyjętych przez Zarząd Banku procedurach zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka oraz zgodnie z przyjętym Regulaminem organizacyjnym Banku.

Funkcjonujący w Banku system zarządzania ryzykiem i system kontroli wewnętrznej jest zorganizowany na trzech niezależnych poziomach:

- 1) na pierwszy poziom składa się zarządzanie ryzykiem w działalności operacyjnej Banku;
- 2) na drugi poziom składa się:
  - a) zarządzanie ryzykiem przez pracowników na specjalnie powoływanych do tego stanowiskach lub w komórkach organizacyjnych (zwane dalej „zarządzaniem ryzykiem na drugim poziomie w zakresie, o którym mowa w lit. a)”);
  - b) działalność komórki do spraw zgodności;
- 3) na trzeci poziom składa się działalność komórki audytu wewnętrznego, przy czym w związku uczestnictwem Banku w Systemie Ochrony, tę działalność wykonuje Spółdzielnia.

Zarządzanie ryzykiem na drugim poziomie, w zakresie, o którym mowa w lit. a) jest niezależne od zarządzania ryzykiem na pierwszym poziomie.

Zgodnie z obowiązującą w Banku strukturą organizacyjną, w ramach:

- 1) poziomu pierwszego funkcjonują następujące komórki organizacyjne i stanowiska:
  - a) Wydział Ekonomiczny;
  - b) Wydział Operacji Międzybankowych z wyłączeniem zadań wykonywanych przez koordynatora ds. przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu;
  - c) Wydział Analiz Kredytowych z wyłączeniem Zespołu Monitoringu;
  - d) Wydział Informatyki z wyłączeniem zadań przypisanych Administratorowi Bezpieczeństwa Informacji;
  - e) Oddziały Banku wraz z podległymi im Punktami Kasowymi;
- 2) poziomu drugiego funkcjonują następujące komórki organizacyjne i stanowiska:
  - a) Wydział Ryzyk Bankowych;
  - b) Wydział ds. zgodności i kontroli wewnętrznej;
  - c) Administrator Bezpieczeństwa Informacji;
  - d) Główny Księgowy;
  - e) koordynator ds. przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu;
  - f) Zespół Monitoringu.

Pracownicy/komórki organizacyjne odpowiedzialne za zarządzanie ryzykiem na drugim poziomie, w zakresie, o którym mowa w lit. a) wykonują zadania związane z identyfikacją, pomiarem lub szacowaniem, kontrolą, monitorowaniem oraz sprawozdawaniem każdego istotnego ryzyka.

Podział zadań w procesie zarządzania ryzykiem:

1. Rada Nadzorcza w systemie zarządzania ryzykiem sprawuje nadzór nad wprowadzeniem systemu zarządzania ryzykiem, w tym ryzykiem braku zgodności oraz ocenia jego adekwatność i skuteczność, w tym:
  - 1) zatwierdza, określony przez Zarząd, akceptowalny ogólny poziom ryzyka oraz monitoruje jego przestrzeganie;
  - 2) zatwierdza, przyjętą przez Zarząd, strategię zarządzania Bankiem oraz nadzoruje jej przestrzeganie;
  - 3) zatwierdza, przyjętą przez Zarząd Banku, strategię zarządzania ryzykiem oraz monitoruje jej przestrzeganie;

- 4) sprawuje nadzór nad opracowaniem, przyjęciem i wdrożeniem procedur, na podstawie których funkcjonować ma w Banku system zarządzania ryzykiem; nadzoruje ich przestrzeganie;
  - 5) wybiera członków Zarządu posiadających odpowiednie kwalifikacje do sprawowania wyznaczonych im funkcji;
  - 6) monitoruje skuteczność czynności wykonywanych przez członków Zarządu w związku z realizacją ich zadań w zakresie systemu zarządzania Bankiem;
  - 7) sprawuje nadzór nad wykonywaniem przez członków Zarządu obowiązków na wszystkich poziomach;
  - 8) określa zasady raportowania do Rady Nadzorczej o rodzajach i wielkości ryzyka w działalności, po uprzednim przedstawieniu propozycji przez Zarząd, w sposób umożliwiający nadzorowanie systemu zarządzania ryzykiem w Banku;
  - 9) zatwierdza zasady przeprowadzania testów warunków skrajnych w odniesieniu do poszczególnych rodzajów ryzyka.
2. Zarząd w systemie zarządzania ryzykiem projektuje, wprowadza oraz zapewnia działanie, spójnego ze strategią zarządzania Bankiem, systemu zarządzania ryzykiem, w tym:
- 1) określa bieżącą i przyszłą gotowość Banku do podejmowania ryzyka;
  - 2) opracowuje i przyjmuje strategię zarządzania ryzykiem;
  - 3) odpowiada za opracowanie, przyjęcie i wdrożenie procedur dotyczących zarządzania oraz zapewnienie wdrożenia planów w zakresie systemu zarządzania ryzykiem, opracowuje i akceptuje politykę oraz zapewnia wdrożenie procedur; monitoruje ich przestrzeganie;
  - 4) zapewnia strukturę organizacyjną dostosowaną do wielkości i profilu ponoszonego ryzyka i umożliwiającą skuteczne wykonywanie zadań, w tym: wprowadza podział realizowanych w Banku zadań, zapewniający niezależność zarządzania ryzykiem na pierwszym poziomie od zarządzania ryzykiem na drugim poziomie;
  - 5) nadzoruje zarządzanie ryzykiem na pierwszym i drugim poziomie;
  - 6) nadzoruje wielkość i profil ryzyka w Banku;
  - 7) ustanawia odpowiednie zasady raportowania, w tym zasady raportowania Zarządu do Rady Nadzorczej; ustanawia zasady raportowania przez jednostki organizacyjne, komórki organizacyjne oraz stanowiska organizacyjne Banku o rodzajach i wielkości ryzyka w działalności, w sposób umożliwiający monitorowanie poziomu ryzyka w Banku; ogólne zasady raportowania o ryzyku opisano w Załączniku nr 1 do niniejszej strategii;
  - 8) wprowadza niezbędne korekty i udoskonalenia systemu zarządzania w przypadku zmiany wielkości i profilu ryzyka w działalności Banku oraz czynników otoczenia gospodarczego lub wykrycia nieprawidłowości w funkcjonowaniu systemu zarządzania;
- ponadto:
- 9) zatwierdza przyjęte rodzaje limitów oraz ich wysokość.
3. Do zadań Komisji do spraw tworzenia rezerw celowych w procesie zarządzania ryzykiem należy ocena poprawności tworzenia rezerw celowych i proponowanie zmian wysokości rezerw.
  4. Do zadań Komitetu Zarządzania Aktywami i Pasywami w procesie zarządzania ryzykiem należy ocenianie funkcjonowania dotychczasowych i nowych inwestycji kapitałowych Banku, kreowanie polityki zarządzania aktywami i pasywami, wyznaczanie planów i kontrola ich wykonania a także koordynowanie zarządzania ryzykami bankowymi.
  5. Do zadań Komitetu Kredytowego w procesie zarządzania ryzykiem należy opiniowanie wniosków kredytowych oraz przedstawianie propozycji decyzji kredytowych osobom lub organom podejmującym decyzję kredytową w ramach posiadanych kompetencji.
  6. Do zadań Komitetu ds. IT i bezpieczeństwa Banku w procesie zarządzania ryzykiem należy pełnienie funkcji koordynująco-opiniodawczej w zakresie kształtowania polityki bezpieczeństwa informacji Banku, zarządzania ryzykiem IT, rozwoju systemów teleinformatycznych oraz polityki w zakresie zachowania ciągłości działania.
  7. Do szczególnych zadań Wydziału Ryzyk Bankowych w zakresie procesu zarządzania ryzykiem w Banku należy:
    - 1) opracowywanie procedur oceny procesu zarządzania ryzykiem w Banku, w tym weryfikacja definicji ryzyk uwzględnianych w procesie zarządzania ryzykiem oraz określanie ich istotności,
    - 2) szacowanie wewnętrznego wymogu kapitałowego i przygotowywanie raportów dla Zarządu Banku i Rady Nadzorczej,

- 3) przegląd procedur i metodologii stosowanych w procesie zarządzania ryzykiem,
  - 4) monitorowanie i sporządzanie analiz narażenia Banku na poszczególne rodzaje ryzyka zgodnie z przyjętymi procedurami oraz usprawnianie procesu zarządzania ryzykami istotnymi i nieistotnymi,
  - 5) na podstawie szczegółowych analiz, proponowanie do przyjęcia przez Zarząd Banku limitów operacyjnych dla poszczególnych rodzajów ryzyka.
8. Do zadań Wydziału Ekonomicznego w zakresie procesu zarządzania ryzykiem należy:
- 1) wyliczanie regulacyjnego wymogu kapitałowego,
  - 2) usprawnianie procesu zarządzania:
    - a) ryzykiem wyniku finansowego,
    - b) ryzykiem kapitałowym,
  - 3) działalność operacyjna uwzględniająca przestrzeganie dopuszczalnych poziomów ryzyka płynności, stopy procentowej, walutowego oraz aktualnych zaleceń Komitetu Zarządzania Aktywami i Pasywami.
9. Do zadań Wydziału Produktów i Systemów Bankowych w zakresie procesu zarządzania ryzykiem należy:
- 1) tworzenie zaplecza logistycznego do działalności depozytowo-rozliczeniowej i kredytowej poprzez nadzorowanie produktów bankowych znajdujących się w ofercie Banku, przygotowanie i wprowadzenie nowych produktów, tworzenie regulacji wewnętrznych oraz współuczestniczenie w zarządzaniu ryzykami związanymi z działalnością komórki,
  - 2) zapewnienie bezpieczeństwa administrowanych systemów bankowych oraz minimalizowanie ryzyka operacyjnego i ryzyka utraty reputacji poprzez wsparcie komórek organizacyjnych Banku w działaniach sprzedażowych.
10. Do zadań Wydziału ds. zgodności i kontroli wewnętrznej w zakresie procesu zarządzania ryzykiem należy:
- 1) przeprowadzanie kontroli wewnętrznej w zakresie ponoszonych ryzyk zgodnie z przyjętymi procedurami,
  - 2) ocena prawidłowości funkcjonowania procesu zarządzania ryzykami w Banku,
  - 3) ocena procesu sporządzania i ogłaszania informacji w zakresie profilu ryzyka i poziomu kapitału w celu zapewnienia, że ogłaszane informacje są odpowiednie do charakteru, skali i złożoności Banku,
  - 4) podejmowanie działań mających na celu zapewnienie zgodności działania Banku z prawem oraz przyjętymi standardami postępowania, a w szczególności identyfikacja, pomiar i ocena ryzyka braku zgodności związanego z działalnością Banku.
12. Do zadań Wydziału Informatyki w zakresie procesu zarządzania ryzykiem należy zarządzanie bezpieczeństwem systemów informatycznych i komunikacyjnych Banku.
13. Do zadań Wydziału Kadr w zakresie procesu zarządzania ryzykiem należy realizacja celów zawartych w Polityce Kadrowej Banku.
14. Do zadań Wydziału Marketingu w zakresie procesu zarządzania ryzykiem należy budowanie pozytywnego wizerunku Banku oraz realizacja celów sprzedażowych przy udziale działań marketingowych uwzględniających profil ryzyka zatwierdzony przez Zarząd BS w procedurach zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka.
15. Do zadań Wydziału Analiz Kredytowych w procesie zarządzania ryzykiem należy dokonywanie oceny ryzyka poszczególnych ekspozycji kredytowych i rekomendowanie udzielenia bądź nie udzielenia kredytu, dokonywanie przeglądu klasyfikacyjnego portfela kredytowego, a także udział w procesie zarządzania ryzykiem oraz przygotowanie informacji zarządczej.
16. Do zadań Wydziału Operacji i Rozliczeń Międzybankowych w zakresie procesu zarządzania ryzykiem należy zapewnienie prawidłowości działania systemu przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowania terroryzmu oraz udział w procesie zarządzania ryzykiem.
17. Do zadań Wewnętrznej Służby Ochrony w zakresie zarządzania ryzykiem należy zapewnienie warunków ciągłego i niezakłóconego działania Banku poprzez zapewnienie bezpieczeństwa osób i mienia.

W ramach procesu zarządzania ryzykiem kierownicy komórek organizacyjnych Banku sprawują kontrolę w zakresie występujących ryzyk oraz oceniają ich poziom, zgodnie z przyjętymi procedurami wewnętrznymi.

1) RYZYKO KREDYTOWE

Nadrzędnym celem zarządzania ryzykami w Banku, w tym ryzykiem kredytowym, jest zapewnienie bezpieczeństwa zgromadzonych środków. Z uwagi na możliwość poniesienia przez Bank potencjalnie dużych strat, ryzyko kredytowe istotnie wpływa na działalność Banku. Zarządzanie ryzykiem kredytowym ma na celu ograniczenie możliwości wystąpienia strat finansowych spowodowanych nie wywiązaniem się kontrahenta Banku ze zobowiązań wynikających z warunków umowy i realizowane jest poprzez zwiększenie bezpieczeństwa działalności kredytowej które generuje najwyższe ryzyko.

W celu zapewnienia odpowiedniej jakości aktywów kredytowych, Bank zarządza: ryzykiem kredytowym, ryzykiem koncentracji, ryzykiem ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie, ryzykiem detalicznych ekspozycji kredytowych.

Najważniejsze cele strategiczne w zakresie ryzyka kredytowego obejmują:

- 1) wdrożenie systemu zarządzania ryzykiem kredytowym zapewniającego stabilny rozwój portfela kredytowego;
- 2) dostarczanie Zarządowi Banku informacji o poziomie ryzyka kredytowego umożliwiających podejmowanie ostrożnościowych, zasadnych decyzji dotyczących działalności kredytowej Banku;
- 3) utrzymywanie jakości portfela kredytowego Banku, wyrażonej udziałem kredytów zagrożonych w kredytach ogółem na poziomie nie wyższym od 10%;
- 4) utrzymywanie pokrycia rezerwami celowymi należności zagrożonych od podmiotów sektora niefinansowego i instytucji rządowych lub samorządowych na poziomie co najmniej 30%;
- 5) ograniczanie ryzyka utraty wartości aktywów, wynikającego z pozostałych (poza kredytami) aktywów Banku;
- 6) utrzymywanie umiarkowanie zdywersyfikowanego portfela kredytowego w zakresie uwarunkowanym terenem działania Banku;
- 7) bezwzględne przestrzeganie limitów koncentracji dużych ekspozycji określonych w CRR;
- 8) prowadzenie działalności w zakresie związanym z udzielaniem kredytów zabezpieczonych hipotecznie mającej na celu utrzymanie zaangażowania na nieistotnym poziomie;
- 9) utrzymywanie udziału portfela kredytów zagrożonych zabezpieczonych hipotecznie na poziomie nie wyższym od 5,5% całego portfela kredytów zabezpieczonych hipotecznie;
- 10) rozwój portfela kredytów zabezpieczonych hipotecznie do wysokości nie przekraczającej 580% kapitału uznanego Banku;
- 11) prowadzenie działalności w zakresie związanym z udzielaniem detalicznych ekspozycji kredytowych mającej na celu utrzymanie zaangażowania na nieistotnym poziomie;
- 12) utrzymywanie udziału portfela detalicznych ekspozycji zagrożonych (po wyłączeniu BS Kredyt) na poziomie nie wyższym od 10% całego portfela detalicznych ekspozycji kredytowych;
- 13) rozwój portfela kredytów detalicznych do wysokości nie przekraczającej 120% kapitału uznanego Banku.

W procesie zarządzania ryzykiem kredytowym uczestniczą:

1. Rada Nadzorcza: sprawuje nadzór nad systemem zarządzania ryzykiem kredytowym, ocenia jego adekwatność i skuteczność oraz nadzoruje zgodność polityki kredytowej z założeniami Strategii zarządzania ryzykiem i Planem finansowym Banku, zatwierdza ogólny akceptowalny przez Bank poziom ryzyka.
2. Zarząd Banku: kieruje bieżącą jego działalnością i jest odpowiedzialny za odpowiednie kształtowanie i zarządzanie działalnością kredytową, głównie poprzez:
  - realizację wyznaczonych przez Radę Nadzorczą celów strategicznych w zakresie zarządzania ryzykiem kredytowym w Banku, ujętych w Strategii zarządzania ryzykiem i Polityce kredytowej,
  - ustanowienie szczegółowych pełnomocnictw i limitów kredytowych dla pracowników uczestniczących w procesie kredytowym,
  - zatwierdzanie wysokości wewnętrznych limitów koncentracji,
  - uchwalenie wewnętrznych regulacji i procedur dotyczących zarządzania ryzykiem kredytowym w Banku,
  - podejmowanie decyzji kredytowych zastrzeżonych do jego kompetencji,
  - przekazywanie Radzie Nadzorczej informacji z zakresu zarządzania ryzykiem kredytowym.

3. Prezes Zarządu sprawuje nadzór nad pomiarem i monitorowaniem ryzyka kredytowego poprzez Wiceprezesa Zarządu Zarządzającego Pionem Ryzyk, któremu podlegają: Wydział Ryzyk Bankowych i Wydział Wierzytelności Trudnych.
4. Wiceprezes Zarządu zarządzający Pionem Handlowym sprawuje nadzór nad działalnością handlową (sprzedaż kredytów), któremu podlegają: Wydział Produktów i Systemów Bankowych, Dyrektor Sieci Sprzedaży i pośrednio Oddziały i Wydział Marketingu.
5. Wiceprezes Zarządu zarządzający Pionem Ryzyk sprawuje nadzór nad analizami kredytowymi, któremu podlega: Wydział Analiz Kredytowych i Wydział Ryzyk Bankowych.
6. Komitet Kredytowy: opiniuje wnioski kredytowe oraz przedstawia propozycje kredytowe osobom lub organom podejmującym decyzję kredytową w ramach posiadanych kompetencji.
7. Wydział Ryzyk Bankowych w szczególności odpowiada za:
  - pomiar, monitorowanie ryzyka kredytowego portfela kredytowego (w tym ryzyka detalicznych ekspozycji kredytowych, ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie), ryzyka koncentracji, ryzyka rezydualnego oraz raportowanie procesu zarządzania tymi ryzykami w Banku,
  - opracowywanie oraz przegląd regulacji stosowanych w procesie zarządzania ryzykiem kredytowym (w tym ryzykiem detalicznych ekspozycji kredytowych, ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie), koncentracji, rezydualnym.
8. Wydział Produktów i Systemów Bankowych w szczególności odpowiada za:
  - zapewnienie warunków sprawnego funkcjonowania Banku poprzez doskonalenie procedur bankowych w zakresie działalności kredytowej,
  - opracowywanie i wdrażanie nowych produktów kredytowych,
  - modyfikowanie i dostosowywanie istniejących produktów do potrzeb klientów Banku,
  - doskonalenie metod i procedur oceny wiarygodności i zdolności kredytowej oraz monitoringu.
9. Wydział Analiz Kredytowych: dokonuje oceny zdolności kredytowej oraz wyceny proponowanych zabezpieczeń, wnioskuje w sprawie udzielenia bądź odmowy udzielenia kredytu, dokonuje przeglądu klasyfikacyjnego portfela kredytowego.
10. Wydział Wierzytelności Trudnych: odpowiada za prowadzenie restrukturyzacji wierzytelności, których spłata jest zagrożona oraz windykację należności Banku.
11. Komitet Zarządzania Aktywami i Pasywami ocenia poziom ryzyka kredytowego (w tym detalicznych ekspozycji kredytowych, ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie), rezydualnego i koncentracji.
12. Komisja do spraw tworzenia rezerw celowych: omawia przeglądy należności, udzielonych gwarancji i poręczeń sporządzane przed Oddziały oraz sprawdza prawidłowość ich klasyfikacji, składa Zarządowi Banku wnioski dotyczące utworzenia lub rozwiązania rezerw celowych.
13. Wydział ds. Zgodności i Kontroli Wewnętrznej: identyfikuje, ocenia, kontroluje i monitoruje ryzyko braku zgodności, przeprowadza kontrolę prawidłowości działania procesów, systemów oraz jednostek organizacyjnych Banku w zakresie ponoszonego ryzyka kredytowego z uwzględnieniem ryzyka detalicznych ekspozycji kredytowych, ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie, koncentracji, rezydualnym.
14. Dyrektorzy Oddziałów i Kierownicy Oddziałów: odpowiadają za identyfikację i monitorowanie ryzyka na poziomie pojedynczej ekspozycji kredytowej w poszczególnych jednostkach organizacyjnych Banku oraz za podejmowane decyzji kredytowych zgodnych z otrzymanymi pełnomocnictwami.
15. Pozostali pracownicy Banku: mają obowiązek przestrzegania zasad zarządzania ryzykiem kredytowym obowiązujących w Banku uchwalonych w formie strategii, polityk, instrukcji, regulaminów i metodyk oraz raportowanie zdarzeń wpływających na poziom ryzyka kredytowego.

Bank zarządza ryzykiem kredytowym zarówno w odniesieniu do pojedynczej transakcji jak i do całego portfela kredytowego. Zarządzanie ryzykiem kredytowym portfela kredytowego Banku obejmuje działania polegające na dywersyfikacji ryzyka i kształtowaniu bezpiecznej struktury portfela, badaniu jakości portfela, przeprowadzaniu testów warunków skrajnych portfela kredytowego.

Działania w zakresie ograniczenia ryzyka kredytowego w odniesieniu do łącznego zaangażowania kredytowego przeprowadzane są za pomocą:

1. dywersyfikacji oraz monitorowania i raportowania ryzyka kredytowego z tytułu koncentracji, związanego ze zbyt dużym zaangażowaniem Banku:

- wobec pojedynczych podmiotów oraz podmiotów powiązanych kapitałowo lub organizacyjnie, Struktura zaangażowania kredytowego w duże ekspozycje kredytowe w rozbiciu na poszczególne kategorie ryzyka z wyszczególnieniem korekty wartości i rezerw celowych na dzień 31.12.2017r.

Wyszczególnienie	Normalna	Pod obserwacją	Poniżej standardu	Wątpliwa	Stracona	Razem	Korekta wartości	Rezerwy (zaliczone w kapitał)
Ekspozycje powyżej 10% kapitału uznanego Banku	117 494 577,87	0,00	0,00	0,00	0,00	117 494 577,87	572 405,70	0,00

- w ten sam sektor gospodarczy (branże), Struktura zaangażowania kredytowego (wartość bilansowa brutto plus zobowiązania pozabilansowe) według branż (podział wg klasyfikacji PKD 2007) w rozbiciu na poszczególne kategorie ryzyka z wyszczególnieniem korekty wartości, rezerw celowych oraz ekspozycji przeterminowanych (netto) na dzień 31.12.2017r.

Wyszczególnienie	Normalna	Pod obserwacją	Poniżej standardu	Wątpliwa	Stracona	Razem	Korekta wartości	Rezerwy Odpisy	Ekspozycje przeterminowane netto
A. Rolnictwo	225 893 571,35	1 097 271,50	8 136 647,67	144 721,47	5 056 426,13	240 328 638,12	2 280 590,32	5 134 986,03	341 266,62
B. górnictwo i wydobywanie	1 199 315,14					1 199 315,14	4 147,98	0,00	
C. przetwórstwo przemysłowe	45 079 212,99	10 605 435,80			9 834 443,99	65 519 092,78	320 227,98	3 963 831,44	5 964 328,70
E. dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	2 143 585,19	1 266 734,73	72 880,59	67 881,33		3 551 081,84	9 015,70	37 123,84	69 697,41
F. budownictwo	57 962 234,44	258 010,88		484 451,44	2 237 098,90	60 941 795,66	308 429,48	1 341 269,86	1 166 917,67
G. handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	78 229 641,13	654 864,60	540 109,24	99 604,95	6 586 440,29	86 110 660,21	466 817,38	6 202 792,80	1 855 436,40
H. transport i gospodarka magazynowa	11 483 103,57	34 201,35	32 426,96		274,66	11 550 006,54	64 558,17	1 847,67	30 869,32
I. działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	12 176 188,89		403 167,76		4 007,59	12 583 364,24	106 405,37	4 007,59	20 188,36
J. informacja i komunikacja	791 865,47				137 972,58	929 838,05	10 913,51	113 435,58	24 537,00
K. działalność finansowa i ubezpieczeniowa	13 879 275,51	6 282,93		6 375,27	16 163,86	13 908 097,57	40 768,18	19 228,04	9 594,03
L. działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	81 860 068,38				210 793,66	82 070 862,04	660 945,70	185 474,89	25 318,77
M. działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	8 682 552,34				634 661,51	9 317 213,85	62 897,99	79 837,08	402 396,47
N. działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	627 818,05				16 164,25	643 982,30	1 901,96	16 164,25	14,10
O. administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	11 759 083,92		82 869,08			11 841 953,00	9 649,33	2 763,65	11 181,02
P. edukacja	1 629 124,80				102 039,71	1 731 164,51	22 908,84	8 364,42	108 846,06
Q. opieka zdrowotna i pomoc społeczna	17 090 680,17			1 412 580,66	2 008 084,05	20 511 344,88	105 624,49	305 977,98	4 481 034,93
R. działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	736 783,89			269 026,57		1 005 810,46	2 621,08	133 974,43	18,27
S. pozostała działalność usługowa	347 757,42					347 757,42	3 070,57	0,00	
Razem	571 571 862,65	13 922 801,79	9 268 101,30	2 484 641,69	26 844 571,18	624 091 978,61	4 481 494,03	17 551 079,55	14 511 645,12

- w ten sam region gospodarczy (województwa),

Struktura zaangażowania kredytowego (wartość bilansowa brutto plus zobowiązania pozabilansowe) według regionu gospodarczego (województwa) w rozbiciu na poszczególne kategorie ryzyka z wyszczególnieniem korekty wartości, rezerw celowych oraz ekspozycji przeterminowanych (netto) na dzień 31.12.2017r.

Wyszczególnienie	Normalna	Pod obserwacją	Poniżej standardu	Wątpliwa	Stracona	Razem	Korekta wartości	Rezerwy Odpisy	Ekspozycje przeterminowane netto
Dolnośląskie	249 416 509,87	4 221 637,11	2 584 637,74	1 420 475,04	20 555 472,99	278 198 732,75	2 694 010,04	12 480 417,83	12 299 203,93
Lubuskie	131 289 675,45	9 026 048,65	3 771 571,42	343 283,17	8 827 626,21	153 258 204,90	1 344 165,85	8 720 974,89	1 228 408,60
Wielkopolskie	342 751 470,17	982 436,42	2 913 693,39	720 883,48	8 163 838,49	355 532 321,95	3 098 786,06	6 590 495,37	3 613 753,42
Pozostałe	13 295 427,08	0,00	0,00	0,00	958 422,53	14 253 849,61	128 122,35	958 422,53	579 210,31
Razem	736 753 082,57	14 230 122,18	9 269 902,55	2 484 641,69	38 505 360,22	801 243 109,21	7 265 084,30	28 750 310,62	17 720 576,26

- wobec tego samego produktu lub grupy produktów,

Struktura zaangażowania kredytowego (wartość bilansowa brutto plus zobowiązania pozabilansowe) w ten sam rodzaj produktu lub grupę produktów w rozbiciu na poszczególne kategorie ryzyka z wyszczególnieniem korekty wartości, rezerw celowych oraz ekspozycji przeterminowanych (netto) na dzień 31.12.2017r.

Wyszczególnienie	Normalna	Pod obserwacją	Poniżej standardu	Wątpliwa	Stracona	Razem	Korekta wartości	Rezerwy Odpisy	Ekspozycje przeterminowane netto
Finansujące deficyt budżetowy	3 223 770,48	0,00	0,00	0,00	0,00	3 223 770,48	3 768,22	0,00	0,00
Gwarancje	2 698 362,76	743 174,95	0,00	0,00	0,00	3 441 537,71	0,00	0,00	0,00
Inwestycyjne	302 338 532,79	8 618 931,03	7 239 248,34	1 752 695,42	5 955 308,82	325 904 716,40	3 013 569,78	4 389 056,45	5 123 544,62
Karty kredytowe	2 643 577,77	0,00	0,00	0,00	146 322,93	2 789 900,70	0,00	146 322,93	88 621,07
Kredyt w rachunku bieżącym	104 733 414,04	2 175 421,48	1 676 105,42	538 160,20	6 922 321,46	116 045 422,60	0,00	1 544 133,46	5 953 456,89
Kredyty mieszkaniowe	117 662 291,39	229 447,61	1 801,25	0,00	1 408 081,63	119 301 621,88	1 178 578,34	1 229 316,27	1 026 377,05
Kredyty na cele konsumpcyjne	35 333 167,32	0,00	0,00	0,00	2 319 625,07	37 652 792,39	1 279 059,42	2 314 057,45	1 382 910,07
Limity w ROR	4 813 730,12	0,00	0,00	0,00	314 703,71	5 128 433,83	0,00	314 703,71	39 312,89
Obrotowe	126 329 653,86	1 893 241,89	283 774,52	193 786,07	9 024 822,01	137 725 278,35	1 119 000,32	6 675 722,14	2 981 154,94
Pozostałe	4 010 842,68	0,00	0,00	0,00	7 117 111,82	11 127 954,50	172 463,12	7 116 806,56	394 790,33
Pożyczki hipoteczne	32 965 739,36	569 905,22	68 973,02	0,00	5 297 062,77	38 901 680,37	498 645,10	5 020 191,65	730 408,40
Razem	736 753 082,57	14 230 122,18	9 269 902,55	2 484 641,69	38 505 360,22	801 243 109,21	7 265 084,30	28 750 310,62	17 720 576,26

- w ten sam rodzaj zabezpieczenia;

Struktura zaangażowania kredytowego (wartość bilansowa brutto plus zobowiązania pozabilansowe) w ten sam rodzaj zabezpieczenia w rozbiciu na poszczególne kategorie ryzyka na dzień 31.12.2017r.

Wyszczególnienie	Normana	Pod obserwacją	Poniżej standardu	Wątpliwa	Stracona	Razem
Poręczenie cywilne	108 495 689,58	2 288 846,37	2 576 353,90	848 212,82	5 683 594,56	119 892 697,23
Zastaw rejestrowy	22 807 440,97	2 085 028,55	34 627,08	50 737,31	177 837,06	25 155 670,97
Przewiązanie	16 780 618,37	719 210,34	482 585,83	0,00	412 428,26	18 394 842,80
Kaucja	1 318 566,53	123 303,15	0,00	0,00	0,00	1 441 869,68
Cesja wierzytelności	4 195 895,72	0,00	0,00	0,00	1 221 805,89	5 417 701,61
Hipoteka na nieruchomości mieszkalnej	128 538 581,52	229 447,61	70 774,27	52 271,46	2 438 200,82	131 329 275,68
Hipoteka na nieruchomości niemieszkalnej	317 286 913,00	5 343 802,44	5 963 480,62	1 222 059,64	15 331 488,21	345 147 743,91
Gwarancja	20 284 033,79	1 727 677,54	79 316,47	0,00	859 335,01	22 950 362,81
Ubezpieczenie kredytu	695 750,79	0,00	0,00	0,00	0,00	695 750,79
Ubezpieczenie kredytobiorcy na życie	49 053 875,97	216 333,16	51 409,13	0,00	1 114 517,72	50 436 135,98
Pozostałe zabezpieczenia	67 295 716,33	1 496 473,02	11 355,25	311 360,46	11 266 152,69	80 381 057,75
Razem	736 753 082,57	14 230 122,18	9 269 902,55	2 484 641,69	38 505 360,22	801 243 109,21

Całkowita wartość ekspozycji która jest objęta uznanym zabezpieczeniem finansowym lub innym uznanym zabezpieczeniem wynosi 1.441.869,68zł.

2. monitorowania i raportowania jakości, struktury i dynamiki portfela (badanie jakości, struktury i dynamiki kredytów w poszczególnych produktach, ich grupach, branżach, w tym detalicznych ekspozycji kredytowych i ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie),
3. monitorowania i raportowania adekwatności dokonywanych odpisów i wielkości tworzonych rezerw na należności zagrożone oraz pomniejszych podstawy tworzenia rezerw celowych,
4. monitorowania i raportowania poziomu i dynamiki ekspozycji zagrożonych, ich struktury,
5. monitorowania i raportowania poziomu i dynamiki należności przeterminowanych,
6. monitorowania i raportowania kredytów udzielanych osobom, o których mowa w art. 79a ustawy Prawo bankowe,
7. monitorowania wielkości wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego oraz poziomu współczynnika wypłacalności,
8. monitorowania poziomu wskaźników LtV ekspozycji kredytowych,
9. przeprowadzania testów warunków skrajnych,
10. ustanawiania, monitorowania i oceny realizacji przyjętych limitów zaangażowań, w tym z tytułu dużych i indywidualnie istotnych zaangażowań, detalicznych ekspozycji kredytowych, ekspozycji kredytowych finansujących nieruchomości i zabezpieczonych hipotecznie.

Zarządzanie ryzykiem kredytowym w odniesieniu do pojedynczej transakcji kredytowej polega na:

1. ograniczeniu ryzyka wynikającego z sytuacji ekonomiczno-finansowej kredytobiorcy będącego zarówno osobą fizyczną, jak i podmiotem gospodarczym,
2. ograniczeniu ryzyka związanego z zawieraną transakcją kredytową w trakcie jej udzielania, jak i jej trwania,
3. stosowanie standardów kredytowych przy uwzględnieniu rodzaju produktu kredytowego, przy czym standardy kredytowe to określone zasady kredytowania i normy zawarte w odpowiednich regulacjach kredytowych,
4. ograniczaniu wysokości kredytu poprzez jednostkowe limity zaangażowań,
5. badaniu terminowości spłaty kredytu, ocenę sytuacji ekonomiczno-finansowej kredytobiorcy oraz ocenę zabezpieczeń,
6. dokonywaniu przeglądów ekspozycji kredytowych i tworzeniu rezerw,
7. windykacji i nadzorze nad ekspozycjami kredytowymi zagrożonymi,
8. kontroli kredytowej.

Zasady i procedury dotyczące wyceny zabezpieczeń i zarządzania nimi.

W celu ograniczania ryzyka kredytowego, w Banku obowiązują regulacje i procedury, w oparciu o które Bank przyjmuje, wycenia oraz monitoruje zabezpieczenia ekspozycji kredytowych. Zabezpieczenie ma na celu zapewnienie Bankowi zwrotu przysługującej mu w stosunku do klienta wierzytelności, w przypadku gdyby nie dokonał on spłaty tej wierzytelności w terminie ustalonym w umowie. Bank dąży do ustanowienia zabezpieczenia rzeczowego, w tym hipoteki na nieruchomości, będącego własnością kredytobiorcy, a dopiero wówczas, gdy to nie jest możliwe, dopuszczalne jest ustanowienie zabezpieczenia będącego własnością osoby trzeciej i poddanie tych ekspozycji szczególnej uwadze. Podstawową zasadą w procesie ustanawiania zabezpieczenia jest dążenie do zabezpieczenia całej kwoty kredytu, odsetek, prowizji i kosztów Banku związanych z udzielonym kredytem przez cały okres obowiązywania umowy kredytowej. Analiza ryzyka związanego z zabezpieczeniem ekspozycji kredytowej wykonywana jest na etapie analizy wniosku o produkt kredytowy i cyklicznie w ramach monitoringu kredytowego i monitoringu zabezpieczeń. Zabezpieczenia ekspozycji kredytowych dokonywane są w stopniu adekwatnym do oceny ryzyka kredytowego, sytuacji ekonomicznej klienta oraz wysokości, charakteru i okresu trwania transakcji.

W procesie podejmowania decyzji kredytowej oraz podczas monitoringu Bank określa wartość zabezpieczenia rzeczowego w oparciu o jego wartość rynkową biorąc pod uwagę ograniczenia prawne, ekonomiczne oraz inne mogące wpływać na rzeczywistą możliwość zaspokojenia się banku z przedmiotu zabezpieczenia.

Bank może stosować wszystkie rodzaje prawnych form zabezpieczeń, a w szczególności: weksel własny in blanco, poręczenie wekslowe, przelew (cesja) wierzytelności, przewłaszczenie na zabezpieczenie, zastaw

rejestrów, zastaw finansowy, kaucję, blokadę środków pieniężnych zgromadzonych na rachunkach bankowych, hipotekę, oświadczenie patronackie, przystąpienie do długu, pełnomocnictwo do dysponowania rachunkiem bankowym, przejęcie długu, gwarancję bankową. Bank może również stosować inne zabezpieczenia przewidziane przepisami prawa oraz zwyczajami przyjętymi w obrocie krajowym i zagranicznym. Można stosować jedną lub więcej form zabezpieczenia tego samego kredytu.

Bank ustala zabezpieczenia ekspozycji kredytowej w porozumieniu z ustanawiającym zabezpieczenie biorąc pod uwagę między innymi:

- 1) rodzaj i wysokość zobowiązania oraz okres na jaki środki zostają przekazane,
- 2) status prawny ustanawiającego,
- 3) sytuację finansową i gospodarczą ustanawiającego oraz podmiotów powiązanych z nim kapitałowo i organizacyjnie,
- 4) istnienie powiązań organizacyjnych lub gospodarczych pomiędzy kredytobiorcą a ustanawiającym będącym osobą trzecią,
- 5) typowe oraz indywidualne ryzyko związane z udzieleniem kredytu/pożyczki/gwarancji,
- 6) cechy danego zabezpieczenia wynikające z dotyczących go przepisów prawa oraz umów o ustanowienie zabezpieczenia,
- 7) przewidywany nakład pracy banku oraz związane z ustanowieniem zabezpieczenia koszty banku oraz klientów banku,
- 8) realną możliwość oraz długość przewidywanego terminu pełnego zaspokojenia roszczeń banku z przyjętego zabezpieczenia,
- 9) istniejące już obciążenia na rzeczy mającej stanowić przedmiot zabezpieczenia (w przypadku zabezpieczeń rzeczowych) oraz zadłużenie ustanawiającego (w przypadku zabezpieczenia osobistego),
- 10) rynkową wartość zabezpieczenia,
- 11) realną możliwość zaspokojenia się banku z proponowanych zabezpieczeń w trakcie postępowania egzekucyjnego lub upadłościowego.

Bank dokonuje przeglądu stanu i wartości prawnych zabezpieczeń wiarytelności nie rzadziej niż z częstotliwością określoną w obowiązujących regulacjach Banku oraz:

- 1) w odniesieniu do wartości zabezpieczeń rzeczowych z częstotliwością większą niż określona w obowiązujących regulacjach Banku w przypadku istotnych zmian warunków rynkowych,
- 2) w odniesieniu do wartości zabezpieczeń finansowych za każdym razem, gdy Bank uzna, że nastąpiło znaczne zmniejszenie wartości rynkowej zabezpieczenia.

Materiałami dotyczącymi oceny wartości zabezpieczeń są m.in.:

- 1) wyceny nieruchomości i środków trwałych sporządzone przez uprawnionych rzeczoznawców,
- 2) dane z Systemu AMRON,
- 3) dokumentacja projektowa, kosztorys,
- 4) umowa sprzedaży,
- 5) wartość przedmiotu z polisy ubezpieczenia,
- 6) opisy sporządzone podczas wizyt u kredytobiorcy,
- 7) inne dostępne dane z rynku, statystyki itp..

W celu ograniczenia ryzyka związanego z wystąpieniem mniejszej niż założona przez Bank skuteczności odzyskiwania należności kredytowych Bank raz w roku dokonuje przeglądu skuteczności procesu oceny wartości zabezpieczeń rzeczowych i monitorowania ich wartości poprzez porównanie wartości ustalonej przez bank z ich wysokością odzyskaną w drodze egzekucji z zabezpieczenia lub w wyniku sprzedaży w porozumieniu z kredytobiorcą.

Głównymi rodzajami zabezpieczeń przyjętymi przez Bank według stanu na 31.12.2017r. są:

Lp.	Rodzaj zabezpieczenia	% portfela kredytowego zabezpieczonego danym rodzajem zabezpieczeń
1	Hipoteka na nieruchomości niemieszkalnej	43,08%
2	Hipoteka na nieruchomości mieszkalnej	16,39%
3	Poręczenie cywilne	14,96%
4	Pozostałe zabezpieczenia	10,03%
5	Ubezpieczenie kredytobiorcy na życie	6,29%
6	Zastaw rejestrowy	3,14%
7	Gwarancja	2,86%
8	Przewłaszczenie	2,30%
9	Cesja wierzytelności	0,68%
10	Kaucja	0,18%
11	Ubezpieczenie kredytu	0,09%

*wartość ekspozycji kredytowej zabezpieczonej danym rodzajem zabezpieczenia wyliczana jest jako iloczyn udziału wartości danego zabezpieczenia w łącznej wartości zabezpieczeń (ustalonych na podstawie obowiązujących w Banku zasad wyceny zabezpieczeń) i kwoty ekspozycji kredytowej, przy czym w przypadku hipoteki jako wartość zabezpieczenia przyjmuje się kwotę wpisu hipoteki do księgi wieczystej.

Wydział Ryzyk Bankowych sporządza na potrzeby Zarządu w cyklach miesięcznych raport podstawowy dotyczący zarządzania ryzykiem kredytowym (w tym ryzykiem koncentracji), w cyklach kwartalnych raport rozszerzony dotyczący zarządzania ryzykiem kredytowym, w tym testy warunków skrajnych w obszarze ryzyka kredytowego, zarządzania ryzykiem detalicznych ekspozycji kredytowych, ryzykiem ekspozycji zabezpieczonych hipotecznie oraz w cyklach rocznych pozostałe testy warunków skrajnych. Raporty są prezentowane Radzie Nadzorczej Banku w cyklach kwartalnych w zakresie zarządzania ryzykiem kredytowym (w tym ryzykiem koncentracji i testy warunków skrajnych w obszarze ryzyka kredytowego) oraz ryzykiem detalicznych ekspozycji kredytowych, w okresach półrocznych w zakresie ryzyka ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie oraz w cyklach rocznych pozostałe testy warunków skrajnych.

Przeglądów oraz klasyfikacji ekspozycji kredytowych Bank dokonuje zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Finansów w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków.

Na potrzeby sprawozdawczości obowiązkowej jako należność przeterminowaną, Bank uznaje należność z niespłaconą, w określonych w umowie terminach, kwotą odsetek lub kwot rat kapitałowych. Jako okres przeterminowania Bank przyjmuje okres od wynikającego z umowy terminu zapadalności (określonego terminu spłaty raty, odsetek lub całej należności) do dnia bilansowego. Długość okresu przeterminowania dla należności spłacanych w ratach Bank przyjmuje okres od daty zapadalności najwcześniejszej raty, w przypadku której nastąpiło opóźnienie spłaty.

Na potrzeby sprawozdawczości zarządczej za należność przeterminowaną Bank uznaje należność z tytułu kapitału lub odsetek nie spłaconą w terminie. Ekspozycjami zagrożonymi są należności klasyfikowane do kategorii „poniżej standardu”, „wątpliwe” i „stracone”, zgodnie z kryteriami określonymi w wyżej wymienionym Rozporządzeniu Ministra Finansów. Bank dokonuje klasyfikacji ekspozycji kredytowych do odpowiednich kategorii ryzyka, stosując dwa kryteria: kryterium terminowości (terminowość spłaty kapitału lub odsetek) i kryterium ekonomiczne (badanie sytuacji ekonomiczno-finansowej kredytobiorcy). Rezerwy/odpisy celowe tworzone są na ryzyko związane z działalnością Banku w odniesieniu do ekspozycji kredytowych zaklasyfikowanych do: kategorii „normalne” (w zakresie ekspozycji kredytowych wynikających z pożyczek i kredytów detalicznych), kategorii „pod obserwacją”, grupy „zagrożone”, w tym do kategorii „poniżej standardu”, „wątpliwe” lub „stracone”. Wysokość tworzonych rezerw związana jest bezpośrednio z kategorią ryzyka, do której została zaklasyfikowana ekspozycja oraz z jakością przyjętych zabezpieczeń prawnych ekspozycji.

Na pokrycie ryzyka związanego z działalnością kredytową Bank rezerwy/odpisy tworzy w ścisłej korelacji z rozpoznaniem ryzykiem, tj. na pokrycie straty związanej z określonymi należnościami lub ich grupami w oparciu o ocenę możliwości jej wystąpienia.

W ramach pomiaru ryzyka kredytowego (w tym ryzyka detalicznych ekspozycji kredytowych, ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie) oraz ryzyka koncentracji komórka monitorująca we współpracy z komórką zarządzającą przeprowadza testy warunków skrajnych w zakresie badania wpływu wzrostu stóp procentowych, zmian na rynku nieruchomości, zmian warunków makroekonomicznych na wynik finansowy i jakość portfela kredytowego Banku.

A. Informacje w podziale na kategorie ekspozycji kredytowych

- **Metoda standardowa** jest metodą jaką stosuje Bank do oceny adekwatności kapitału wewnętrznego stanowiącego wsparcie bieżącej i przyszłej działalności Banku.

- Zestawienie zawierające kwoty stanowiące 8% ekspozycji ważonej ryzykiem oddzielnie dla każdej z klas ekspozycji:

Wyszczególnienie	Wymóg kapitałowy
a) ekspozycje wobec rządów centralnych i banków centralnych	0,00
b) ekspozycje wobec samorządów regionalnych lub władz lokalnych	236 648,46
c) ekspozycje wobec podmiotów sektora publicznego	3 850,17
d) ekspozycje wobec instytucji,	8 250,81
e) ekspozycje wobec przedsiębiorstw,	13 284 544,42
f) ekspozycje detaliczne,	14 931 098,87
g) ekspozycje zabezpieczone hipotekami na nieruchomościach,	12 510 181,33
h) ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania,	3 355 317,27
i) ekspozycje związane ze szczególnie wysokim ryzykiem,	231 835,39
j) ekspozycje w postaci obligacji zabezpieczonych,	0,00
k) ekspozycje wobec instytucji i przedsiębiorców posiadających krótkoterminową ocenę kredytową,	0,00
l) ekspozycje w postaci jednostek uczestnictwa lub udziałów w przedsiębiorstwach zbiorowego inwestowania,	598 548,07
m) ekspozycje kapitałowe,	999 175,21
n) inne ekspozycje.	3 481 143,13
Razem kwota wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego	49 640 593,13
Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka operacyjnego	6 225 673,97
Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka walutowego	0,00
Całkowity wymóg kapitałowy	55 866 267,10

1. Bank przyjmuje, iż kategorie ekspozycji kredytowych, które stanowią przynajmniej 40% portfela ekspozycji wyznaczają istotne kategorie ekspozycji kredytowych. Do istotnych kategorii ekspozycji kredytowych zaliczane są zatem następujące kategorie:

- nie występują kategorie ekspozycji spełniające wyżej wskazany warunek.

Struktura ekspozycji kredytowych na 31.12.2017 roku w podziale według typu kontrahenta.

Struktura zaangażowania Banku wobec sektora finansowego.

Lp.	Typ kontrahenta	wartość w zł
	<i>Banki</i>	
	Kredyty i inne	366 349 086,78
	Odsetki	551 030,69
	Zobowiązania pozabilansowe	0,00
	Korekty wartości	0,00
	Rezerwy celowe	0,00
	<i>Pozostałe instytucje pośrednictwa finansowego</i>	
	Kredyty i inne	740 766,29
	Odsetki	0,00
	Zobowiązania pozabilansowe	0,00
	Korekty wartości	0,00
	Rezerwy celowe	225 090,80
	<i>Pomocnicze instytucje finansowe</i>	
	Kredyty i inne	0,00
	Odsetki	0,00
	Zobowiązania pozabilansowe	0,00
	Korekty wartości	0,00
	Rezerwy celowe	0,00
	<i>Instytucje ubezpieczeniowe</i>	
	Kredyty i inne	0,00
	Odsetki	0,00
	Zobowiązania pozabilansowe	0,00
	Korekty wartości	0,00
	Rezerwy celowe	0,00
	RAZEM:	367 415 792,96
	Należności netto	367 415 792,96
	Zobowiązania pozabilansowe	0,00

Struktura zaangażowania Banku wobec sektora niefinansowego

Lp.	Typ kontrahenta	wartość w zł
	<i>Przedsiębiorstwa i spółki państwowe</i>	
	Kredyty i inne	0,00
	Odsetki	0,00
	Zobowiązania pozabilansowe	0,00
	Korekty wartości	0,00
	Rezerwy celowe i odpisy na odsetki	0,00
	<i>Przedsiębiorstwa i spółki prywatne i spółdzielnie</i>	
	Kredyty i inne	269 302 365,66
	Odsetki	3 052 696,47
	Zobowiązania pozabilansowe	37 837 111,98
	Korekty wartości	1 761 460,37
	Rezerwy celowe i odpisy na odsetki	10 360 753,45
	<i>Przedsiębiorcy indywidualni</i>	
	Kredyty i inne	73 870 867,12
	Odsetki	792 854,10
	Zobowiązania pozabilansowe	20 235 548,61
	Korekty wartości	526 487,11
	Rezerwy celowe i odpisy na odsetki	2 157 455,53
	<i>Osoby prywatne</i>	
	Kredyty i inne	164 154 792,62
	Odsetki	5 755 068,65
	Zobowiązania pozabilansowe	10 025 901,96
	Korekty wartości	2 783 590,27
	Rezerwy celowe i odpisy na odsetki	11 199 231,07
	<i>Rolnicy indywidualni</i>	
	Kredyty i inne	177 868 895,87
	Odsetki	2 790 555,96
	Zobowiązania pozabilansowe	17 041 666,53
	Korekty wartości	2 012 148,54
	Rezerwy celowe i odpisy na odsetki	4 898 896,14
	<i>Instytucje niekomercyjne działające na rzecz gospodarstw domowych</i>	
	Kredyty i inne	15 491 183,03
	Odsetki	37 555,73
	Zobowiązania pozabilansowe	1 445 736,90
	Korekty wartości	171 356,24
	Rezerwy celowe i odpisy na odsetki	0,00
	RAZEM:	763 831 422,47
	Należności netto	677 245 456,49
	Zobowiązania pozabilansowe	86 585 965,98

Struktura zaangażowania Banku wobec sektora budżetowego.

Lp	Typ kontrahenta	wartość w zł
	<i>Institucje rządowe szczebla centralnego</i>	
	Kredyty i inne	0,00
	Odsetki	96 254,33
	Zobowiązania pozabilansowe	0,00
	Korekty wartości	0,00
	Rezerwy celowe	0,00
	<i>Institucje samorządowe</i>	
	Kredyty i inne	12 341 357,38
	Odsetki	1 858,00
	Zobowiązania pozabilansowe	1 422 523,88
	Korekty wartości	10 041,77
	Rezerwy celowe	133 974,43
	<i>Fundusze ubezpieczeń społecznych</i>	
	Kredyty i inne	0,00
	Odsetki	0,00
	Zobowiązania pozabilansowe	0,00
	Korekty wartości	0,00
	Rezerwy celowe	0,00
	RAZEM:	13 717 977,39
	Należności netto	12 295 453,51
	Zobowiązania pozabilansowe	1 422 523,88

2. Strukturę ekspozycji kredytowych (należności bez odsetek) według okresów zapadalności według stanu na dzień 31.12.2017 roku przedstawia poniższa tabela:

Klasy ekspozycji kredytowych	Razem
1 -30 dni	473 339 778,36
1 - 3 m-cy	39 410 154,92
3 - 6 m-cy	50 156 191,71
6 - 12 m-cy	116 366 684,85
1 - 3 lat	87 365 245,26
3 - 5 lat	151 597 732,81
5 - 10 lat	156 883 593,75
10 - 20 lat	83 683 809,48
powyżej 20 lat	56 610 877,20
RAZEM:	1 215 414 068,34

- tabela zawiera aktywa bilansu wg wartości nominalnej

3. Rozkład ekspozycji w podziale na typ kontrahenta z podziałem na kategorie ekspozycji, w tym określenie ekspozycji wobec MŚP według stanu na 31.12.2017 roku przedstawia poniższa tabela:

Lp.	Kategoria ekspozycji kontrahenta	Łączna wartość ekspozycji	Wartość ekspozycji MŚP
1	ekspozycje wobec rządów centralnych i banków centralnych,	82 274 874,00	11 791 269,00
2	ekspozycje wobec samorządów regionalnych lub władz lokalnych,	14 790 529,00	0,00
3	ekspozycje wobec podmiotów sektora publicznego,	96 254,00	0,00
4	ekspozycje wobec wielostronnych banków rozwoju,	0,00	0,00
5	ekspozycje wobec organizacji międzynarodowych,	0,00	0,00
6	ekspozycje wobec instytucji,	362 238 231,00	0,00
7	ekspozycje wobec przedsiębiorstw,	194 994 422,00	174 293 888,00
8	ekspozycje detaliczne,	285 843 469,00	155 362 542,00
9	ekspozycje zabezpieczone hipotekami na nieruchomościach,	188 433 077,00	64 452 584,00
10	ekspozycje, których dotyczy wykonanie zobowiązania,	39 784 452,00	11 789 593,00
11	ekspozycje związane ze szczególnie wysokim ryzykiem,	1 931 962,00	0,00
12	ekspozycje w postaci obligacji zabezpieczonych,	0,00	0,00
13	pozycje stanowiące pozycje sekurytyzacyjne,	0,00	0,00
14	ekspozycje wobec instytucji i przedsiębiorców posiadających krótkoterminową ocenę kredytową,	0,00	0,00
15	ekspozycje w postaci jednostek uczestnictwa lub udziałów w przedsiębiorstwach zbiorowego inwestowania,	7 481 851,00	0,00
16	ekspozycje kapitałowe,	11 407 440,00	0,00
17	inne ekspozycje.	50 149 747,00	0,00
	Razem	1 239 426 308,00	417 689 876,00

B. Pozostałe informacje dotyczące ryzyka kredytowego

4. Na potrzeby sprawozdawczości obowiązkowej jako należność przeterminowaną Bank uznaje należność z niespłaconą, w określonych w umowie terminach, kwotą odsetek lub kwot rat kapitałowych. Jako okres przeterminowania Bank przyjmuje okres od wynikającego z umowy terminu zapadalności (określonego terminu spłaty raty, odsetek lub całej należności) do dnia bilansowego. Długość okresu przeterminowania dla należności spłacanych w ratach Bank przyjmuje, okres od daty zapadalności najwcześniejszej raty, w przypadku, której nastąpiło opóźnienie spłaty. Należności zagrożone to ekspozycje kredytowe zakwalifikowane do grupy „zagrożone”, w tym do kategorii „poniżej standardu”, „wątpliwe” i „stracone”, o których mowa w przepisach w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków (Rozporządzenie Ministra Finansów w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków).
5. Kwoty ekspozycji kredytowych przeterminowanych i zagrożonych oraz salda korekt wartości i rezerw według stanu na 31.12.2017 roku w podziale na sektor i typ kontrahenta przedstawia poniższa tabela.

5.1 Sektor finansowy

Lp.	Typ kontrahenta	Ekspozycje przeterminowane	Ekspozycje zagrożone
1.	Banki		
	- Kredyty i inne	0,00	0,00
	- Odsetki	0,00	0,00
	- Zobowiązania pozabilansowe	0,00	0,00
	Korekty wartości	0,00	0,00
	Rezerwy celowe	0,00	0,00
2.	Pozostałe instytucje pośrednictwa finansowego		
	- Kredyty i inne	0,00	0,00
	- Odsetki	0,00	0,00
	- Zobowiązania pozabilansowe	0,00	0,00
	Korekty wartości	0,00	0,00
	Rezerwy celowe	0,00	0,00
3.	Pomocnicze instytucje finansowe		
	- Kredyty i inne	0,00	0,00
	- Odsetki	0,00	0,00
	- Zobowiązania pozabilansowe	0,00	0,00
	Korekty wartości	0,00	0,00
	Rezerwy celowe	0,00	0,00
4.	Instytucje ubezpieczeniowe		
	- Kredyty i inne	0,00	0,00
	- Odsetki	0,00	0,00
	- Zobowiązania pozabilansowe	0,00	0,00
	Korekty wartości	0,00	0,00
	Rezerwy celowe	0,00	0,00
	Razem sektor finansowy:		
	Należności netto	0,00	0,00
	Zobowiązania pozabilansowe	0,00	0,00

5.2 Sektor niefinansowy

Lp.	Typ kontrahenta	Ekspozycje przeterminowane	Ekspozycje zagrożone
1.	Przedsiębiorstwa i spółki państwowe - Kredyty i inne - Odsetki - Zobowiązania pozabilansowe Korekty wartości Rezerwy celowe i odpisy na odsetki	0,00 0,00 0,00 0,00 0,00	0,00 0,00 0,00 0,00 0,00
2.	Przedsiębiorstwa i spółki prywatne oraz spółdzielnie - Kredyty i inne - Odsetki - Zobowiązania pozabilansowe Korekty wartości Rezerwy celowe i odpisy na odsetki	16 718 510,17 2 748 355,04 0,00 28 423,02 10 211 385,95	19 986 836,62 2 823 479,45 788 765,36 57 876,44 10 360 703,45
3.	Przedsiębiorcy indywidualni - Kredyty i inne - Odsetki - Zobowiązania pozabilansowe Korekty wartości Rezerwy celowe i odpisy na odsetki	6 454 199,92 737 413,22 0,00 20 414,99 2 157 277,01	5 873 190,45 729 700,57 1 947,71 9 757,74 2 157 205,53
4.	Osoby prywatne - Kredyty i inne - Odsetki - Zobowiązania pozabilansowe Korekty wartości Rezerwy celowe i odpisy na odsetki	9 369 464,74 5 135 959,07 24 184,84 141 846,73 11 154 645,94	6 587 729,90 5 156 764,76 0,00 81 904,37 11 198 790,07
5.	Rolnicy indywidualni - Kredyty i inne - Odsetki - Zobowiązania pozabilansowe Korekty wartości Rezerwy celowe i odpisy na odsetki	2 650 649,20 2 466 242,27 0,00 1 845,82 4 844 396,18	5 744 590,87 2 493 122,06 0,00 45 711,31 4 898 746,14
6.	Instytucje niekomercyjne działające na rzecz - Kredyty i inne - Odsetki - Zobowiązania pozabilansowe Korekty wartości Rezerwy celowe i odpisy na odsetki	18,00 0,27 0,00 0,00 0,00	0,00 0,00 0,00 0,00 0,00
	Razem sektor niefinansowy: Należności netto	17 720 576,26	20 584 719,63
	Zobowiązania pozabilansowe	24 184,84	790 713,07

5.3 Sektor budżetowy

Wyszczególnienie	Ekspozycje przeterminowane	Ekspozycje zagrożone
Ekspozycje kredytowe zagrożone:		
Ekspozycje zagrożone:		
- Kredyty i inne	0,00	269 941,02
- Odsetki	0,00	0,00
- Zobowiązania pozabilansowe	0,00	0,00
Korekty wartości	0,00	914,45
Rezerwy celowe	0,00	133 974,43
Razem sektor budżetowy: Należności netto	0,00	135 052,14
Zobowiązania pozabilansowe	0,00	0,00

6. Opis stosowanego podejścia i metod przyjętych do ustalania korekt wartości, rezerw i odpisów.

Bank dokonuje wyceny i aktualizacji aktywów i zobowiązań pozabilansowych oraz tworzy rezerwy i odpisy na ryzyko związane z działalnością banku zgodnie przepisami „Rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków” oraz „Zasadami klasyfikacji ekspozycji kredytowych i tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków w Banku Spółdzielczym we Wschowie” wprowadzonymi Uchwałą Zarządu BS. Zgodnie z „Rozporządzeniem Ministra Finansów w sprawie szczególnych zasad rachunkowości banków” kredyty i pożyczki oraz inne należności Banku, które nie zostały zaklasyfikowane jako przeznaczone do obrotu, Bank wycenia według zamortyzowanego kosztu, z uwzględnieniem metody efektywnej stopy procentowej przy czym:

- a) zamortyzowany koszt aktywów finansowych lub zobowiązań finansowych oznacza wartość, w jakiej składnik aktywów finansowych lub zobowiązań finansowych został po raz pierwszy wprowadzony do ksiąg rachunkowych, pomniejszoną o spłaty wierzytelności, odpowiednio skorygowaną o skumulowaną kwotę zdyskontowanej różnicy pomiędzy wartością początkową składnika, a jego wartością w terminie zapadalności lub wymagalności, wyliczoną za pomocą metody efektywnej stopy procentowej, a także pomniejszoną o odpisy aktualizujące wartość oraz z tytułu rezerw celowych,
- b) metoda efektywnej stopy procentowej oznacza metodę ustalania zamortyzowanego kosztu składnika aktywów finansowych lub zobowiązań finansowych oraz przypisywania przychodów albo kosztów z tytułu odsetek do odpowiednich okresów sprawozdawczych; efektywna stopa procentowa dyskontuje oczekiwany strumień przyszłych płatności pieniężnych do bieżącej wartości bilansowej netto, do terminu zapadalności albo wymagalności instrumentu finansowego, a w uzasadnionych przypadkach do innego przyjętego przez Bank terminu; przy wyliczaniu efektywnej stopy procentowej Bank dokonuje oszacowania przepływów pieniężnych uwzględniając postanowienia umowy, jednakże Bank nie uwzględnia potencjalnych przyszłych strat związanych z nieściągalnością aktywów finansowych; przy wyliczeniu Bank uwzględnia wszelkie płacone i otrzymane prowizje i opłaty stanowiące integralną część efektywnej stopy procentowej, w tym koszty transakcji oraz wszelkie inne premie lub dyskonta; w metodzie efektywnej stopy procentowej Bank przyjmuje założenie, że przepływy pieniężne oraz oczekiwane terminy są wiarygodnie oszacowane; w przypadkach, w których nie jest możliwe wiarygodne ustalenie przepływów pieniężnych lub ich oczekiwanego terminu, Bank dokonuje wyliczeń na podstawie przepływów pieniężnych określonych w umowie.

Kwoty korekt wartości i rezerw w rozbiciu na sektor i typy kontrahentów w układzie miesięcznym w okresie od 01.01.2017r. do 31.12.2017r.

7.1 Sektor finansowy

Lp.	Typ kontrahenta	Kwota w zł stan na dzień 01.01.2017	Kwota w zł stan na dzień 31.01.2017	Kwota w zł stan na dzień 28.02.2017	Kwota w zł stan na dzień 31.03.2017	Kwota w zł stan na dzień 30.04.2017	Kwota w zł stan na dzień 31.05.2017	Kwota w zł stan na dzień 30.06.2017
1.	Banki							
	Korekty wartości	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Rezerwy celowe	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2.	Pozostałe instytucje pośrednictwa finansowego							
	Korekty wartości	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Rezerwy celowe	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
3.	Pomocnicze instytucje finansowe							
	Korekty wartości	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Rezerwy celowe	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
4.	Instytucje ubezpieczeniowe							
	Korekty wartości	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Rezerwy celowe	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Razem sektor finansowy:							
	Korekty wartości	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Rezerwy celowe	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

c.d.

Lp.	Typ kontrahenta	Kwota w zł stan na dzień 31.07.2017	Kwota w zł stan na dzień 31.08.2017	Kwota w zł stan na dzień 30.09.2017	Kwota w zł stan na dzień 31.10.2017	Kwota w zł stan na dzień 30.11.2017	Kwota w zł stan na dzień 31.12.2017
1.	Banki						
	Korekty wartości	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Rezerwy celowe	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2.	Pozostałe instytucje pośrednictwa finansowego						
	Korekty wartości	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Rezerwy celowe	0,00	0,00	0,00	225 090,80	225 090,80	225 090,80
3.	Pomocnicze instytucje finansowe						
	Korekty wartości	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Rezerwy celowe	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
4.	Instytucje ubezpieczeniowe						
	Korekty wartości	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Rezerwy celowe	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Razem sektor finansowy:						
	Korekty wartości	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Rezerwy celowe	0,00	0,00	0,00	225 090,80	225 090,80	225 090,80

7.2 Sektor niefinansowy

Lp.	Typ kontrahenta	Kwota w zł stan na dzień 01.01.2017	Kwota w zł stan na dzień 31.01.2017	Kwota w zł stan na dzień 28.02.2017	Kwota w zł stan na dzień 31.03.2017	Kwota w zł stan na dzień 30.04.2017	Kwota w zł stan na dzień 31.05.2017	Kwota w zł stan na dzień 30.06.2017
1.	Przedsiębiorstwa i spółki państwowe Korekty wartości Rezerwy celowe	0,00 0,00	0,00 0,00	0,00 0,00	0,00 0,00	0,00 0,00	0,00 0,00	0,00 0,00
2.	Przedsiębiorstwa i spółki prywatne oraz spółdzielnie Korekty wartości Rezerwy celowe	1 918 805,65 2 249 908,01	1 960 689,01 2 507 135,59	2 012 744,03 2 562 862,91	1 989 817,37 2 777 218,70	1 959 425,66 2 818 545,94	1 937 236,47 2 820 799,12	1 915 171,60 3 846 112,41
3.	Przedsiębiorcy indywidualni Korekty wartości Rezerwy celowe	609 315,43 837 282,23	654 867,40 847 913,72	652 200,34 923 983,24	640 945,10 1 115 731,78	618 509,68 1 113 167,60	617 467,98 1 111 889,67	607 242,32 1 245 658,73
4.	Osoby prywatne Korekty wartości Rezerwy celowe	2 452 626,15 6 081 686,89	2 445 538,21 6 076 923,62	2 484 310,89 6 170 348,93	2 603 154,58 6 145 980,76	2 650 924,80 6 104 779,19	2 660 977,40 6 066 057,84	2 668 857,88 5 597 310,72
5.	Rolnicy indywidualni Korekty wartości Rezerwy celowe	1 879 109,88 2 465 907,75	1 921 663,63 2 462 981,39	1 924 944,51 2 465 924,35	1 970 659,43 2 369 768,22	1 991 424,80 2 358 673,35	1 970 527,94 2 327 274,09	2 008 390,18 2 340 060,57
6.	Instytucje niekomercyjne działające na rzecz gospodarstw Korekty wartości Rezerwy celowe	172 662,59 0,00	171 625,26 0,00	165 908,99 0,00	164 969,85 0,00	163 590,83 0,00	175 251,78 0,00	174 599,08 0,00
	Razem sektor niefinansowy: Korekty wartości Rezerwy celowe	7 032 519,70 11 634 784,88	7 154 383,51 11 894 954,32	7 240 108,76 12 123 119,43	7 369 546,33 12 408 699,46	7 383 875,77 12 395 166,08	7 361 461,57 12 326 020,72	7 374 261,06 13 029 142,43

c.d.

Lp.	Typ kontrahenta	Kwota w zł stan na dzień 31.07.2017	Kwota w zł stan na dzień 31.08.2017	Kwota w zł stan na dzień 30.09.2017	Kwota w zł stan na dzień 31.10.2017	Kwota w zł stan na dzień 30.11.2017	Kwota w zł stan na dzień 31.12.2017
1.	Przedsiębiorstwa i spółki państwowe Korekty wartości Rezerwy celowe	0,00 0,00	0,00 0,00	0,00 0,00	0,00 0,00	0,00 0,00	0,00 0,00
2.	Przedsiębiorstwa i spółki prywatne oraz spółdzielnie Korekty wartości Rezerwy celowe	1 896 749,95 3 845 170,46	1 843 968,89 3 830 677,82	2 026 245,14 4 673 463,78	1 908 443,85 4 835 176,40	1 862 368,17 4 831 621,61	1 761 460,37 10 360 753,45
3.	Przedsiębiorcy indywidualni Korekty wartości Rezerwy celowe	598 281,42 1 235 053,68	590 822,07 1 279 707,81	577 891,83 1 282 704,76	622 738,59 1 331 990,86	609 609,71 1 381 657,05	526 487,11 2 157 455,53
4.	Osoby prywatne Korekty wartości Rezerwy celowe	2 687 728,01 5 605 252,56	2 721 337,12 5 669 917,54	2 784 466,80 5 686 246,68	2 995 907,90 6 050 330,59	2 993 363,77 6 047 860,76	2 783 590,27 11 199 231,07
5.	Rolnicy indywidualni Korekty wartości Rezerwy celowe	2 059 371,45 2 340 224,92	2 044 135,49 2 333 131,38	2 051 445,95 2 320 156,06	2 091 599,75 2 334 553,01	2 081 709,56 2 321 328,72	2 012 148,54 4 898 896,14
6.	Instytucje niekomercyjne działające na rzecz gospodarstw domowych Korekty wartości Rezerwy celowe	172 544,78 0,00	159 002,99 0,00	159 192,42 0,00	158 311,05 0,00	156 932,30 0,00	171 356,24 0,00
	Razem sektor niefinansowy: Korekty wartości Rezerwy celowe	7 414 675,61 13 025 701,62	7 359 266,56 13 113 434,55	7 599 242,14 13 962 571,28	7 777 001,14 14 552 050,86	7 703 983,51 14 582 468,14	7 255 042,53 28 616 336,19

7.3 Sektor budżetowy

Typ kontrahenta	Kwota w zł stan na dzień 01.01.2017	Kwota w zł stan na dzień 31.01.2017	Kwota w zł stan na dzień 28.02.2017	Kwota w zł stan na dzień 31.03.2017	Kwota w zł stan na dzień 30.04.2017	Kwota w zł stan na dzień 31.05.2017	Kwota w zł stan na dzień 30.06.2017
Korekty wartości	12 396,84	12 272,29	11 974,59	11 653,81	11 296,11	10 933,16	10 624,01
Rezerwy celowe	369 342,19	337 319,81	296 709,49	269 138,64	232 275,47	193 599,75	167 363,43
Razem sektor budżetowy Korekty wartości Rezerwy celowe	12 396,84 369 342,19	12 272,29 337 319,81	11 974,59 296 709,49	11 653,81 269 138,64	11 296,11 232 275,47	10 933,16 193 599,75	10 624,01 167 363,43

c.d.

Typ kontrahenta	Kwota w zł stan na dzień 31.07.2017	Kwota w zł stan na dzień 31.08.2017	Kwota w zł stan na dzień 30.09.2017	Kwota w zł stan na dzień 31.10.2017	Kwota w zł stan na dzień 30.11.2017	Kwota w zł stan na dzień 31.12.2017
Korekty wartości	10 304,89	9 986,27	9 639,30	9 349,14	9 065,75	10 041,77
Rezerwy celowe	161 784,65	156 205,87	150 627,09	145 048,31	139 469,53	133 974,43
Razem sektor budżetowy Korekty wartości Rezerwy celowe	10 304,89 161 784,65	9 986,27 156 205,87	9 639,30 150 627,09	9 349,14 145 048,31	9 065,75 139 469,53	10 041,77 133 974,43

8. Ekspozycje kredytowe zagrożone na 31.12.2017r. przedstawione oddzielnie, obejmujące kwoty korekt wartości i rezerw.

Lp.	Wyszczególnienie	Stan na dzień 31.12.2017r. w zł
1.	Ekspozycje kredytowe poniżej standardu: Kredyty i inne Odsetki Rezerwy celowe i odpisy na odsetki Korekty wartości Zobowiązania pozabilansowe	8 551 940,06 29 720,56 42 615,91 96 625,76 784 867,69
2.	Ekspozycje kredytowe wątpliwe: Kredyty i inne Odsetki Rezerwy celowe i odpisy na odsetki Korekty wartości Zobowiązania pozabilansowe	2 441 698,91 43 857,23 282 377,98 914,45 0,00
3.	Ekspozycje kredytowe stracone: Kredyty i inne Odsetki Rezerwy celowe i odpisy na odsetki Korekty wartości Zobowiązania pozabilansowe	27 468 649,89 11 129 489,05 28 424 425,73 98 624,10 5 845,38
	RAZEM: Należności netto Zobowiązania pozabilansowe	20 719 771,77 790 713,07

9. Uzgodnienie zmian stanów korekt wartości i rezerw z tytułu ekspozycji kredytowych zagrożonych:

- 9.1 Uzgodnienie zmian stanów rezerw z tytułu ekspozycji kredytowych zagrożonych przedstawia poniższa tabela:

Kategoria ryzyka	Saldo BO 01.01.2017	Utworzone rezerwy	Rozwiązane rezerwy	Przeniesienie do ewidencji pozabilansowej	Umorzenia	Inne	Saldo końcowe 31.12.2017
Kategoria „poniżej standardu”	184 979,55	225 427,70	367 791,34	0,00	0,00	0,00	42 615,91
Kategoria „wątpliwe”	852 677,57	697 917,85	1 268 217,44	0,00	0,00	0,00	282 377,98
Kategoria „stracone”	10 966 469,95	22 412 685,65	3 565 999,07	48 438,61	1 340 292,19	0,00	28 424 425,73
Razem:	12 004 127,07	23 336 031,20	5 202 007,85	48 438,61	1 340 292,19	0,00	28 749 419,62

2) RYZYKO PŁYNNOŚCI I POZYCJI PŁYNNOŚCIOWEJ

W Banku funkcjonuje system zarządzania płynnością obejmujący całokształt zagadnień związanych z utrzymywaniem płynności płatniczej oraz identyfikacją, pomiarem, monitorowaniem i kontrolowaniem ryzyka płynności uwzględniający funkcjonowanie Banku w Spółdzielczej Grupie Bankowej oraz w Systemie Ochrony SGB.

Rada Nadzorcza w ramach pełnionego nadzoru właścicielskiego dokonuje okresowej oceny dotyczącej wszystkich aspektów zarządzania ryzykiem płynności w Banku, w tym zgodności prowadzonej polityki z obowiązującą strategią oraz planem finansowym. Za skuteczność systemu zarządzania ryzykiem płynności odpowiada Zarząd, a za nadzór nad zarządzaniem ryzykiem płynności w Banku odpowiada Prezes Zarządu poprzez Wiceprezesa Zarządu nadzorującego Pion Ryzyk.

Zadania związane z utrzymywaniem płynności Banku wykonują Wydział Ekonomiczny oraz Wydział Produktów i Systemów Bankowych, natomiast pomiar, monitorowanie i kontrolowanie poziomu ryzyka płynności wykonuje Wydział Ryzyk Bankowych.

Oceny płynności płatniczej Banku dokonuje Zarząd i Komitet Zarządzania Aktywami i Pasywami.

Funkcje skarbowe i funkcje zarządzania płynnością są w pełni scentralizowane.

Rozmiar i skład nadwyżki płynności prezentuje poniższa tabela

Lp.	Nazwa nadwyżki	Wartość nadwyżki
1	Norma krótkoterminowa ponad minimum:	53 217 669,37
	<i>Bony pieniężne</i>	53 217 669,37
2	Norma długoterminowa ponad minimum:	156 628 523,73
	<i>Kredyty i pożyczki z Banku Zrzeszającego</i>	19 250 000,00
	<i>Zobowiązania wobec BFG</i>	3 335 000,00
	<i>Osad bazy depozytowej</i>	134 043 523,73

Bank na każdy dzień roboczy dokonuje obliczeń nadzorczych miar płynności krótkoterminowej oraz płynności długoterminowej, przewidzianych dla Banków o sumie bilansowej przekraczającej 200 mln zł. W 2017 roku miary płynności utrzymywały się na adekwatnym poziomie.

Nadzorcze miary płynności na dzień 29.12.2017r. kształtowały się następująco:

M1	Luka płynności krótkoterminowej ((A1 + A2) - B5)	0,00	53 217 669,37
M2	Współczynnik płynności krótkoterminowej ((A1 + A2) / B5)	1,00	1,20
M3	Współczynnik pokrycia aktywów niepłynnych funduszami własnymi (B1 / A5)	1,00	1,91
M4	Współczynnik pokrycia aktywów niepłynnych i aktywów o ograniczonej płynności funduszami własnymi i środkami obcymi stabilnymi ((B1 + B2) / (A5 + A4))	1,00	1,21

Oprócz nadzorczych miar płynności Bank oblicza także wskaźnik płynności krótkoterminowej LCR, który pokazuje, w jakim stopniu Bank jest zabezpieczony przed sytuacją skrajną, która utrzymuje się przez okres 30 dni, wynikającą z zakłócenia równowagi pomiędzy przyływami i odpływami płynności.

Wskaźnik LCR, wymagany w wysokości nie mniejszej niż 80%, osiągnął na dzień 31.12.2017r. poziom 176,38%.

Lukę płynności dla pozycji bilansowych i pozabilansowych oraz otrzymane na tej podstawie skumulowane luki płynności przedstawiono w poniższej tabeli.

LUKA	<= 1 tygodnia	> 1 tygodnia <= 1 miesiąca	> 1 miesiąca <= 3 miesiący	> 3 miesiący <= 6 miesiący	> 6 miesiący <= 1 roku	powyżej 1 roku	RAZEM
Aktywa (PLN, waluta)	357 316 264	123 515 376	39 405 731	50 110 031	116 366 685	528 769 408	1 215 483 495
<i>bilansowe</i>	357 316 264	123 515 376	39 405 731	50 110 031	116 366 685	528 654 408	1 215 368 495
<i>Zobowiązania pozabilansowe (otrzymane)</i>	0	0	0	0	0	115 000	115 000
Pasywa (PLN, waluta)	877 587 337	75 679 515	158 683 230	108 027 640	30 530 750	28 427 471	1 278 935 944
<i>bilansowe</i>	792 896 770	78 449 048	170 637 960	110 948 906	30 277 626	21 841 922	1 205 052 231
<i>Zobowiązania pozabilansowe (udzielone)</i>	84 690 567	256 578	14 646	1 515 256	808 588	722 855	88 008 490
LUKA (w przedziałach)	-520 271 073	47 835 861	-119 277 499	-57 917 609	85 835 934	500 341 937	-63 452 449
LUKA SKUMULOWANA	-520 271 073	-472 435 212	-591 712 711	-649 630 320	-563 794 386	-63 452 449	x

Zgodnie z przyjętymi zasadami lukę płynności Bank urealnia między innymi o osad pozostający na rachunkach bieżących i terminowych. Lukę płynności po urealnieniu prezentuje poniższa tabela.

LUKA	<= 1 tygodnia	> 1 tygodnia <= 1 miesiąca	> 1 miesiąca <= 3 miesiący	> 3 miesiący <= 6 miesiący	> 6 miesiący <= 1 roku	powyżej 1 roku	RAZEM
Aktywa (PLN, waluta)	270 389 295	122 556 978	34 737 675	41 102 602	107 814 098	638 767 845	1 215 368 495
<i>bilansowe</i>	270 389 295	122 556 978	34 737 675	41 102 602	107 814 098	638 767 845	1 215 368 495
<i>Zobowiązania pozabilansowe (otrzymane)</i>	0	0	0	0	0	0	0
Pasywa (PLN, waluta)	251 601 565	13 812 081	22 088 160	14 937 521	4 903 987	991 615 361	1 298 958 676
<i>bilansowe</i>	218 362 891	13 812 081	22 088 160	14 937 521	4 903 987	936 845 545	1 210 950 186
<i>Zobowiązania pozabilansowe (udzielone)</i>	33 238 675	0	0	0	0	54 769 816	88 008 490
LUKA (w przedziałach)	18 787 730	108 744 898	12 649 515	26 165 081	102 910 111	-352 847 516	-83 590 181
LUKA SKUMULOWANA (od początku)	18 787 730	127 532 627	140 182 142	166 347 224	269 257 334	-83 590 181	x

Na dzień 31.12.2017r. na zabezpieczenie odpowiedniego poziomu płynności Bank mógł uzyskać kredyty w Banku Zrzeszającym do wysokości 70% funduszy własnych.

W przypadku, gdy kredyt z Banku Zrzeszającego okaże się niewystarczający, istnieje również możliwość uzyskania wsparcia finansowego ze Spółdzielczego Systemu Ochrony SGB w formie:

1. pożyczek (płynnościowej, restrukturyzacyjnej, podporządkowanej),
2. kaucji,
3. gwarancji, poręczenia lub innych zabezpieczeń,
4. nabycia wierzytelności,
5. objęcia udziałów członkowskich,
6. wniesienia wkładów pieniężnych.

Aspektami ryzyka płynności, na które narażony jest Bank, są:

1. niedopasowanie terminów zapadalności aktywów do terminów wymagalności pasywów i istnienie niekorzystnej skumulowanej luki płynności w poszczególnych przedziałach,
2. przedterminowe wycofywanie depozytów przez klientów oraz przedterminowe spłaty kredytów zaburzające prognozy przepływów pieniężnych Banku,
3. nadmierna koncentracja dużych deponentów,
4. konieczność pozyskiwania depozytów po wysokim koszcie w sytuacji nagłego zapotrzebowania na środki,
5. istnienie dużej nadpłynności, co może mieć negatywne przełożenie na wynik finansowy Banku,
6. ograniczone możliwości znalezienia innych źródeł finansowania, w szczególności na hurtowym rynku finansowym.

Wszystkie wyżej wymienione aspekty ryzyka płynności podlegają monitorowaniu.

Głównym źródłem finansowania działalności Banku są depozyty podmiotów niefinansowych.

Bank dywersyfikuje źródła finansowania poprzez przyjmowanie depozytów bieżących i terminowych od klientów z sektora budżetowego oraz od wszystkich podmiotów sektora niefinansowego, na różne terminy wymagalności.

Źródła finansowania działalności Banku przedstawia poniższa tabela.

Lp	Wyszczególnienie	2017-12-31	
		stan w zł	udział w %
1	depozyty	1 014 836 279,59	85,12%
	sektor niefinansowy	919 506 515,36	77,12%
	sektor budżetowy	95 329 764,24	8,00%
	sektor finansowy z wyłączeniem banków	0,00	0,00%
2	środki pozyskane od banków	12 056,46	0,00%
3	wyemitowane papiery wartościowe	6 200 000,00	0,52%
4	fundusz udziałowy, fundusz zasobowy, fundusze rezerwowe	75 739 451,08	6,35%
5	pozostałe pasywa	95 463 669,50	8,01%
	suma pasywów	1 192 251 456,63	100,00%

Poniższa tabela przedstawia podział podmiotowy i geograficzny źródeł finansowania Banku

podmiot		lubuskie	dolnośląskie	wielkopolskie	pozostałe województwa	RAZEM
podmiot 0	przeds. i spółki państwowe	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
podmiot 1	przeds.,s-ki pryw. i sp-nie	23 155 190,11	33 108 033,20	43 001 695,28	374 714,23	99 639 632,82
podmiot 2	rolnicy indywidualni	18 111 259,59	25 800 557,65	40 229 556,94	274 851,05	84 416 225,23
podmiot 3	przedsiębiorcy indywidualni	10 741 310,54	22 651 388,24	21 735 322,64	25 087,05	55 153 108,47
podmiot 4	osoby fizyczne	113 591 908,34	261 955 713,89	263 521 624,33	2 334 029,70	641 403 276,26
podmiot 6	pozostałe podmioty	6 536 840,61	30 678 107,52	1 680 495,92	0,00	38 895 444,05
	RAZEM	172 136 509,19	374 193 800,50	370 168 695,11	3 008 682,03	919 507 686,83

Do podstawowych technik ograniczania płynności w Banku można zaliczyć:

1. stosowanie limitów ograniczających ryzyko płynności, w tym wewnętrznych limitów systemu ochrony,
2. lokowanie nadwyżek w aktywa płynne, których zadaniem jest zabezpieczenie płynności w sytuacji skrajnej,
3. przystąpienie do Systemu Ochrony SGB, który zapewnia w uzasadnionych przypadkach pomoc płynnościową z Funduszu Pomocowego,
4. utrzymywanie Minimum Depozytowego w Banku Zrzeszającym,
5. przeprowadzanie audytu systemu zarządzania ryzykiem płynności przez pracowników Systemu Ochrony SGB.

W procesie mierzenia pozycji płynnościowej i ryzyka płynności stosowane są następujące pojęcia:

1. płynność płatnicza - zdolność do finansowania aktywów i terminowego wykonania zobowiązań w toku normalnej działalności Banku lub w innych warunkach, które można przewidzieć, bez konieczności poniesienia straty,
2. płynność śróddzienna - zdolność wykonania wszystkich zobowiązań pieniężnych w bieżącym dniu,
3. płynność bieżąca - zdolność wykonania wszystkich zobowiązań pieniężnych w terminie płatności przypadającym w okresie 7 kolejnych dni,
4. płynność krótkoterminowa - zdolność wykonania wszystkich zobowiązań pieniężnych w terminie płatności przypadającym w okresie 30 kolejnych dni,
5. płynność średnioterminowa - zapewnienie wykonania wszystkich zobowiązań pieniężnych w terminie płatności przypadającym w okresie powyżej 1 miesiąca i do 12 miesięcy,
6. płynność długoterminowa - monitorowanie możliwości wykonania wszystkich zobowiązań pieniężnych w terminie płatności przypadającym w okresie powyżej 12 miesięcy,
7. rezerwa płynności - aktywa zabezpieczające utrzymanie płynności płatniczej,
8. aktywa płynne - suma aktywów nieobciążonych; niniejsza definicja nie dotyczy pojęcia „aktywa płynne” używanego na potrzeby wyznaczania wskaźnika LCR
9. bufor płynności - oszacowana przez Bank wysokość potrzebnych aktywów nieobciążonych, stanowiąca zabezpieczenie na wypadek zrealizowania się scenariuszy warunków skrajnych płynności w określonym, w obowiązującej w Banku strategii zarządzania ryzykiem, „horyzoncie przeżycia”;

Pozostałe pojęcia w opisywanym wyżej zakresie zawarte są w „Zasadach zarządzania ryzykiem płynności w Banku Spółdzielczym we Wschowie”.

Ryzyko płynności rynku(produktu) jest odzwierciedlone w systemie zarządzania płynnością płatniczą Banku poprzez ukierunkowanie inwestowania na najbardziej bezpieczny i płynny rynek. Nadwyżki środków pieniężnych, poza pozycjami wynikającymi z umowy Systemu Ochrony i umowy zrzeszeniowej, inwestowane są w 7-dniowe bony pieniężne NBP.

W ramach pomiaru ryzyka Bank przeprowadza w okresach kwartalnych następujące testy warunków skrajnych:

- 1) wrażliwości – w oparciu o które szacowany jest kapitał wewnętrzny oraz wykonywany jest pomiar wpływu zmian parametrów makroekonomicznych na poziom ryzyka płynności;
- 2) scenariuszowe – w oparciu o które budowane są awaryjne plany płynności oraz wyznaczany jest poziom bufora płynności;
- 3) odwrócone – w oparciu o które wykonywane są doraźne analizy problemowe.

Wyniki testów warunków skrajnych wykorzystywane są do budowy planów awaryjnych, wyznaczania poziomu limitów ograniczających ryzyko płynności oraz w procesach planowania finansowego i szacowania kapitału wewnętrznego.

Wyniki testów wskazują wielkość środków, które Bank zobowiązany jest uzyskać w celu zabezpieczenia wskaźnika płynności krótkoterminowej LCR na adekwatnym poziomie, a także wysokość kosztu pozyskania tych środków.

Plany awaryjne opracowane zostały na wypadek, gdyby rozwiązania normalnie stosowane w bieżącym zarządzaniu płynnością okazały się nieskuteczne. Wyniki testów warunków skrajnych wskazują,

czy zaistniała sytuacja wymaga uruchomienia planów awaryjnych oraz przedstawiają wysokość koniecznych do poniesienia kosztów.

Polityka Banku w zakresie utrzymania rezerwy płynności zakłada, że zabezpieczeniem długoterminowego kredytowania będzie przede wszystkim osad bazy depozytowej.

W celu utrzymania rezerw płynności na adekwatnym poziomie Bank sporządza "Plan pozyskania i utrzymania środków obcych stabilnych", który podlega kwartalnej ocenie stopnia realizacji.

Transfer płynności w obrębie zrzeszenia ograniczają zapisy zawarte w Umowie Zrzeszenia i Umowie Systemu Ochrony SGB.

Zgodnie z zapisami w umowie zrzeszenia, Bank wszystkie nadwyżki środków deponuje w SGB- Bank S.A lub w papiery wartościowe, na których zakup zgodę wydaje Bank Zrzeszający, a jednocześnie ma prawo do uzyskania wsparcia finansowego w formie kredytów lub pożyczek, których wysokość uzależniona jest od oceny Banku za jakość aktywów, a także uzyskania poręczeń i gwarancji.

Umowa Systemu Ochrony dopuszcza pomoc Bankowi w formach, które opisano wyżej, do wysokości 20% Funduszu Pomocowego.

Kalkulacje nadzorczych miar płynności i wskaźnika LCR sporządzane za dzień poprzedni, przekazywane są Zarządowi codziennie. Analizy narażenia Banku na ryzyko płynności przekazywane są na posiedzenia Zarządu raz w miesiącu za miesiąc ubiegły, a Radzie Nadzorczej w pierwszym miesiącu po zakończeniu półrocza i obejmują dane obejmujące półrocze kalendarzowe.

Analizy sporządzane dla Zarządu i Rady Nadzorczej obejmują:

1. zestawienie źródeł finansowania,
2. wskaźniki:
  - 1) oceny struktury i trendów źródeł finansowania,
  - 2) stabilności depozytów,
  - 3) relacji,
  - 4) wczesnego ostrzegania,
3. lukę płynności, w tym limity luki,
4. analizy koncentracji, w tym limity koncentracji,
5. scenariusze sytuacji kryzysowej,
6. testy warunków skrajnych,
7. pozostałe limity.

3) RYZYKO STOPY PROCENTOWEJ

Celem strategicznym Banku w zakresie ryzyka stopy procentowej jest maksymalizację wyniku odsetkowego w warunkach zmienności rynkowych stóp procentowych przy minimalizacji ryzyka związanego z możliwością wystąpienia niekorzystnych zmian rynkowych stóp procentowych i negatywnym wpływem tych zmian na sytuację finansową Banku.

Bank identyfikuje podstawowe zagrożenia związane z ryzykiem stopy procentowej oraz stosuje odpowiednie metody zarządzania tym ryzykiem mające na celu eliminację zagrożeń nierównomiernej reakcji różnych pozycji bilansowych na zmiany stóp procentowych, a przez to na różny poziom zmian przychodów i kosztów, co w konsekwencji ma pozwolić utrzymać zdolność do wywiązywania się w sposób optymalny z bieżących i przyszłych zobowiązań bilansowych, jak i pozabilansowych, przy zapewnieniu pożądanego wyniku finansowego oraz realnej wartości posiadanych kapitałów. Bank działa w taki sposób, aby zmiana (w skali roku) wyniku odsetkowego netto w wyniku wzrostu/spadku stóp procentowych o 200 punktów bazowych nie przekraczała 14% funduszy własnych-wskaźnik graniczny akceptowalnego poziomu ryzyka.

Zarządzanie ryzykiem stopy procentowej koncentruje się na zarządzaniu ryzykiem przeszacowania i ryzykiem bazowym.

Badaniu i ocenie podlega wpływ zmian stóp procentowych na wynik odsetkowy i fundusze własne.

Bank kształtuje strukturę aktywów, pasywów i pozycji pozabilansowych w taki sposób, aby uzyskać optymalne efekty w zakresie poziomu wyniku odsetkowego, przy zakładanych zmianach stóp

procentowych; jednocześnie zachowany będzie warunek bezpieczeństwa wyniku odsetkowego przy nieoczekiwanej zmianie tych stóp w kierunku przeciwnym do zakładanego.

Wyznaczany poziom ryzyka stopy procentowej stanowi pochodną wielkości i kierunków zmian stóp procentowych oraz wielkości i kierunków luk niedopasowania.

Bank ogranicza ryzyko stopy procentowej poprzez stosowanie systemu limitów i odpowiednie kształtowanie struktury aktywów i pasywów oraz zobowiązań pozabilansowych.

W procesie zarządzania ryzykiem stopy procentowej uczestniczą:

- 1) Rada Nadzorcza, która w ramach pełnionego nadzoru właścicielskiego dokonuje okresowej oceny dotyczącej wszystkich aspektów zarządzania ryzykiem stopy procentowej w Banku, w tym zgodności prowadzonej polityki z obowiązującą strategią oraz planem finansowym Banku.
- 2) Zarząd, który dokonuje oceny bieżącego i planowanego poziomu ryzyka stopy procentowej oraz odpowiada za adekwatność i skuteczność systemu zarządzania ryzykiem stopy procentowej. Wiceprezes Zarządu nadzorujący Pion Handlowy sprawuje nadzór nad kształtowaniem pozycji bilansowych wrażliwych na zmiany stóp procentowych. Prezes Zarządu poprzez Wiceprezesa Zarządu nadzorującego Pion Ryzyk sprawuje nadzór nad identyfikowaniem, pomiarem i analizowaniem ryzyka stopy procentowej. Prezes Zarządu sprawuje nadzór nad kontrolą ryzyka stopy procentowej.
- 3) Komitet Zarządzania Aktywami i Pasywami (Komitet ZAP), który dokonuje oceny ryzyka stopy procentowej oraz analizuje kształtowanie się stóp procentowych w Banku, opiniuje również propozycje zmian w strukturze aktywów i pasywów w taki sposób, by ograniczyć poziom ryzyka stopy procentowej do granic wyznaczonych w limitach.
- 4) Wydział Ryzyk Bankowych, którego głównym zadaniem jest sporządzanie analiz wpływu ryzyka stopy procentowej na wyniki Banku oraz monitorowanie przestrzegania ustanowionych limitów.
- 5) Wydział Produktów i Systemów Bankowych, który zapewnia prawidłowość oprocentowania w systemie transakcyjnym oraz proponuje zmiany wysokości oprocentowania produktów znajdujących się w ofercie Banku.
- 6) wszystkie jednostki organizacyjne kształtujące poziom pozycji bilansowych wrażliwych na zmiany stóp procentowych, do których zadań należy w szczególności przyjmowanie depozytów, udzielanie kredytów, zakładanie depozytów Banku w Banku Zrzeszającym, zakup papierów wartościowych.

Bank zmienia swoje narażenie na ryzyko stopy procentowej przede wszystkim poprzez zarządzanie terminami przeszacowania stóp procentowych dla poszczególnych pozycji bilansowych i pozabilansowych oraz ustalanie pożądanych parametrów oprocentowania produktów własnych.

W celu utrzymania założonego w planach strategicznych i rocznych planach finansowych profilu ryzyka, Bank prowadzi bieżący monitoring kształtowania się najważniejszych rynkowych stóp procentowych, dokonuje własnych prognoz w zakresie możliwych wariantów zachowania się rynkowych stóp procentowych w przyszłości oraz zarządza poszczególnymi grupami aktywów i pasywów w taki sposób, aby zapewnić realizację optymalnej, w danych warunkach, wysokości marży odsetkowej Banku. Zwiększony nadzór dedykowany jest produktom bankowym związanym z długoterminowym zaangażowaniem Banku, co znajduje odzwierciedlenie w systemie ustalania niedopasowania poziomu aktywów oraz poziomu pasywów dla terminów przeszacowania powyżej 12 miesięcy.

Pomiar ryzyka stopy procentowej oraz zarządzanie nim w Banku obejmuje wszystkie oprocentowane pozycje bilansowe i pozabilansowe w wartości nominalnej i ma charakter skonsolidowany, co oznacza, że obejmuje ono łącznie wszystkie jednostki i komórki organizacyjne Banku, a także całościowy, przez co należy rozumieć, że w analizach uwzględniane są wszystkie istotne dla Banku rodzaje ryzyka stopy procentowej.

Bank do pomiaru stopnia narażenia na ryzyko stopy procentowej jako podstawowe narzędzie stosuje metodę luki stopy procentowej, a ponadto metodę symulacji dochodu, analizę podstawowych wskaźników ekonomicznych związanych z ryzykiem stopy procentowej oraz badanie wpływu zmian stóp procentowych o (+/-) 100p.b. na wartość ekonomiczną Banku.

Maksymalna zmiana wartości ekonomicznej banku na skutek zmian stóp procentowych o 100p.b. wystąpiła na dzień 30.11.2017r. i wynosiła 0,97% funduszy własnych.

W celu kontroli ekspozycji Banku na ryzyko stopy procentowej wprowadzono system limitów ograniczających poziom ryzyka.

Analizy narażenia banku na ryzyko stopy procentowej sporządzane są w cyklach miesięcznych i z taką częstotliwością przedstawiane Zarządowi Banku i Komitetowi Zarządzania Aktywami i Pasywami. Rada Nadzorcza w cyklach półrocznych otrzymuje zestawienia sporządzane na podstawie analiz miesięcznych przedkładanych Zarządowi.

Bank przeprowadza także badania sytuacji szokowej (testy warunków skrajnych) określające:

- 1) maksymalną wysokość zmian wyniku odsetkowego w skali 12 miesięcy z tytułu ryzyka przeszacowania i ryzyka bazowego; wynik testu warunków skrajnych, stanowiący integralną część analizy, stanowi podstawę do oszacowania kapitału wewnętrznego na ryzyko stopy procentowej;
- 2) zmianę wartości ekonomicznej banku na skutek zmian stóp procentowych o 200p.b.

Na dzień 31.12.2017r. Bank oszacował, że na ryzyko stopy procentowej zobowiązany jest alokować fundusze własne w wysokości 4.493.712,48zł.

W 2017r. największy wpływ na potencjalne zmiany w wyniku odsetkowym wywierało ryzyko związane z niedopasowaniem terminów zmian oprocentowania poszczególnych pozycji w portfelu Banku.

Depozyty bez określonego terminu wymagalności z oprocentowaniem zmiennym Bank przyporządkowuje do terminów przeszacowania wynikających z charakteru stopy referencyjnej, o którą oparto poszczególne pozycje, natomiast pasywa o stałym oprocentowaniu kwalifikuje w dacie ich zapadalności / wymagalności – według układu płynnościowego.

W procesie pomiaru ryzyka stopy procentowej nie uwzględniano tendencji do przedterminowej spłaty należności.

Na dzień 31.12.2017r. kwota zmiany w wyniku odsetkowym spowodowana możliwością obniżenia stóp procentowych o 200 punktów bazowych stanowi 11,49% funduszy własnych banku.

4) RYZYKO WALUTOWE

Celem strategicznym Banku w zakresie ryzyka walutowego jest ograniczanie ekspozycji na ryzyko kursowe poprzez dążenie do utrzymania domkniętych indywidualnych pozycji walutowych; w uzasadnionych przypadkach dopuszcza się czasowe utrzymywanie otwartych pozycji walutowych netto w takiej wysokości, aby regulacyjny wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka walutowego nie przekraczał 0,7% funduszy własnych.

Bank prowadzi działalność dewizową w ramach posiadanych uprawnień, zapewniając klientom kompleksową obsługę w zakresie prowadzenia rachunków walutowych bieżących i terminowych, obsługi kasowej, realizacji przelewów otrzymywanych i wysyłanych za granicę oraz wykonywania innych czynności obrotu dewizowego za pośrednictwem Banku Zrzeszającego, przy założeniu, że transakcje wymiany walut z Bankiem Zrzeszającym nie będą miały charakteru spekulacyjnego a służyć będą zamykaniu pozycji klientów.

W procesie zarządzania ryzykiem walutowym uczestniczą:

- 1) Rada Nadzorcza, która sprawuje nadzór nad procesem zarządzania ryzykiem walutowym w Banku, podejmując strategiczne i średnioterminowe decyzje na podstawie przedstawianego dwa razy w roku raportu odnoszącego się do oceny ryzyka walutowego.
- 2) Zarząd, który odpowiada za skuteczność systemu zarządzania ryzykiem walutowym.
  - Wiceprezes Zarządu nadzorujący Pion Handlowy sprawuje nadzór nad kształtowaniem pozycji bilansowych wrażliwych na ryzyko walutowe,
  - Prezes Zarządu poprzez Wiceprezesa Zarządu nadzorującego Pion Ryzyk sprawuje nadzór nad identyfikowaniem, pomiarem i monitorowaniem ryzyka walutowego,
  - Prezes Zarządu sprawuje nadzór nad prowadzeniem ksiąg rachunkowych oraz kontrolą ryzyka walutowego.
- 3) Komitet Zarządzania Aktywami i Pasywami, który pełni funkcję opiniodawczą dla Zarządu.

- 4) Wydział Produktów i Systemów Bankowych, którego zadaniem jest między innymi ustalanie kursów walutowych, utrzymywanie płynności walutowej oraz kształtowanie pozycji walutowych w sposób zapewniający przestrzeganie ustanowionych limitów.
- 5) Wydział Ekonomiczny, który odpowiada przede wszystkim za prawidłowość wyceny bilansowej oraz wyliczanie regulacyjnego wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka walutowego.
- 6) Wydział Operacji Międzybankowych odpowiadający za ewidencję i kontrolę operacji bankowych, a także za przeprowadzanie rozliczeń międzybankowych i międzyoddziałowych.
- 7) Wydział Ryzyk Bankowych, który przede wszystkim monitoruje pozycje walutowe Banku, sporządza analizy narażenia Banku na ryzyko walutowe oraz szacuje wewnętrzny wymóg kapitałowy na to ryzyko.
- 8) Wydział Kontroli Wewnętrznej, który odpowiada za prawidłowość działania, identyfikację zagrożeń i wskazanie sposobu ich eliminacji.

Z uwagi na nieznaczącą skalę prowadzonej działalności walutowej, Bank analizuje przede wszystkim kształtowanie się indywidualnych pozycji walutowych oraz pozycji całkowitej, kontroluje płynność walutową oraz przestrzeganie ustanowionych limitów.

Bank ogranicza ryzyko walutowe poprzez ustanowienie i monitorowanie limitów na otwarte pozycje walutowe oraz poziom walutowych aktywów płynnych. W 2017r. przekroczenia limitów nie wystąpiły.

Dla poszczególnych walut Bank przeprowadza test warunków skrajnych, który wskazuje potencjalne zagrożenia dla wyniku finansowego Banku i wskazuje stopień obciążenia funduszy własnych w sytuacji szokowej.

Na dzień 31.12.2017 roku całkowita pozycja walutowa wynosiła 100.102,38 PLN. Limit 0,7% funduszy własnych przeznaczony na regulacyjny wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka walutowego nie został przekroczony.

W 2017r. nie powstał regulacyjny wymóg kapitałowy na to ryzyko, a także nie wystąpiła konieczność utworzenia wewnętrznego wymogu kapitałowego.

5) RYZYKO OPERACYJNE

Celem strategicznym w zakresie ryzyka operacyjnego jest optymalizacja efektywności gospodarowania poprzez zapobieganie i minimalizowanie strat operacyjnych oraz wyeliminowanie przyczyn ich powstawania, racjonalizacja kosztów, jak również zwiększenie szybkości oraz adekwatności reakcji Banku na zdarzenia od niego niezależne.

Bank wdrażając efektywną strukturę zarządzania ryzykiem operacyjnym, określił role i odpowiedzialności w zakresie zarządzania ryzykiem operacyjnym.

System zarządzania ryzykiem operacyjnym tworzą: akty normatywne opisujące ten system, struktura organizacyjna systemu, narzędzia informatyczne wspomagające realizację procesu zarządzania ryzykiem operacyjnym oraz informacje o incydentach i zdarzeniach zaistniałych w obszarze wymienionego ryzyka.

Proces zarządzania ryzykiem operacyjnym jest realizowany w sposób ciągły i stanowi integralny element procesu zarządzania Bankiem. W procesie zarządzania ryzykiem operacyjnym uczestniczą wszyscy pracownicy.

W procesie zarządzania ryzykiem operacyjnym uczestniczą:

- 1) Rada Nadzorcza, która sprawuje nadzór nad kontrolą systemu zarządzania ryzykiem operacyjnym oraz ocenia jej adekwatność i skuteczność a także nadzoruje zgodność polityki Banku w zakresie podejmowanego ryzyka, w tym zagadnień obszarów technologii informacyjnej i bezpieczeństwa teleinformatycznego, ze strategią i planem finansowym Banku.
- 2) Zarząd, który wprowadza strukturę organizacyjną dostosowaną do wielkości i profilu ponoszonego ryzyka, podział zadań realizowanych w Banku, który zapewnia niezależność funkcji pomiaru, monitorowania i kontrolowania ryzyka od działalności operacyjnej skutkującej podejmowaniem ryzyka przez Bank oraz zapewnia zarządzanie obszarami technologii informacyjnej i bezpieczeństwa teleinformatycznego w sposób poprawny i efektywny; w szczególności nadzór nad ryzykiem operacyjnym sprawuje Prezes Zarządu poprzez Wiceprezesa Zarządu nadzorującego Pion Ryzyk.

- 3) Komitet Zarządzania Aktywami i Pasywami (Komitet ZAP) pełni funkcje analityczne, doradcze i wspomagające w stosunku do Zarządu w obszarze zarządzania ryzykiem operacyjnym.
- 4) Komitet ds. rozwoju IT i bezpieczeństwa Banku Spółdzielczego we Wschowie realizuje zdania określone w polityce ciągłości działania, pełni funkcje koordynujące zgodność działań w zakresie bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego z celami i potrzebami Banku oraz funkcję opiniodawczą dla Zarządu.
- 5) Wydział Informatyki zapewnia prawidłowe działanie i bezpieczeństwo systemu informatycznego, sporządza raporty z obszarów technologii informacyjnej i bezpieczeństwa teleinformatycznego w zakresie nieobjętym raportowaniem przez Wydział Ryzyk Bankowych i przedstawia je odpowiednim komórkom i organom Banku.
- 6) Wydział Ryzyk Bankowych opracowuje i aktualizuje metodykę zarządzania ryzykiem operacyjnym, inicjuje wprowadzanie oraz rozwijanie narzędzi wspomagających zarządzanie ryzykiem, sporządza raporty i przedstawia je odpowiednim komórkom i organom Banku.
- 7) Dyrektorzy/Kierownicy jednostek/komórek organizacyjnych Banku odpowiadają za identyfikację ryzyka operacyjnego w danej jednostce/komórce, podejmują działania ograniczające potencjalne zagrożenia w obszarze ryzyka operacyjnego oraz łagodzące negatywne skutki zrealizowania tego ryzyka; przeprowadzają okresową kontrolę incydentów zarejestrowanych w programie informatycznym wspierającym zarządzanie ryzykiem operacyjnym.
- 8) Menadżerowie ryzyka operacyjnego rejestrują incydenty w programie wspomagającym zarządzanie ryzykiem operacyjnym.
- 9) Pracownicy Banku, bez względu na zajmowane stanowisko, zobowiązani są do podejmowania działań ograniczających możliwość wystąpienia ryzyka i ograniczenia jego skutków oraz przekazywania Menadżerom ryzyka operacyjnego informacji o incydentach i zdarzeniach operacyjnych.
- 10) Wydział ds. zgodności i kontroli wewnętrznej dokonuje przeglądów poprawności realizacji procesu zarządzania tym ryzykiem.

W procesie zarządzania ryzykiem operacyjnym Bank identyfikuje procesy (a w ich ramach krytyczne procesy biznesowe oraz procesy kluczowe), ryzyko powstające w produktach, procesach, systemach istniejących, nowych oraz na etapie ich zmian, dokonuje pomiaru, oceny, monitorowania i kontroli ryzyka, a ponadto stosuje narzędzia redukcji w celu ograniczenia skutków mogących wystąpić zdarzeń operacyjnych.

Identyfikacja ryzyka następuje w celu zapobiegania powstawaniu nieakceptowanego jego poziomu w działaniach realizowanych przez Bank, w szczególności w celu zapobiegania powstawaniu zagrożeń dla zachowania ciągłości działania Banku.

Bank prowadzi działalność detaliczną – bez wyodrębnienia pionów do obsługi poszczególnych klientów z uwagi na ich wielkość – wobec tego do tej linii biznesowej przyporządkowuje wszystkie zdarzenia operacyjne.

Ustalona minimalna wartość progowa dla rejestrowania strat wynosi 0,01zł.

Zarządzanie ryzykiem operacyjnym odnosi się do:

- 1) struktury organizacyjnej Banku oraz jej adekwatności do realizacji celów strategicznych,
- 2) czynności wykonywanych przez pracowników,
- 3) adekwatności kwalifikacji pracowników oraz ich rozwoju do potrzeb Banku,
- 4) zatrudnienia, bezpieczeństwa i higieny pracy,
- 5) przeciwdziałania dyskryminacji pracowników m.in. ze względu na wiek, płeć, przekonania, przynależność do partii politycznej, organizacji i związków zawodowych,
- 6) zapobiegania działalności przestępczej pracowników oraz innych osób na szkodę Banku,
- 7) procesów realizowanych przez kanały dystrybucji produktów (tradycyjne i elektroniczne) wykorzystywanych przez Bank,
- 8) bezpieczeństwa fizycznego i teleinformatycznego,
- 9) postępowania w sytuacjach zagrożenia bieżącego funkcjonowania Banku,
- 10) zdarzeń, których skutki dotyczą Bank, natomiast ich przyczyny znajdują się poza jego bezpośrednią kontrolą,

- 11) usług świadczonych w ramach współpracy z kontrahentami na podstawie umów o wykonywanie czynności należących do zakresu działania Banku oraz innych umów,
- 12) ubezpieczeń oraz odszkodowań,
- 13) adekwatności polityki i praktyki ubezpieczeniowej Banku w relacji do ponoszonego ryzyka,
- 14) nowych i istniejących produktów, projektów oraz procesów.

Zarządzanie ryzykiem operacyjnym jest adekwatne do poziomu generowanego ryzyka oraz uwzględnia:

- 1) specyfikę i złożoność wykonywanych czynności generujących ryzyko operacyjne,
- 2) realizowane procesy,
- 3) rozproszenie geograficzne jednostek organizacyjnych Banku,
- 4) liczbę oraz wartość dokonywanych i przetwarzanych transakcji,
- 5) funkcjonowanie systemów informatycznych,
- 6) posiadane mechanizmy kontroli i ochrony,
- 7) w celu właściwej identyfikacji ryzyka operacyjnego Bank gromadzi dane o zdarzeniach operacyjnych, które wystąpiły w podmiotach funkcjonujących w otoczeniu Banku.

W ramach analizy ryzyka operacyjnego Bank:

- 1) sporządza rejestr incydentów z tytułu ryzyka operacyjnego, protokół badania ryzyka oraz mapę ryzyka,
- 2) oblicza prawdopodobieństwo wystąpienia incydentów z uwzględnieniem częstotliwości oraz dotkliwości w poszczególnych kategoriach zdarzeń,
- 3) dokonuje klasyfikacji incydentów ze względu na rodzaj strat,
- 4) sporządza analizę kluczowych wskaźników ryzyka (KRI),
- 5) sporządza test warunków skrajnych.

Raporty z przeprowadzonych analiz ryzyka operacyjnego przedkładane są w cyklach kwartalnych Komitetowi ZAP oraz Zarządowi, a w cyklach półrocznych Radzie Nadzorczej.

Do oceny stopnia narażenia Banku na ryzyko operacyjne wykorzystuje się jako odnośnik wskaźnik bazowy, poprzez określenie, jaką część wskaźnika bazowego stanowią straty i potencjalne straty wycenione zgodnie z Zasadami stosowanymi w Banku.

Bank przeprowadza proces samooceny ryzyka operacyjnego w formie ankiety wśród pracowników Banku. Celem ankiety jest rozpoznanie w Banku zjawisk, które mogą powodować zwiększenie narażenia Banku na wystąpienie zdarzeń operacyjnych, zwiększenie świadomości występowania ryzyka u pracowników, a także przygotowania działań zapobiegających (lub zmniejszających) ewentualnym negatywnym skutkom dla wyników i bezpieczeństwa Banku. Raport z przeprowadzonej samooceny przekazywany jest Komitetowi ZAP i Zarządowi.

Bank zidentyfikował procesy występujące w swojej działalności oraz wyodrębnił z nich procesy kluczowe i krytyczne.

Na zidentyfikowane procesy kluczowe, warunkujące realizację strategii Banku, opracowano procedury pracy w trybie normalnym oraz działania w sytuacjach stresowych.

Na zagrożenia w obszarach szczególnie narażonych na ryzyko i mogących istotnie wpłynąć na bezpieczeństwo lub wynik finansowy Bank opracował plany awaryjne i plany ciągłości działania.

Bank zarządza ryzykami bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego jako podgrupą ryzyka operacyjnego stosując te same zasady w zakresie identyfikacji, szacowania, raportowania oraz innych aspektów zarządzania ryzykami.

Główne działania Banku związane z redukcją ryzyka operacyjnego ukierunkowane są na prewencję i podnoszenie kwalifikacji i świadomości zagrożeń wśród pracowników Banku. Działania prewencyjne dotyczą incydentów charakteryzujących się niewielką stratą i wielką częstotliwością występowania oraz dotyczą zastosowania narzędzi ryzyka, które ograniczą częstotliwość występowania.

W celu ograniczania ryzyka operacyjnego Bank transferuje ryzyko mogące powstać w majątku Banku poprzez outsourcing sprzętu i system ubezpieczeń mienia, ponadto stosuje różnorodne metody ograniczania ryzyka dostosowane do poszczególnych obszarów działania Banku narażonych na wystąpienie incydentów operacyjnych.

W przypadku identyfikacji zagrożeń mogących spowodować istotne zdarzenia ryzyka operacyjnego lub w inny sposób istotnie wpłynąć na wyniki banku lub jego bezpieczeństwo, a także w obszarach szczególnie narażonych na ryzyko podejmowane są dodatkowe działania, zależne od charakteru i skali ryzyka.

Bank określił w swojej działalności niezbędne do zarządzania ryzykiem operacyjnym podstawowe procesy:

- 1) obsługi klienta,
- 2) zatrudnienia, współpracy i zwolnienia pracownika,
- 3) administrowania programami informatycznymi,
- 4) administrowania zasobami Banku.

W 2017r. regulacyjny wymóg kapitałowy w pełni pokrywał narażenie Banku na ryzyko operacyjne, w związku z tym nie wystąpiła konieczność utworzenia wewnętrznego wymogu kapitałowego na to ryzyko.

Sumę strat brutto (zrealizowanych i niezrealizowanych) z tytułu ryzyka operacyjnego z podziałem na klasy zdarzeń przedstawia poniższa tabela:

Kategorie zdarzeń ryzyka operacyjnego		RAZEM
1. Oszustwo wewnętrzne	1. Działania nieuprawnione	0,00
	2. Kradzież i oszustwo	13 652,67
2. Oszustwo zewnętrzne	1. Kradzież i oszustwo	86,32
	2. Bezpieczeństwo systemów	0,00
3. Praktyka kadrowa i bezpieczeństwo pracy	1. Stosunki pracownicze	0,00
	2. Bezpieczeństwo środowiska pracy	0,00
	3. Podziały i dyskryminacja	0,00
4. Klienci, produkty i praktyka biznesowa	1. Obsługa klientów, ujawnianie informacji o klientach, zobowiązania względem klientów	131 983,00
	2. Niewłaściwe praktyki biznesowe lub Rynkowe	0,00
	3. Wady produktów	0,00
	4. Klasyfikacje klienta i ekspozycje	0,00
	5. Usługi doradcze	0,00
5. Uszkodzenia aktywów	Kłęski żywiołowe i inne zdarzenia	11 164,51
6. Zakłócenia działalności i błędy systemów	Systemy	53 619,29
7. Dokonywanie transakcji, dostawa oraz zarządzanie procesami	1. Wprowadzanie do systemu, wykonywanie, rozliczanie i obsługa transakcji	115 904,88
	2. Monitorowanie i sprawozdawczość	0,00
	3. Dokumentacja dotycząca klienta	6 056,80
	4. Zarządzanie rachunkami klientów	662 463,15
	5. Uczestnicy procesów nie będący klientami banku (np. izby rozliczeniowe)	0,00
	6. Sprzedawcy i dostawcy	0,00

6) RYZYKO KAPITAŁOWE

Część A-Fundusze i regulacyjny wymóg kapitałowy

1. Fundusze własne

1.1 Wartość poszczególnych składników i pomniejszeń kapitału podstawowego Tier I, pozycji dodatkowych kapitału podstawowego Tier I, kapitału Tier II

	wartość w złotych
Kapitał Tier I	100 746 293,14
Kapitał Tier I podstawowy	98 462 831,82
- Fundusz udziałowy	562 000,00
- Kapitał rezerwowy	72 358 867,82
- Fundusz ogólnego ryzyka bankowego	25 125 000,00
- Zyski zatrzymane	14,92
- Skumulowane inne całkowite dochody (fundusz z aktualizacji wyceny)	1 309 319,10
Pomniejszenia kapitału podstawowego	(-) 892 370,02
- Wartości niematerialne i prawne	776 365,49
- Inne korekty w okresie przejściowym w kapitale podstawowym Tier I	116 004,53
Kapitał Tier I dodatkowy	2 283 461,32
Korekty w okresie przejściowym z tytułu instrumentów w kapitale dodatkowym Tier I, podlegających zasadzie praw nabytych	2 438 734,42
Nadwyżka pomniejszeń AT1 Ponad kwotę AT1(pomniejszenie w CET 1)	(-) 155 273,10
Kapitał Tier II	9 438 735,46
Inne korekty w okresie przejściowym	2 438 735,46
Kwota rezerwy ogólnej z tytułu ryzyka kredytowego	7 000 000,00
Fundusze własne (Kapitał Tier I + Kapitał Tier II)	110 185 028,60

Opis instrumentów w kapitale podstawowym Tier I, pozycjach dodatkowych kapitału podstawowego Tier I, kapitale Tier II

1. Fundusze własne Banku obejmują:
  - 1) kapitał Tier I,
  - 2) kapitał Tier II.
2. Kapitał Tier I Banku obejmuje:
  - 1) kapitał podstawowy Tier I, na który składają się:
    - a) wpłacony fundusz udziałowy, z zastosowaniem przepisów przejściowych (korekty okresu przejściowego);
    - b) zysk w trakcie zatwierdzania oraz zysk netto bieżącego okresu sprawozdawczego, obliczone zgodnie z obowiązującymi zasadami rachunkowości, pomniejszone o wszelkie przewidywane obciążenia i dywidendy, w kwotach nie większych niż kwoty zysku zweryfikowane przez biegłych rewidentów, po uzyskaniu zgody właściwego organu;
    - c) niepodzielony zysk z lat ubiegłych, po uzyskaniu zgody właściwego organu;
    - d) w ramach skumulowanych, innych całkowitych dochodów:
      - fundusz z aktualizacji wyceny majątku trwałego,
      - kapitał z aktualizacji instrumentów dłużnych lub kapitałowych zakwalifikowanych do portfela „dostępne do sprzedaży”;
    - e) kapitał rezerwowy;
    - f) fundusz ogólnego ryzyka na niezidentyfikowane ryzyko działalności bankowej;
    - g) w ramach innych przejściowych korekt kapitału podstawowego Tier I:
      - (ze znakiem minus) określoną wartość procentową funduszu z aktualizacji wyceny majątku trwałego,

- (ze znakiem minus – co oznacza, że Bank usuwa z funduszy) określoną wartość procentową zysków z wyceny instrumentów dłużnych lub kapitałowych zakwalifikowanych do portfela „dostępne do sprzedaży”;
- 2) pomniejszenia kapitału podstawowego Tier I:
    - a) określona wartość procentowa wartości niematerialnych i prawnych wyceniona według wartości bilansowej;
    - b) wzajemne zaangażowania w instrumenty kapitałowe (krzyżowe powiązania kapitałowe) zaliczane do funduszy podstawowych Tier I, jeżeli właściwy organ uznał, że miały one na celu sztuczne zwiększenie funduszy własnych Banku;
    - c) posiadane przez Bank bezpośrednio, pośrednio i syntetyczne udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale podstawowym Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli Bank nie dokonał znacznej inwestycji;
    - d) posiadane przez Bank bezpośrednio, pośrednio i syntetyczne udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale podstawowym Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli Bank dokonał znacznej inwestycji;
    - e) strata z lat ubiegłych, strata w trakcie zatwierdzania, strata netto bieżącego okresu;
    - f) aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego oparte na przyszłej rentowności;
    - g) pozycje, które należy odliczyć od pozycji dodatkowych w Tier I, których wartość przekracza wartość kapitału dodatkowego Tier I;
  - 3) kapitał dodatkowy Tier I, który stanowi:
    - a) instrumenty kapitałowe spełniające warunki opisane w art.52 CRR;
    - b) w ramach korekt okresu przejściowego – obligacje zaliczone do funduszy własnych banku na podstawie „Uchwały KNF w sprawie innych pozycji bilansu banku zaliczanych do funduszy podstawowych banku, ich wysokości, zakresu i warunków ich zaliczania do funduszy podstawowych banku”;
  - 4) pomniejszenia dodatkowego kapitału podstawowego:
    - a) określona wartość procentowa wartości niematerialnych i prawnych wyceniona według wartości bilansowej,
    - b) wzajemne zaangażowania w instrumenty kapitałowe (krzyżowe powiązania kapitałowe) zaliczane do dodatkowego kapitału podstawowego, jeżeli właściwy organ uznał, że miały one na celu sztuczne zwiększenie funduszy własnych Banku,
    - c) posiadane przez Bank bezpośrednio, pośrednio i syntetyczne udziały kapitałowe w instrumentach zaliczanych do dodatkowego kapitału podstawowego podmiotów sektora finansowego, jeżeli Bank nie dokonał znacznej inwestycji,
    - d) posiadane przez Bank bezpośrednio, pośrednio i syntetyczne udziały kapitałowe w instrumentach zaliczanych do dodatkowego kapitału podstawowego podmiotów sektora, jeżeli Bank dokonał znacznej inwestycji,
    - e) pozycje, które należy odliczyć od pozycji Tier II, których wartość przekracza wartość kapitału Tier II.
3. Kapitał Tier II Banku obejmuje:
- 1) instrumenty kapitałowe spełniające warunki opisane w art.63 CRR;
  - 2) pożyczki podporządkowane;
  - 3) rezerwę na ryzyko ogólne do wysokości 1,25% aktywów ważonych ryzykiem;
  - 4) pomniejszenia kapitału Tier II:
    - a) wzajemne zaangażowania w instrumenty kapitałowe (krzyżowe powiązania kapitałowe) zaliczane do kapitału Tier II, jeżeli właściwy organ uznał, że miały one na celu sztuczne zwiększenie funduszy własnych Banku,
    - b) posiadane przez Bank bezpośrednio, pośrednio i syntetyczne udziały kapitałowe w instrumentach zaliczanych do kapitału Tier II podmiotów sektora finansowego, jeżeli Bank nie dokonał znacznej inwestycji,
    - c) posiadane przez Bank bezpośrednio, pośrednio i syntetyczne udziały kapitałowe w instrumentach zaliczanych do kapitału Tier II, jeżeli Bank dokonał znacznej inwestycji.

1.3 Główne cechy instrumentów w kapitale podstawowym Tier I oraz instrumentów dodatkowych w kapitale Tier I i Tier II emitowanych przez Bank

1	Emitent	Bank Spółdzielczy we Wschowie	Bank Spółdzielczy we Wschowie	Bank Spółdzielczy we Wschowie
2	Unikatowy identyfikator (np. CUSIP, ISIN lub identyfikator Bloomberg dla ofert na rynku niepublicznym)	Nie dotyczy	Seria A/2010	Seria B/2010
3	Prawo lub prawa właściwe, którym podlega instrument	prawo polskie	prawo polskie	prawo polskie
	<i>Ujmowanie w kapitale regulacyjnym</i>			
4	Zasady przejściowe określone w rozporządzeniu CRR	Kapitał podstawowy Tier I oraz część niekwalifikowalna	Kapitał dodatkowy Tier I oraz kapitał Tier II	Kapitał dodatkowy Tier I oraz kapitał Tier II
5	Zasady określone w rozporządzeniu CRR obowiązujące po okresie przejściowym	Niekwalifikowalne	Kapitał Tier II	Kapitał Tier II
6	Kwalifikowane na poziomie jednostkowym lub (sub-) skonsolidowanym /na poziomie jednostkowym oraz (sub-) skonsolidowanym	poziom jednostkowy	poziom jednostkowy	poziom jednostkowy
7	Rodzaj instrumentu (rodzaje określone przez każdy system prawny)	Udział art.26 ust.3	Obligacja art.62	Obligacja art.62
8	Kwota uznana w kapitale regulacyjnym (waluta w min, według stanu na ostatni dzień sprawozdawczy)	562 000,00zł	904 022,75zł	3 973 447,13zł
		kwota 559 000,00zł wyłączana jest z kapitału regulacyjnego z uwagi na amortyzację wynikającą z okresu przejściowego	kwota 452 011,48zł ujęta jest w kapitale dodatkowym Tier I, kwota 452 011,27zł ujęta jest w kapitale Tier II, pozostała kwota wyłączana jest z kapitału regulacyjnego z uwagi na amortyzację	kwota 1 986 722,94zł ujęta jest w kapitale dodatkowym Tier I, kwota 1 986 724,19zł ujęta jest w kapitale Tier II, pozostała kwota wyłączana jest z kapitału regulacyjnego z uwagi na amortyzację
9	Wartość nominalna instrumentu	1 121 000,00zł	1 200 000,00zł	5 000 000,00zł
9a	Cena emisyjna	1 000,00zł	1 000,00zł	1 000,00zł
9b	Cena wykupu	1 000,00zł	1 000,00zł	1 000,00zł
10	Klasyfikacja księgową	Fundusz udziałowy	Emisja własnych papierów wartościowych	Emisja własnych papierów wartościowych
11	Pierwotna data emisji	Nie dotyczy	2010-07-15	2010-12-13
12	Wieczyste czy terminowe	Terminowy	Terminowy	Terminowy
13	Pierwotny termin zapadalności	Nie dotyczy	2025-07-14	2025-12-12
14	Opcja wykupu na żądanie emitenta podlegająca wcześniejszemu zatwierdzeniu przez organy nadzoru	Tak	Tak	Tak
15	Termin wykupu opcjonalnego, terminy wykupu warunkowego oraz kwota wykupu	Wymagana zgoda KNF dla udziałów wniesionych przed dniem 01-01-2012r., członek Banku uczestniczy w podziale zysku za dany rok obrotowy proporcjonalnie do ilości zadeklarowanych udziałów i okresu ich posiadania	Wymagana zgoda KNF, odsetki od obligacji naliczane do daty wykupu (włącznie)	Wymagana zgoda KNF, odsetki od obligacji naliczane do daty wykupu (włącznie)
16	Kolejne terminy wykupu, jeżeli dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy
	<i>Kupony / dywidendy</i>			
17	Stała lub zmienna dywidenda / stały lub zmienny kupon	Stopa zmienna	Stopa zmienna	Stopa zmienna

18	Kupon odsetkowy oraz dowolny powiązany wskaźnik	Oprocentowanie udziałów nie może przekroczyć czterokrotności oprocentowania 12-miesięcznych wkładów terminowych dla osób fizycznych, obowiązującego w Banku na dzień 31 grudnia roku obrotowego, za który dokonuje się podziału nadwyżki	Stawka WIBOR 6M powiększona o marżę w wysokości 3 punktów procentowych	Stawka WIBOR 6M powiększona o marżę w wysokości 3 punktów procentowych
19	Istnienie zapisanych praw do niewypłacenia dywidendy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy
20a	W pełni uznaniowe, częściowo uznaniowe czy obowiązkowe (pod względem terminu)	Uznaniowe	Nie dotyczy	Nie dotyczy
20b	W pełni uznaniowe, częściowo uznaniowe czy obowiązkowe (pod względem kwoty)	Uznaniowe	Nie dotyczy	Nie dotyczy
21	Istnienie opcji z oprocentowaniem rosnącym lub innej zachęty do wykupu	Nie	Nie	Nie
22	Nieskumulowane czy skumulowane	Nieskumulowane	Nieskumulowane	Nieskumulowane
23	Zamienne czy niezamienne	Niezamienne	Niezamienne	Niezamienne
24	Jeżeli zamienne, zdarzenie lub zdarzenia wywołujące zamianę	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy
25	Jeżeli zamienne, w pełni czy częściowo	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy
26	Jeżeli zamienne, wskaźnik konwersji	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy
27	Jeżeli zamienne, zamiana obowiązkowa czy opcjonalna	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy
28	Jeżeli zamienne, należy określić rodzaj instrumentu, na który można dokonać zamiany	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy
29	Jeżeli zamienne, należy określić emitenta instrumentu, na który dokonuje się zamiany	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy
30	Odpisy obniżające wartość	Nie	Nie	Nie
31	W przypadku odpisu obniżającego wartość, zdarzenie lub zdarzenia wywołujące odpis obniżający wartość	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy
32	W przypadku odpisu obniżającego wartość, w pełni czy częściowo	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy
33	W przypadku odpisu obniżającego wartość, trwale czy tymczasowo	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy
34	W przypadku tymczasowego odpisu obniżającego wartość, opis mechanizmu odpisu obniżającego wartość	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy
35	Pozycja w hierarchii podporządkowania w przypadku likwidacji (należy określić rodzaj instrumentu bezpośrednio uprzywilejowanego w odniesieniu do danego instrumentu)	W trybie i na zasadach określonych w ustawie Prawo bankowe i ustawie Prawo spółdzielcze	Obligacja stanowiąca zobowiązanie podporządkowane. W przypadku ogłoszenia upadłości Emitenta lub jego likwidacji, roszczenia Obligatariuszy zaspokajane są w ostatniej kolejności	Obligacja stanowiąca zobowiązanie podporządkowane. W przypadku ogłoszenia upadłości Emitenta lub jego likwidacji, roszczenia Obligatariuszy zaspokajane są w ostatniej kolejności
36	Niezgodne cechy przejściowe	Nie	Tak	Tak
37	Jeżeli tak, należy określić niezgodne cechy	Nie dotyczy	Brak wieczystości, nie posiada niższego poziomu podporządkowania niż instrumenty w TIER II	Brak wieczystości, nie posiada niższego poziomu podporządkowania niż instrumenty w TIER II

1.4 Opis wszystkich ograniczeń zastosowanych do obliczenia funduszy własnych zgodnie z CRR oraz instrumentów, filtrów ostrożnościowych i odliczeń, do których te ograniczenia mają zastosowanie.

➤ Fundusz udziałowy

1. Fundusz udziałowy Banku od 1 stycznia 2014 roku nie spełnia warunku zawartego w art. 28 ust.1 lit. e CRR, który mówi, że instrumenty w kapitale podstawowym Tier I muszą spełniać warunek „wieczystości”; w związku z tym Bank, zgodnie z zapisami CRR usuwa stopniowo z funduszy własnych fundusz udziałowy.
2. Bank wykazuje fundusz udziałowy w rachunku funduszy własnych, w ramach korekt okresu przejściowego, według następujących zasad:
  - 1) podstawą obliczeń do wyznaczenia podstawy amortyzacji jest lista udziałowców oraz kwota opłaconych przez nich udziałów według stanu na 31.12.2011r.;
  - 2) kwota, o której mowa w pkt 1, jest pomniejszana o wszelkie wypłaty i wyksięgowania udziałów, które miały miejsce w latach 2012-2013;
  - 3) każdego roku, począwszy od początku 2014r., podstawa amortyzacji jest umniejszana (amortyzowana) o wartość stanowiącą iloczyn podstawy amortyzacji oraz ustalonej przez KNF stawki amortyzacji wynoszącej w kolejnych latach odpowiednio: 20% w 2014r., po 10% od 2015r. do 2021r. oraz jednorazowo 10% na koniec 2021r.;
  - 4) jeżeli w kolejnych - po roku 2013 - latach miały miejsce dalsze pomniejszenia podstawy amortyzacji, to za każdym razem, ustalana jest nowa podstawa amortyzacji poprzez odjęcie od podstawy amortyzacji wyznaczonej zgodnie z pkt 1 – 2 kwoty tych pomniejszeń; nowa podstawa amortyzacji obowiązuje od daty dokonanej pomniejszenia;
  - 5) Bank do umniejszania funduszy w trakcie poszczególnych lat stosuje amortyzację jednorazową - na początku roku;

Fundusz udziałowy na dzień	2017-12-31
- wartość bilansowa	1 121 000,00
- amortyzacja funduszu udziałowego	-480 300,00
- wartość udziałów opłaconych po 31.12.2011 roku	-78 700,00
Fundusz udziałowy przyjęty do wyliczania współczynnika wypłacalności	562 000,00

➤ Fundusz aktualizacji wyceny instrumentów zakwalifikowanych do portfela” dostępne do sprzedaży”

Skutki wyceny instrumentów dłużnych lub kapitałowych zakwalifikowanych do portfela „dostępne do sprzedaży” Bank wykazuje w rachunku funduszy własnych, w ramach skumulowanych, innych całkowitych dochodów, według następujących zasad:

- 1) Bank uwzględnia w obliczeniach pozycji kapitału podstawowego Tier I kapitał z aktualizacji instrumentów dłużnych i kapitałowych zakwalifikowanych do portfela „dostępne do sprzedaży”;
- 2) Bank w ramach innych przejściowych korekt kapitału podstawowego Tier I:
  - (ze znakiem minus „-” co oznacza, że Bank) usuwa z funduszy określoną wartość procentową zysków z wyceny instrumentów dłużnych lub kapitałowych zakwalifikowanych do portfela „dostępne do sprzedaży”;

Fundusz aktualizacji wyceny instrumentów zakwalifikowanych do portfela "dostępne do sprzedaży" na dzień	2017-12-31
- wartość bilansowa	1 489 849,27
- podatek dochodowy odroczone	-283 071,00
Fundusz aktualizacji wyceny instrumentów zakwalifikowanych do portfela "dostępne do sprzedaży" zaliczony do funduszy własnych Banku na potrzeby obliczania współczynnika wypłacalności	1 206 778,27
Fundusz aktualizacji wyceny instrumentów zakwalifikowanych do portfela "dostępne do sprzedaży" nie zaliczony do funduszy własnych Banku na potrzeby obliczania współczynnika wypłacalności	-241 355,65

➤ Fundusz aktualizacji wyceny rzeczowych aktywów trwałych

Fundusz z aktualizacji wyceny rzeczowych aktywów trwałych Bank wykazuje w rachunku funduszy własnych w ramach skumulowanych, innych całkowitych dochodów, według następujących zasad:

- 1) Bank uwzględnia w obliczeniach pozycji kapitału podstawowego Tier I kapitał z aktualizacji;
- 2) Bank w ramach innych przejściowych korekt kapitału podstawowego Tier I:
  - (ze znakiem minus) usuwa określoną wartość procentową funduszu z aktualizacji wyceny majątku trwałego;

Fundusz aktualizacji wyceny rzeczowych aktywów trwałych na dzień	2017-12-31
- wartość bilansowa	102 540,83
Fundusz aktualizacji wyceny rzeczowych aktywów trwałych zaliczony do funduszy własnych Banku na potrzeby obliczania współczynnika wypłacalności	102 540,83
Fundusz aktualizacji wyceny rzeczowych aktywów trwałych nie zaliczony do funduszy własnych Banku na potrzeby obliczania współczynnika wypłacalności	-20 508,17

➤ Wyemitowane obligacje

Wyemitowane przez Bank obligacje, na mocy „Uchwały Komisji Nadzoru Finansowego w sprawie innych pozycji bilansu banku zaliczanych do funduszy podstawowych banku, ich wysokości, zakresu i warunków ich zaliczania do funduszy podstawowych banku” Bank wykazuje w pozycjach dodatkowych funduszy podstawowych Tier I (jako korekty okresu przejściowego) według poniższych zasad:

- 1) każdego roku, począwszy od początku 2014, kwota obligacji jest umniejszana o wartość procentową wskazaną w §8 ust.2 pkt 3 „Strategii zarządzania i planowania kapitałowego w Banku Spółdzielczym we Wschowie”;
- 2) Bank do umniejszania stosuje amortyzację dzienną;
- 3) zamortyzowane kwoty obligacji, Bank wykazuje jako instrumenty zaliczane do kapitału Tier II;
- 4) niezależnie od stosowania zasady amortyzowania kwot obligacji, o których mowa w niniejszym paragrafie, Bank stosuje amortyzację tych instrumentów ze względu na termin wymagalności.

Wyemitowane przez bank obligacje na dzień	2017-12-31
- wartość bilansowa	6 200 000,00
- amortyzacja w 2014 - 2017 roku	-3 100 000,00
- amortyzacja z funduszy ze względu na termin wymagalności	-661 265,58
Wyemitowane obligacje zaliczane do kapitału Tier I	2 438 734,42
- amortyzacja w 2014 - 2017 roku	3 100 000,00
- amortyzacja z funduszy ze względu na termin wymagalności	-661 264,54
Wyemitowane obligacje zaliczane do kapitału Tier II	2 438 735,46

➤ Bezpośrednie, pośrednie i syntetyczne udziały kapitałowe

1. Bank pomniejsza kapitał podstawowy Tier I o:

- 1) nadwyżkę zaangażowania kapitałowego w instrumenty zaliczane do kapitału podstawowego Tier I podmiotów sektora finansowego, w których Bank dokonał znacznej inwestycji nad 10% kapitału podstawowego Tier I Banku obliczonego bez uwzględniania pomniejszeń, o których mowa w §7 ust.2 pkt 2 lit. d, g, h ww. Strategii;
- 2) nadwyżkę kwoty aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego uzależnionych od przyszłej rentowności nad 10% kapitału podstawowego Tier I Banku obliczonego bez uwzględniania pomniejszeń, o których mowa w §7 ust.2 pkt 2 lit. d, g, h ww. Strategii;
- 3) nadwyżkę łącznej kwoty zaangażowania kapitałowego w instrumenty zaliczane do kapitału podstawowego Tier I podmiotów sektora finansowego, w których Bank dokonał znacznej inwestycji i aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego uzależnionych od przyszłej rentowności ponad 15% kapitału podstawowego Tier I Banku obliczonego bez uwzględniania pomniejszeń, o których mowa w §7 ust.2 pkt 2 lit. d, g, h ww. Strategii.

2. Pozycjom wyłączonym z odliczeń nie spełniającym warunków progowych zawartych w §13 ust.7 ww. Strategii nadaje się wagę ryzyka 250%.

Nazwa podmiotu	Łączny udział kapitałowy w podmiocie w podziale na rodzaje kapitału			RAZEM
	udział kapitałowy w kapitał podstawowy Tier I podmiotu	udział kapitałowy w pozycje dodatkowe Tier I podmiotu	udział kapitałowy w kapitał Tier II podmiotu	
SGB-Bank SA Poznań	5 387 500,00	-	1 948 597,11	7 336 097,11
BPS SA Warszawa	42 245,00	-	-	42 245,00
BGŻ BNP PARIBAS SA Warszawa	1,00	-	-	1,00
SGB Leasing Sp. z o.o. Poznań	721 500,00	-	-	721 500,00
MACIF Życie	250,00	-	-	250,00
Krajowa SKOK	400,00	-	-	400,00
TUW SKOK	100,00	-	-	100,00
Concordia Polska TUW	62,00	-	-	62,00
TUW Warszawa	30,00	-	-	30,00
	6 152 088,00	-	1 948 597,11	8 100 685,11

Wartość kapitału podstawowego Tier I Banku bez uwzględnienia pomniejszych o inwestycje kapitałowe	98 462 831,82
---	----------------------

Bank dokonał znacznej inwestycji kapitałowej w podmiot SGB Leasing Sp. z o.o. Kwota inwestycji stanowiła mniej niż 10% Kapitału podstawowego Tier I.

3. Informacje na temat poszczególnych pozycji funduszy własnych Banku przedstawia poniższa tabela:

	A	B
Kapitał podstawowy Tier I: Instrumenty i kapitały rezerwowe	Kwota w dniu ujawnienia	Odniesienie do CRR
1 Instrumenty kapitałowe i powiązane azio emisyjne	0,00	Art.26 ust.1, art.27, 28, 29, wykaz EUNB, o którym mowa w art.26 ust.3
W tym: instrument typu 1	0,00	Wykaz EUNB, o którym mowa w art.26 ust.3
W tym: instrument typu 2	0,00	Wykaz EUNB, o którym mowa w art.26 ust.3
W tym: instrument typu 3	0,00	Wykaz EUNB, o którym mowa w art. 26 ust. 3
2 Zyski zatrzymane	14,92	Art.26 ust.1 lit. c)
3 Skumulowane inne całkowite dochody (i pozostałe kapitały rezerwowe, z uwzględnieniem niezrealizowanych zysków i strat zgodnie z mającymi zastosowanie standardami rachunkowości)	73 668 186,92	Art.26 ust.1
3a Fundusze ogólne ryzyka bankowego	25 125 000,00	Art.26 ust.1 lit. f)
4 Kwota kwalifikujących się pozycji, o których mowa w art.484 ust.3 i powiązane azio emisyjne przeznaczone do wycofania z kapitału podstawowego Tier I	562 000,00	Art.486 ust.2
Zastrzyki kapitałowe ze strony sektora publicznego podlegające zasadzie praw nabytych do dnia 1 stycznia 2018 roku.		Art. 483 ust. 2
5 Udziały mniejszości (kwota dopuszczona w skonsolidowanym kapitale podstawowym Tier I)	0,00	Art.84, 479, 480
5a Niezależnie zweryfikowane zyski z bieżącego okresu po odliczeniu wszelkich możliwych do przewidzenia obciążeń lub dywidend	0,00	Art.26 ust.2
6 Kapitał podstawowy Tier I przed korektami regulacyjnymi	99 355 201,84	
7 Dodatkowe korekty wartości (kwota ujemna)	-116 004,53	Art.34, 105
8 Wartości niematerialne i prawne (po odliczeniu powiązanej rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego) (kwota ujemna)	-776 365,49	Art.36 ust.1 lit. b) Art.37, art.472 ust.4

9	Zbiór pusty w UE	0,00	
10	Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego opartej na przyszłej rentowności z wyłączeniem aktywów wynikających z różnic przejściowych (po odliczeniu powiązanej rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego w przypadku spełnienia warunków określonych w art.38 ust.3) (kwota ujemna)	0,00	Art.36 ust.1 lit. c) Art.38, art.472 ust.5
11	Kapitały rezerwowe odzwierciedlające wartość godziwą związane z zyskami lub stratami z tytułu instrumentów zabezpieczających przepływy pieniężne	0,00	Art.33 lit. a)
12	Kwoty ujemne będące wynikiem obliczeń kwot oczekiwanej straty	0,00	Art.36 ust.1 lit. d) Art. 40, 159, art.472ust.6
13	Każdy wzrost kapitału własnego z tytułu aktywów sekurytyzowanych (kwota ujemna)	0,00	Art.32 ust.1
14	Zyski lub straty z tytułu zobowiązań, wycenione według wartości godziwej, które wynikają ze zmian zdolności kredytowej instytucji	0,00	Art.33 lit. b)
15	Aktywa funduszu emerytalnego ze zdefiniowanymi świadczeniami (kwota ujemna)	0,00	Art. 36 ust.1 lit. e0 Art.41, art.472 ust.7
16	Posiadane przez instytucję bezpośrednie i pośrednie udziały kapitałowe w instrumentach własnych w kapitale podstawowym Tier I (kwota ujemna)	0,00	Art.36 ust.1 lit. f) Art.42, art.472 ust.8
17	Udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale podstawowym Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli podmioty te mają z instytucją krzyżowe powiązania kapitałowe mające na celu sztuczne zawyżanie funduszy własnych instytucji (kwota ujemna)	0,00	Art.36 ust.1 lit. g) Art.44, art.472 ust.9
18	Posiadane przez instytucję bezpośrednie i pośrednie udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale podstawowym Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja nie dokonała znacznej inwestycji w te podmioty (kwota przekraczająca próg 10% oraz po odliczeniu kwalifikowanych pozycji krótkich) (kwota ujemna)	0,00	Art.36 ust.1 lit. h) Art 43, 45, 46, art.49 ust.2 i 3, art.79, art.472 ust.10
19	Posiadane przez instytucję bezpośrednio, pośrednio i syntetyczne udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale podstawowym Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja dokonała znacznej inwestycji w te podmioty (kwota przekraczająca próg 10% oraz po odliczeniu kwalifikowanych pozycji krótkich) (kwota ujemna)	0,00	Art.36 ust.1 lit. i) Art.43, 45, 47, art.48 ust.1 lit. b), art.49 ust.1-3, art.79, 470, art.472 ust.11
20a	Kwota ekspozycji następujących pozycji kwalifikujących się do wagi ryzyka równej 1 250%, jeżeli instytucja decyduje się na wariant odliczenia	0,00	Art.36 ust.1 lit. k)
20b	W tym: znaczne pakiety akcji poza sektorem finansowym (kwota ujemna)	0,00	Art.36 ust.1 lit. k) ppkt (i), art.89-91
20c	W tym: pozycje sekurytyzacyjne (kwota ujemna)	0,00	Art.36 ust.1 lit. k) ppkt (ii), art.243 ust.1 lit. b), art.244 ust.1 lit. b), art.258
20d	W tym: dostawy instrumentów z późniejszym terminem rozliczenia (kwota ujemna)	0,00	Art.36 ust.1 lit. k) ppkt (iii), art.379 ust.3
21	Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego wynikające z różnic przejściowych (kwota przekraczająca próg 10% po odliczeniu powiązanej rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego w przypadku spełnienia warunków określonych w art.38 ust.3) (kwota ujemna)	0,00	Art.36 ust.1 lit. c) Art.38, art.48 ust.1 lit. a), art.470, art.472 ust.5
22	Kwota przekraczająca próg 15% (kwota ujemna)	0,00	Art.48 ust.1
23	W tym: posiadane przez instytucję bezpośrednio i pośrednio instrumenty w kapitale podstawowym Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja dokonała znacznej inwestycji w te podmioty	0,00	Art.36 ust.1 lit. i) Art.48 ust.1 lit. b), art.470, art.472 ust.11
25	W tym: aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego wynikające z różnic przejściowych	0,00	Art.36 ust.1 lit. c) Art. 38, art.48 ust.1 lit. a), art 470, art 472 ust. 5
25a	Straty za bieżący rok obrachunkowy (kwota ujemna)	0,00	Art.36 ust.1 lit. a) Art.472 ust.3
25b	Możliwe do przewidzenia obciążenia podatkowe związane z pozycjami kapitału podstawowego Tier I (kwota ujemna)	0,00	Art.36 ust.1 lit. l)
26	Korekty regulacyjne dotyczące niezrealizowanych zysków i strat zgodnie z art.467 i 468	0,00	

	W tym: .... filtr dla niezrealizowanej straty 1	0,00	Art.467
	W tym: .... filtr dla niezrealizowanej straty 2	0,00	Art.467
	W tym: .... filtr dla niezrealizowanego zysku 1	0,00	Art.468
	W tym: .... filtr dla niezrealizowanego zysku 2	0,00	Art.468
26b	Kwota, którą należy odjąć lub dodać do kwoty kapitału podstawowego Tier I w odniesieniu do dodatkowych filtrów i odliczeń wymaganych przed przyjęciem CRR	0,00	Art.481
	W tym:	0,00	Art.481
27	Kwalifikowane odliczenia od pozycji w kapitale dodatkowym Tier I, które przekraczają wartość kapitału dodatkowego Tier I instytucji (kwota ujemna)	0,00	Art.36 ust.1 lit. j)
28	Całkowite korekty regulacyjne w kapitale podstawowym Tier I	-892 370,02	
29	Kapitał podstawowy Tier I	98 462 831,82	
30	Instrumenty kapitałowe i powiązane azio emisyjne	0,00	Art.51 i 52
31	W tym: zaklasyfikowane jako kapitał własny zgodnie z mającymi zastosowanie standardami rachunkowości	0,00	
32	W tym: zaklasyfikowane jako zobowiązania zgodnie z mającymi zastosowanie standardami rachunkowości	0,00	
33	Kwota kwalifikujących się pozycji, o których mowa w art.484 ust.4 i powiązane azio emisyjne przeznaczone do wycofania z kapitału dodatkowego Tier I	2 438 734,42	Art.486 ust.3
	Zastrzyki kapitałowe ze strony sektora publicznego, podlegające zasadzie praw nabytych do dnia 1 stycznia 2018	0,00	Art.483 ust.3
34	Kwalifikujący się kapitał Tier I uwzględniony w skonsolidowanym kapitale dodatkowym Tier I (w tym udziały mniejszości nieuwzględnione w wierszu 5) wyemitowany przez jednostki zależne i będący w posiadaniu stron trzecich	0,00	Art. 85, 86, 480
35	W tym: przeznaczone do wycofania instrumenty wyemitowane przez jednostki zależne	0,00	Art. 486 ust.3
36	Kapitał dodatkowy Tier I przed korektami regulacyjnymi	2 438 734,42	
37	Posiadane przez instytucję bezpośrednie i pośrednie udziały kapitałowe we własnych instrumentach dodatkowych w kapitale Tier I (kwota ujemna)	0,00	Art.52 ust.1 lit. b) Art.56 lit. a), art.57, art.475 ust.2
38	Udziały kapitałowe we własnych instrumentach dodatkowych w kapitale Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli podmioty te mają z instytucją krzyżowe powiązania kapitałowe mające na celu sztuczne zawyżanie funduszy własnych instytucji (kwota ujemna)	0,00	Art.56 lit. b), art.58 i art.475 ust.3
39	Bezpośrednie i pośrednie udziały kapitałowe we własnych instrumentach dodatkowych w kapitale Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja nie dokonała znacznej inwestycji w te podmioty (kwota przekraczająca próg 10% oraz po odliczeniu kwalifikowanych pozycji krótkich) (kwota ujemna)	0,00	Art.56 lit. c), art.59, 60, 79, art 475 ust.4
40	Posiadane przez instytucję bezpośrednie i pośrednie udziały kapitałowe we własnych instrumentach dodatkowych w kapitale Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja dokonała znacznej inwestycji w te podmioty (kwota przekraczająca próg 10% oraz po odliczeniu kwalifikowanych pozycji krótkich) (kwota ujemna)	0,00	Art.56 lit. d), art.59, 79, art.475 ust.4
41	Korekty regulacyjne stosowane w odniesieniu do kapitału dodatkowego Tier I pod względem kwot ujętych przed przyjęciem CRR oraz kwot ujętych w okresie przejściowym przeznaczonych do wycofania zgodnie z rozporządzeniem (UE) nr 575/2013 (tj. kwoty rezydualne określone w CRR)	0,00	
41a	Kwoty rezydualne odliczane od kapitału dodatkowego Tier I w odniesieniu do odliczeń od kapitału podstawowego Tier I w okresie przejściowym zgodnie z art.472 rozporządzenia (UE) nr 575/2013	0,00	Art.472, art.472 ust.3 lit. a), art.472 ust.4, art.472 ust.6, art. 472 ust.8 lit. a), art.472 ust.9, art.472 ust.10 lit. a), 472 ust.11 lit. a)
	W tym pozycje, które należy wyszczególnić np. istotne straty netto w bieżącym okresie, wartości niematerialne i prawne, brak rezerw na pokrycie oczekiwanych strat itd.	0,00	
41b	Kwoty rezydualne odliczane od kapitału dodatkowego Tier I w odniesieniu do odliczeń od kapitału podstawowego Tier II w okresie przejściowym zgodnie z art.475 rozporządzenia (UE) nr 575/2013	0,00	Art.477, art.477 ust.3, art.477 ust.4 lit. a)

	W tym pozycje, które należy wyszczególnić, np. krzyżowe powiązania kapitałowe w instrumentach w kapitale Tier II, bezpośrednie udziały kapitałowe w nieistotnych inwestycjach w kapitał innych podmiotów sektora finansowego itd.	0,00	
41c	Kwota, którą trzeba odjąć od lub dodać do kwoty kapitału dodatkowego Tier I w odniesieniu do dodatkowych filtrów i odliczeń wymaganych przed przyjęciem CRR	0,00	Art.467, 468, 481
	W tym: .... możliwe filtry dla niezrealizowanych strat	0,00	Art.467
	W tym: .... możliwe filtry dla niezrealizowanych zysków	0,00	Art.468
	W tym:	0,00	Art.481
42	Kwalifikowalne odliczenia od pozycji w kapitale Tier II, które przekraczają wartość kapitału Tier II instytucji (kwota ujemna)	-155 273,10	Art.56 lit. e)
43	Całkowite korekty regulacyjne w kapitale dodatkowym Tier I	-155 273,10	
44	Kapitał dodatkowy Tier I	2 283 461,32	
45	Kapitał Tier I (kapitał Tier I = kapitał podstawowy Tier I + kapitał dodatkowy Tier I)	100 746 293,14	
46	Instrumenty kapitałowe i powiązane azio emisyjne	2 438 735,46	Art.62, 63
47	Kwota kwalifikujących się pozycji, o których mowa w art.484 ust.5 i powiązane azio emisyjne przeznaczone do wycofania z kapitału Tier II	0,00	Art.486 ust.4
	Zastrzyki kapitałowe ze strony sektora publicznego, podlegające zasadzie praw nabytych do dnia 01 stycznia 2018r.		Art.483 ust.4
48	Kwalifikujące się instrumenty funduszy własnych uwzględnione w skonsolidowanym kapitale Tier II (w tym udziały mniejszości i instrumenty dodatkowe w kapitale Tier II nieuwzględnione w wierszach 5 lub 34) wyemitowane przez jednostki zależne i będące w posiadaniu stron trzecich	0,00	Art. 87, 88, 480
49	W tym: przeznaczone do wycofania instrumenty wyemitowane przez jednostki zależne	0,00	Art.486 ust.4
50	Korekty z tytułu ryzyka kredytowego	7 000 000,00	Art.62 lit. c) i d)
51	Kapitał Tier II przed korektami regulacyjnymi	9 438 735,46	
52	Posiadane przez instytucję bezpośrednie i pośrednie udziały kapitałowe w instrumentach własnych w kapitale Tier II i pożyczki podporządkowane (kwota ujemna)	0,00	Art.63 lit. b) ppkt (i) Art.66 lit. a), art.67, art.477 ust.2
53	Udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale Tier II i pożyczki podporządkowane podmiotów sektora finansowego, jeżeli podmioty te mają z instytucją krzyżowe powiązania kapitałowe mające na celu sztuczne zawyżanie funduszy własnych instytucji (kwota ujemna)	0,00	Art.66 lit. b), art.68 art.477 ust.3
54	Bezpośrednie i pośrednie udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale Tier II i pożyczki podporządkowane podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja nie dokonała znacznej inwestycji w te podmioty (kwota przekraczająca próg 10% oraz po odliczeniu kwalifikowanych pozycji krótkich) (kwota ujemna)	0,00	Art.66 lit. c), art.69, 70, 79, art.477 ust.4
54a	W tym: nowe udziały kapitałowe nie będące przedmiotem uzgodnień dotyczących okresu przejściowego	0,00	
54b	W tym: udziały kapitałowe istniejące przed dniem 01 stycznia 2013r. i będące przedmiotem uzgodnień dotyczących okresu przejściowego	0,00	
55	Posiadane przez instytucję bezpośrednie i pośrednie udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale Tier II i pożyczki podporządkowane podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja dokonała znacznej inwestycji w te podmioty (po odliczeniu kwalifikowanych pozycji krótkich) (kwota ujemna)	0,00	Art.66 lit. d), art 69, 79, art.477 ust.4
56	Korekty regulacyjne stosowane w odniesieniu do kapitału Tier II pod względem kwot ujętych przed przyjęciem CRR oraz kwot ujętych w okresie przejściowym, przeznaczonych do wycofania zgodnie z rozporządzeniem (UE) nr 575/2013 (tj. kwoty rezydualne określone w CRR)	0,00	
56a	Kwoty rezydualne odliczane od kapitału Tier II w odniesieniu do odliczeń od kapitału podstawowego Tier I w okresie przejściowym zgodnie z art.472 rozporządzenia (UE) nr 575/2013	0,00	Art.472, art.472 ust.3 lit. a), art.472 ust.4, art.472 ust.6, art.472 ust.8 lit. a), art.472 ust.9, art.472 ust.10 lit. a), 472 ust.11 lit. a)

	W tym pozycje, które należy wyszczególnić np. istotne straty netto w bieżącym okresie, wartości niematerialne i prawne, brak rezerw na pokrycie strat itd.	0,00	
56b	Kwoty rezydualne odliczane od kapitału Tier II w odniesieniu do odliczeń od kapitału dodatkowego Tier I w okresie przejściowym zgodnie z art.475 rozporządzenia (UE) nr 575/2013	0,00	Art.475, art.475 ust.2 lit. a), art. 475 ust.3, art.475 ust.4 lit. a)
	W tym pozycje, które należy wyszczególnić np. krzyżowe powiązania kapitałowe w dodatkowych instrumentach w kapitale Tier I, bezpośrednie udziały kapitałowe w nieistotnych inwestycjach dokonywanych w kapitale innych podmiotów sektora finansowego, itd.	0,00	
56c	Kwota, którą należy odjąć od lub dodać do kwoty kapitału Tier II w odniesieniu do dodatkowych filtrów i odliczeń wymaganych przed przyjęciem CRR	0,00	Art.467, 468, 481
	W tym: ... możliwe filtry dla niezrealizowanych strat	0,00	Art.467
	W tym: ... możliwe filtry dla niezrealizowanych zysków	0,00	Art.468
	W tym: ...	0,00	Art.481
57	Całkowite korekty regulacyjne w kapitale Tier II	0,00	
58	Kapitał Tier II	9 438 735,45	
59	Łączny kapitał (łączny kapitał = kapitał Tier I + kapitał Tier II)	110 185 028,60	
59a	Aktywa ważone ryzykiem pod względem kwot ujętych przed przyjęciem CRR oraz kwot ujętych w okresie przejściowym, przeznaczonych do wycofania zgodnie z rozporządzeniem (UE) 575/2013(tj. kwoty rezydualne określone w CRR)	698 328 339,19	
	W tym: pozycje nieodliczone od kapitału podstawowego Tier I (kwoty rezydualne określone w rozporządzeniu (UE) 575/2013) (pozycje, które należy wyszczególnić, np. aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego oparte na przyszłej rentowności po odliczeniu powiązanej rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego, pośrednie udziały kapitałowe w instrumentach własnych w kapitale podstawowym Tier I itd.)	0,00	Art.472, art.472 ust.5, art.472 ust. 8 lit. b), art 472 ust.10 lit. b), art.472 ust. 11 lit. b)
	W tym: pozycje nieodliczone od kapitału dodatkowego Tier I (kwoty rezydualne określone w rozporządzeniu (UE) 575/2013) (pozycje, które należy wyszczególnić, np. krzyżowe powiązania kapitałowe w instrumentach w kapitale Tier II, bezpośrednie udziały kapitałowe w nieistotnych inwestycjach w kapitał innych podmiotów sektora finansowego itd.)	0,00	Art.475, art.475 ust.2 lit. b), art.475 ust.2 lit. c), art 475 ust.4 lit. b)
	W tym: pozycje nieodliczone od kapitału Tier II (kwoty rezydualne określone w rozporządzeniu (UE) 575/2013) (pozycje, które należy wyszczególnić, np. pośrednie udziały kapitałowe w instrumentach własnych w kapitale Tier II, pośrednie udziały kapitałowe w nieistotnych inwestycjach w kapitał innych podmiotów sektora finansowego, pośrednie udziały kapitałowe w istotnych inwestycjach w kapitał innych podmiotów sektora finansowego itd.)	0,00	Art.477, art.477 ust.2 lit. b), art.475 ust.2 lit. c), art 477 ust.4 lit. b)
60	Aktywa ważone ryzykiem razem	698 328 339,19	
61	Kapitał podstawowy Tier I (wyrażony jako odsetek kwoty ekspozycji na ryzyko)	14,10%	Art.92 ust.2 lit. a), art.465
62	Kapitał Tier I (wyrażony jako odsetek kwoty ekspozycji na ryzyko)	14,43%	Art.92 ust.2 lit. b), art.465
63	Łączny kapitał (wyrażony jako odsetek kwoty ekspozycji na ryzyko)	15,78%	Art.92 ust.2 lit. c)
64	Wymóg bufora dla poszczególnych instytucji (wymóg dotyczący kapitału podstawowego Tier I zgodnie z art.92 ust.1 lit. a) powiększony o wymogi utrzymywania bufora zabezpieczającego i antycyklicznego, jak również bufor ryzyka systemowego oraz bufor instytucji o znaczeniu systemowym (bufor globalnych instytucji o znaczeniu systemowym lub bufor innych instytucji o znaczeniu systemowym) wyrażony jako odsetek kwoty ekspozycji na ryzyko)	1,25%	Dyrektywa w sprawie wymogów kapitałowych, art.128, 129, 130
65	W tym: wymóg utrzymywania bufora zabezpieczającego	1,25%	
66	W tym: wymóg utrzymywania bufora antycyklicznego	0,00%	

67	W tym: wymóg utrzymywania bufora ryzyka systemowego	-	
67a	W tym: bufor globalnych instytucji o znaczeniu systemowym lub bufor innych instytucji o znaczeniu systemowym	-	Dyrektywa w sprawie wymogów kapitałowych, art.131
68	Kapitał podstawowy Tier I dostępny w celu pokrycia buforów (wyrażony jako odsetek kwoty ekspozycji na ryzyko)	8 729 104,24	Dyrektywa w sprawie wymogów kapitałowych, art.128
72	Bezpośrednie i pośrednie udziały kapitałowe podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja nie dokonała znacznej inwestycji w te podmioty (kwota poniżej progu 10% oraz po odliczeniu kwalifikowanych pozycji krótkich)	4 530 588,00	Art.36 ust.1 lit. h) Art. 45, 46, art.472 ust. 10 Art.56 lit. c), art 59, 60, art.475 ust.4, Art.66 lit. c), art.69, 70, art.477 ust.4
73	Posiadane przez instytucję bezpośrednie i pośrednie udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale podstawowym Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja dokonała znacznej inwestycji w te podmioty (kwota poniżej progu 10% oraz po odliczeniu kwalifikowanych pozycji krótkich)	721 500,00	Art.36 ust.1 lit. i) Art.45, 48, 470, art.472 ust.11
75	Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego wynikające z różnic przejściowych (kwota poniżej progu 10%, po odliczeniu powiązanej rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego w przypadku spełnienia warunków określonych w art. 38 ust. 3)	1 994 431,00	Art.36 ust.1 lit. c) Art.38, 48, 470, art.472 ust.5
76	Korekty z tytułu ryzyka kredytowego uwzględnione w kapitale Tier II w odniesieniu do ekspozycji objętych metodą standardową (przed zastosowaniem pułapu)	7 000 000,00	Art. 62
77	Pułap uwzględniania korekt z tytułu ryzyka kredytowego w kapitale Tier II zgodnie z metodą standardową	-	Art.62
78	Korekty z tytułu ryzyka kredytowego uwzględnione w kapitale Tier II w odniesieniu do ekspozycji objętych metodą wewnętrznych ratingów (przed zastosowaniem pułapu)	-	Art.62
79	Pułap uwzględniania korekt z tytułu ryzyka kredytowego w kapitale Tier II zgodnie z metodą wewnętrznych ratingów	-	Art.62
80	Bieżący pułap w odniesieniu do instrumentów w kapitale podstawowym Tier I będących przedmiotem ustaleń dotyczących wycofania	-	Art.484 ust.3, art.486 ust.2, 5
81	Kwota wyłączona z kapitału podstawowego Tier I ze względu na pułap (nadwyżka ponad pułap po upływie terminów wykupu i zapadalności)	-	Art.484 ust.3, art.486 ust.2, 5
82	Bieżący pułap w odniesieniu do instrumentów dodatkowych w kapitale Tier I będących przedmiotem ustaleń dotyczących wycofania	-	Art.484 ust.4, art.486 ust.3, 5
83	Kwota wyłączona z kapitału dodatkowego Tier I ze względu na pułap (nadwyżka ponad pułap po upływie terminów wykupu i zapadalności)	-	Art.484 ust.4, art.486 ust.3, 5
84	Bieżący pułap w odniesieniu do instrumentów w kapitale Tier II będących przedmiotem ustaleń dotyczących wycofania	-	Art.484 ust.5, art.486 ust.4, 5
85	Kwota wyłączona z kapitału Tier II ze względu na pułap (nadwyżka ponad pułap po upływie terminów wykupu i zapadalności)	-	Art.484 ust.5, art. 486 ust.4, 5

4. Dźwignia finansowa

Zestawienie dotyczące uzgodnienia aktywów księgowych i ekspozycji wskaźnika dźwigni

		Kwota mająca zastosowanie
1	Aktywa razem według opublikowanych sprawozdań finansowych	1 192 251 456,55
2	Korekta z tytułu jednostek objętych konsolidacją na potrzeby rachunkowości ale nieobjętych zakresem konsolidacji regulacyjnej	0,00
3	(Korekta z tytułu aktywów powierniczych ujętych w bilansie zgodnie z mającymi zastosowanie standardami rachunkowości ale wykluczonych z miary ekspozycji całkowitej składającej się na wskaźnik dźwigni zgodnie z art. 429 ust. 13 rozporządzenia (UE) nr 575/2013)	
4	Korekta z tytułu instrumentów pochodnych	0,00
5	Korekta z tytułu transakcji finansowych z użyciem papierów wartościowych (SFT)	0,00
6	Korekta z tytułu pozycji pozabilansowych (tj. konwersja na kwoty ekwiwalentu kredytowego ekspozycji pozabilansowych)	29 828 650,09

EU-6a	(Korekta z tytułu ekspozycji wewnątrz grupy wykluczonych z miary ekspozycji całkowitej składającej się na wskaźnik dźwigni zgodnie z art. 429 ust. 7 rozporządzenia (UE) nr 575/2013)	0,00
EU-6b	(Korekta z tytułu ekspozycji wykluczonych z miary ekspozycji całkowitej składającej się na wskaźnik dźwigni zgodnie z art. 429 ust. 14 rozporządzenia (UE) nr 575/2013)	0,00
7	Inne korekty	14 802 067,65
8	Miara ekspozycji całkowitej składającej się na wskaźnik dźwigni	1 236 882 174,29

Ujawnienie wskaźnika dźwigni

		Ekspozycje wskaźnika dźwigni określone w rozporządzeniu w sprawie wymogów kapitałowych
Ekspozycje bilansowe (z wyłączeniem instrumentów pochodnych, transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych i aktywów powierniczych)		
1	Pozycje bilansowe (z wyłączeniem instrumentów pochodnych, transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych i aktywów powierniczych ale z uwzględnieniem zabezpieczenia)	1 192 251 456,55
2	(Kwoty aktywów odliczane przy ustalaniu kapitału Tier I)	14 802 067,65
3	Całkowite ekspozycje bilansowe (z wyłączeniem instrumentów pochodnych, transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych i aktywów powierniczych) (suma wierszy 1 i 2)	1 207 053 524,20
Ekspozycje z tytułu instrumentów pochodnych		
4	Koszt odtworzenia związany z wszystkimi transakcjami na instrumentach pochodnych (tj. z pominięciem kwalifikującego się zmiennego depozytu zabezpieczającego w gotówce)	0,00
5	Kwoty narzutu w odniesieniu do potencjalnej przyszłej ekspozycji związanej z wszystkimi transakcjami na instrumentach pochodnych (metoda wyceny według wartości rynkowej)	0,00
EU-5a	Ekspozycja obliczona według metody wyceny pierwotnej ekspozycji	0,00
6	Ubruttowanie zapewnionego zabezpieczenia instrumentów pochodnych jeżeli odliczono je od kwoty aktywów bilansowych zgodnie z mającymi zastosowanie standardami rachunkowości	0,00
7	(Odliczenia aktywów wierzytelności w odniesieniu do zmiennego depozytu zabezpieczającego w gotówce zapewnionego w transakcjach na instrumentach pochodnych)	0,00
8	(Wyłączone ekspozycje z tytułu transakcji rozliczanych za pośrednictwem klienta w odniesieniu do składnika rozliczanego z kontrahentem centralnym)	0,00
9	Skorygowana skuteczna wartość nominalna wystawionych kredytowych instrumentów pochodnych	0,00
10	(Skorygowana skuteczna wartość nominalna kompensat i odliczeń narzutów w odniesieniu do wystawionych kredytowych instrumentów pochodnych)	0,00
11	Całkowite ekspozycje z tytułu instrumentów pochodnych (suma wierszy 4-10)	0,00
Ekspozycje z tytułu transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych		
12	Aktywa z tytułu transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych brutto (bez uwzględnienia kompensowania) po korekcie z tytułu transakcji księgowych dotyczących sprzedaży	0,00
13	(Skompensowane kwoty zobowiązań gotówkowych i wierzytelności gotówkowych w odniesieniu do aktywów tytułu transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych brutto)	0,00
14	Ekspozycja na ryzyko kredytowe kontrahenta w odniesieniu do aktywów tytułu transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych	0,00
EU-14a	Odstępstwo dotyczące transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych: ekspozycja na ryzyko kredytowe kontrahenta zgodnie z art. 429 ust. 4 i art. 222 rozporządzenia (UE) nr 575/2013)	0,00
15	Ekspozycja z tytułu transakcji zawieranych przez pośrednika	0,00
EU-15a	(Wyłączone ekspozycje z tytułu transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych rozliczanych za pośrednictwem klienta w odniesieniu do składnika rozliczanego z kontrahentem centralnym)	0,00

16	Całkowite ekspozycje z tytułu transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych (suma wierszy 12-15a)	0,00
Inne pozycje pozabilansowe		
17	Ekspozycje pozabilansowe wyrażone wartością nominalną brutto	88 008 489,86
18	(Korekty z tytułu konwersji na kwoty ekwiwalentu kredytowego)	-58 179 839,77
19	Inne ekspozycje pozabilansowe (suma wierszy 17-18)	29 828 650,09
Ekspozycje wyłączone zgodnie z art. 429 ust. 7 i 14 rozporządzenia (UE) nr 575/2013 (bilansowe i pozabilansowe)		
EU-19a	(Wyłączenie z ekspozycji wewnątrz grupy (na zasadzie nieskonsolidowanej) zgodnie z art. 429 ust. 7 rozporządzenia (UE) nr 575/2013) (bilansowe i pozabilansowe)	0,00
EU-19b	(Ekspozycje wyłączone zgodnie z art. 429 ust. 14 rozporządzenia (UE) nr 575/2013) (bilansowe i pozabilansowe)	0,00
Kapitał i miara ekspozycji całkowitej		
20	Kapitał Tier I	100 746 293,14
21	Miara ekspozycji całkowitej składającej się na wskaźnik dźwigni (suma wierszy 3, 11, 16, 19, EU-19a, EU-19b)	1 236 882 174,29
Wskaźnik dźwigni		
22	Wskaźnik dźwigni (MIN 3%)	8,15%
Wybór przepisów przejściowych i kwota wyłączonych pozycji powierniczych		
EU-23	Wybór przepisów przejściowych na potrzeby określenia miary kapitału	0,00
EU-24	Kwota wyłączonych pozycji powierniczych zgodnie z art. 429 ust. 11 rozporządzenia (UE) nr 575/2013	0,00

Podział ekspozycji bilansowych (z wyłączeniem instrumentów pochodnych, transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych i ekspozycji wyłączonych

		Ekspozycje wskaźnika dźwigni określone w rozporządzeniu w sprawie wymogów kapitałowych
EU-1	Całkowite ekspozycje bilansowe (z wyłączeniem instrumentów pochodnych, transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych i ekspozycji wyłączonych) w tym:	1 207 053 524,20
EU-2	Ekspozycje zaliczane do portfela handlowego	0,00
EU-3	Ekspozycje zaliczane do portfela bankowego w tym:	1 207 053 524,20
EU-4	Obligacje zabezpieczone	0,00
EU-5	Ekspozycje traktowane jako ekspozycje wobec państwa	65 268 826,84
EU-6	Ekspozycje wobec samorządów regionalnych, wielostronnych banków rozwoju, organizacji międzynarodowych i podmiotów sektora publicznego których nie traktuje się jak państwa	14 506 023,79
EU-7	Institucje	362 238 231,32
EU-8	Ekspozycje zabezpieczone na nieruchomościach	192 839 477,78
EU-9	Ekspozycje detaliczne	275 092 602,83
EU-10	Przedsiębiorstwa	189 673 828,92
EU-11	Ekspozycje których dotyczy niewykonanie zobowiązania	38 993 738,38
EU-12	Pozostałe ekspozycje (np. kapitałowe, sekurytyzacyjne i inne aktywa nie generujące zobowiązania kredytowego)	68 440 794,34

1	Opis procedur stosowanych w celu zarządzania ryzykiem nadmiernej dźwigni finansowej	Strategia zarządzania i planowania kapitałowego w Banku Spółdzielczym we Wschowie; Rozdział VII – Ryzyko nadmiernej dźwigni
2	Opis czynników które miały wpływ na wskaźnik dźwigni w okresie którego dotyczy ujawniony wskaźnik dźwigni	Czynniki wpływające na wskaźnik dźwigni to: wielkość sumy bilansowej banku, wielkość zobowiązań pozabilansowych o określonych wagach ryzyka, przejęcie Lubuskiej SKOK, likwidacja przychodów zastrzeżonych

Na sumę wielkość aktywów składa się suma bilansowa Banku w kwocie 1 192 254 456,55zł pomniejszona o wartości niematerialne i prawne netto w kwocie 776 365,49zł oraz powiększona o wartość rezerw celowych i odpisów aktualizujących utworzonych w roku 15.578.433,14zł.

Na sumę wielkość pozycji pozabilansowych składa się wielkość pozycji pozabilansowych spełniająca kryteria rozporządzenia CRR.

Czynniki, które wywarły wpływ na wielkość współczynnika dźwigni to głównie wzrost funduszy Tier I i aktywów oraz spadek udzielonych zobowiązań pozabilansowych.

5. Adekwatność kapitałowa

1) BS stosuje następujące metody wyliczania wymogów kapitałowych:

- metodę standardową w zakresie ryzyka kredytowego,
- metodę podstawowego wskaźnika w zakresie ryzyka operacyjnego
- metodę podstawową w zakresie ryzyka walutowego.

2) Poniższa tabela przedstawia:

- łączną kwotę ekspozycji według wyceny bilansowej po korektach rachunkowych, bez uwzględniania skutków ograniczania ryzyka kredytowego,
- średnią kwotę ekspozycji
- kwoty stanowiące 8% ekspozycji ważonej ryzykiem dla każdej z klas ekspozycji.

Lp.	Nazwa kategorii ekspozycji (występujących w Banku)	Łączna wartość ekspozycji według wyceny bilansowej stan na dzień 31.12.2017r.	Srednia kwota ekspozycji w okresie od 01.01.2016r. do 31.12.2017r.	Kwota stanowiąca 8% ekspozycji ważonej ryzykiem stan na 31.12.2017r.
1	ekspozycje wobec rządów centralnych i banków centralnych,	65 268 826,84	80 276 749,22	0,00
2	ekspozycje wobec samorządów regionalnych lub władz lokalnych,	15 928 547,67	19 509 612,06	236 648,46
3	ekspozycje wobec podmiotów sektora publicznego,	96 254,33	106 565,96	3 850,17
4	ekspozycje wobec wielostronnych banków rozwoju,	0,00	0,00	0,00
5	ekspozycje wobec organizacji międzynarodowych,	0,00	0,00	0,00
6	ekspozycje wobec instytucji,	362 238 231,32	274 951 118,08	8 250,81
7	ekspozycje wobec przedsiębiorstw,	227 823 380,50	229 489 242,82	13 284 544,42
8	ekspozycje detaliczne,	303 642 942,45	295 345 964,78	14 931 098,87
9	ekspozycje zabezpieczone hipotekami na nieruchomościach,	211 934 839,49	212 077 953,25	12 510 181,33
10	ekspozycje, których dotyczy wykonanie zobowiązania,	39 784 451,45	32 044 178,23	3 355 317,27
11	ekspozycje związane ze szczególnie wysokim ryzykiem,	1 931 961,58	482 990,40	231 835,39
12	ekspozycje w postaci obligacji zabezpieczonych,	0,00	0,00	0,00
13	pozycje stanowiące pozycje sekurytyzacyjne,	0,00	0,00	0,00
14	ekspozycje wobec instytucji i przedsiębiorców posiadających krótkoterminową ocenę kredytową,	0,00	0,00	0,00
15	ekspozycje w postaci jednostek uczestnictwa lub udziałów w przedsiębiorstwach zbiorowego inwestowania,	7 481 850,89	8 590 652,65	598 548,07
16	ekspozycje kapitałowe,	11 407 440,14	11 190 156,53	993 175,21
17	inne ekspozycje.	50 149 746,85	48 746 704,29	3 481 143,13
	RAZEM	1 297 688 473,51	1 212 811 888,27	49 634 593,13

3) Poniższe zestawienie przedstawia poziom wymogów kapitałowych na poszczególne rodzaje ryzyka.

Lp.	Regulacyjny wymóg kapitałowy na:	Kwota
1.	ryzyko kredytowe	49 640 593,13
2.	ryzyko walutowe	0,00
3.	ryzyko operacyjne	6 225 673,97
4.	przekroczenie limitu znacznych pakietów akcji poza sektorem finansowym	0,00
Regulacyjny wymóg kapitałowy razem		55 866 267,10
Regulacyjny współczynnik wypłacalności		15,97%

Część B- wewnętrzny wymóg kapitałowy

Zagadnienia związane z przekształcaniem miar ryzyka w wymogi kapitałowe reguluje „Procedura wyznaczania wewnętrznego wymogu kapitałowego w Banku Spółdzielczym we Wschowie”.

Bank prowadzi wewnątrzbankowy proces oceny adekwatności kapitału wewnętrznego (ICAAP), na który składają się:

- 1) określenie polityki zarządzania ryzykiem i kapitałem;
- 2) identyfikacja wszystkich rodzajów ryzyka występujących w działalności Banku i określenie istotnych rodzajów ryzyka;
- 3) kwantyfikacja i agregacja ryzyka;
- 4) oszacowanie oraz alokacja kapitału wewnętrznego;
- 5) monitoring i kontrola ryzyka oraz kapitału wewnętrznego.

Jako ryzyko istotne Bank uznaje te rodzaje ryzyka, które są objęte obliczaniem łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko dla banków, które nie posiadają portfela handlowego oraz rodzaje ryzyka wymienione w art. 79, 81, 83, 84, 85 i 86 Dyrektywy CRD IV.

Do ryzyk istotnych Bank zalicza następujące ryzyka, które podlegają szacowaniu kapitału wewnętrznego:

- 1) ryzyko kredytowe,
- 2) ryzyko koncentracji,
- 3) ryzyko płynności,
- 4) ryzyko stopy procentowej w księdze bankowej,
- 5) ryzyko walutowe,
- 6) ryzyko operacyjne,
- 7) ryzyko kapitałowe.

Uznane za istotne ryzyko braku zgodności i ryzyko zarządzania (biznesowe) Bank pokrywa kapitałem wewnętrznym obliczonym dla ryzyka operacyjnego.

Bank dokonuje agregacji wymogów kapitałowych na poszczególne rodzaje ryzyka, tym samym oblicza łączną wielkość wymogu kapitałowego (wewnętrzny wymóg kapitałowy) w oparciu o metodę minimalnego wymogu kapitałowego, co oznacza, że punktem wyjściowym dla ustalenia kapitału wewnętrznego jest regulacyjny wymóg kapitałowy, obliczony zgodnie z obowiązującymi w Banku procedurami opisującymi ten proces.

Do obliczania wewnętrznego wymogu kapitałowego Bank przyjmuje:

- 1) wartości regulacyjnego wymogu kapitałowego dla ryzyk: kredytowego, operacyjnego i walutowego,
- 2) wyniki weryfikacji ryzyk objętych tworzeniem regulacyjnego wymogu kapitałowego; w przypadku, gdy regulacyjny wymóg kapitałowy nie w pełni pokrywa te ryzyka, Bank zwiększa kwotę wymogów,
- 3) dla ryzyk nieobjętych regulacyjnym wymogiem kapitałowym:
  - a) wyniki testów warunków skrajnych dla ryzyk: płynności, stopy procentowej i walutowego,
  - b) kwoty przekroczenia dla limitów koncentracji: branżowej, zabezpieczeń, instrumentów finansowych, geograficznej, dużych ekspozycji kredytowych.

Na dzień 31.12.2017r. kapitał wewnętrzny wynosił 85.651.152,04zł.

7) RYZYKO BIZNESOWE

Ryzykiem biznesowym Bank zarządza poprzez opracowywanie planów strategicznych i ich modyfikację oraz opracowując plan ekonomiczno-finansowy. Opracowywanie ww. planów uwzględnia wpływ warunków makroekonomicznych na poziom ryzyk oraz adekwatność kapitałową w okresie planowanym oraz przeprowadzane testy warunków skrajnych (stress-testy).

Proces zarządzania ryzykiem biznesowym w Banku obejmuje identyfikację, pomiar, monitorowanie oraz raportowanie ryzyka.

Podział zadań i raportowanie.

- 1) Wydział Marketingu:
  - a) opracowuje analizy otoczenia i analizy wewnętrzne zgodnie z zakresem działania Wydziału,
  - b) opracowuje plan marketingowy zgodnie z założeniami strategii Banku i przedstawia kwartalnie sprawozdanie z jego wykonania Zarządowi Banku.

- 2) Wydział Ekonomiczny:
  - a) opracowuje analizy zgodnie z zakresem działania Wydziału,
  - b) wykonuje analizy planu ekonomiczno-finansowego oraz realizację strategii Banku i przedstawia je Zarządowi i Radzie Nadzorczej Banku.
- 3) Wydział Ryzyk Bankowych przeprowadza testy warunków skrajnych zmian w otoczeniu i raportuje wyniki do Komitetu Zarządzania Aktywami i Pasywami, Zarządu Banku i Rady Nadzorczej.

Sposób ograniczania ryzyka w procesie zarządzania uzależniony jest od skali i charakteru narażenia Banku na poszczególne rodzaje ryzyka i następuje przede wszystkim poprzez działania zapobiegawcze, limitowanie i transferowanie ryzyka.

Na niezidentyfikowane ryzyka, które mogą wystąpić w przyszłości, Bank tworzy rezerwę na ryzyko ogólne.

8) RYZYKO BRAKU ZGODNOŚCI

1. Bank dąży do zapewnienia zgodności w celu:
  - a) ograniczenia ryzyka braku zgodności, ryzyka prawnego, ryzyka reputacji oraz ryzyka operacyjnego;
  - b) ochrony interesów klientów;
  - c) budowania korzystnego wizerunku Banku jako instytucji szanującej przepisy prawa, regulacje wewnętrzne, wytyczne regulatorów i przyjęte standardy postępowania.
2. Skutkami naruszeń compliance w zakresie ryzyka braku zgodności mogą być:
  - a) wystąpienie sankcji prawnych bądź regulaminowych;
  - b) materialne straty finansowe;
  - c) naruszenie lub utrata reputacji Banku
3. Organizacja procesu zarządzania ryzykiem braku zgodności
  - **Rada Nadzorcza** w procesie zarządzania ryzykiem braku zgodności:
    - nadzoruje wykonywanie przez Zarząd obowiązków dotyczących zapewniania zgodności zarówno w ramach funkcji kontroli, jak i zarządzania ryzykiem braku zgodności;
    - zatwierdza niniejsze zasady (w tym regulamin funkcjonowania komórki ds. zgodności) i nadzoruje ich przestrzeganie;
    - co najmniej raz w roku ocenia efektywność zarządzania ryzykiem braku zgodności przez Bank, w oparciu o okresowe (w tym roczne) raporty komórki do spraw zgodności oraz informacje od Zarządu;
    - informuje Spółdzielnię o wynikach oceny, o której mowa w pkt. 3).
  - **Zarząd Banku** w procesie zarządzania ryzykiem braku zgodności m.in:
    - odpowiada za efektywne zarządzanie w Banku ryzykiem braku zgodności, w tym za ustanowienie stałej i skutecznie działającej komórki do spraw zgodności, organizację procesu zarządzania ryzykiem oraz nadzór nad jego funkcjonowaniem;
    - odpowiada za opracowanie, przyjęcie i wdrożenie oraz zapewnienie przestrzegania niniejszych zasad;
    - odpowiada za składanie sprawozdań Radzie Nadzorczej w sprawie zarządzania w Banku ryzykiem braku zgodności;
    - w przypadku stwierdzenia nieprawidłowości w stosowaniu niniejszych zasad podejmuje środki naprawcze lub dyscyplinujące;
    - odpowiada za zapewnienie niezależności komórki ds. zgodności;
    - zapewnia odpowiednie zasoby kadrowe komórki ds. zgodności, niezbędne do skutecznego wykonywania zadań oraz konieczne środki finansowe do systematycznego podnoszenia kwalifikacji;
    - zapewnia komórce ds. zgodności dostęp do dokumentów, informacji, potrzebnych danych do wykonywania obowiązków służbowych, w tym do uzyskiwania pomocy od pracowników odpowiednich komórek, a w przypadku zaistnienia potrzeby zamawiania ekspertyz zewnętrznych.

- **Zadania kadry kierowniczej podejmowane w działaniu podległych komórek i jednostek organizacyjnych:**
  - udział w projektowaniu oraz wdrażaniu mechanizmów kontrolnych w zakresie zapewniania zgodności;
  - nadzór nad przestrzeganiem zasad w zakresie ryzyka braku zgodności, a także innych regulacji wewnętrznych;
  - kształtowanie świadomości obowiązku przestrzegania panujących norm;
  - promowanie zasad dobrej praktyki bankowej i zachęcanie do przyjmowania postaw etycznych;
  - zaznajamianie podległych pracowników z obowiązującymi regulacjami wewnętrznymi;
  - monitorowanie zgodności wewnętrznych aktów prawnych z przepisami zewnętrznymi i wewnętrznymi oraz stanowiskami i wytycznymi regulatorów (w szczególności dot. centrali Banku);
  - identyfikacja ryzyka braku zgodności podczas bieżącej pracy, w szczególności podczas niezależnego testowania oraz współpracowanie z komórką ds. zgodności w zakresie oceny zidentyfikowanych w komórkach/jednostkach organizacyjnych Banku naruszeń compliance;
  - wykonywanie i nadzorowanie działań zaradczych zmierzających do obniżenia narażenia banku na ryzyko braku zgodności;
  - identyfikowanie potencjalnych i rzeczywistych konfliktów interesów występujących w ich obszarach odpowiedzialności.
- **Wszyscy pracownicy Banku zobowiązani są do:**
  - znajomości przepisów prawa, regulacji wewnętrznych oraz przyjętych przez Bank standardów postępowania, w zakresie wykonywanych przez nich obowiązków. W intranecie Banku na bieżąco Biuro Zarządu zamieszcza zmiany w przepisach wewnętrznych;
  - bezwzględnego przestrzegania przepisów prawa, regulacji wewnętrznych oraz przyjętych przez Bank standardów postępowania. Informacja o zmianach w przepisach prawa prezentowana jest w intranecie Banku –repozytorium plików- Wydziału ds. Zgodności i Kontroli Wewnętrznej- katalog Zmiany w przepisach prawa;
  - informowania komórki ds. zgodności o przypadkach naruszeń compliance, w szczególności niezwłocznie w przypadku naruszeń o charakterze znaczącym lub krytycznym;
  - zgłaszania do komórki ds. zgodności własnych pomysłów dotyczących możliwości ograniczania naruszeń compliance;
  - dbałości o dobre imię Banku i godne jego reprezentowanie;
  - lojalności wobec Banku, w którym są zatrudnieni;
  - wykorzystywania posiadanej wiedzy i kwalifikacji w interesie Banku i jego klientów;
  - niepodejmowania czynności, które mogłyby doprowadzić do konfliktu interesów pomiędzy nimi a Bankiem, w szczególności nie powinni podejmować działań konkurencyjnych wobec Banku, w którym są zatrudnieni;
  - nienadużywania zajmowanego w Banku stanowiska do osiągnięcia nienależnych osobistych korzyści;
  - okazywania szacunku wobec pracowników podległych, w tym w szczególności niestosowania jakichkolwiek form mobbingu lub dyskryminacji.
- **Komórka ds. ryzyka zgodności. W Banku rolę komórki ds. zgodności pełni Wydział ds. Zgodności i Kontroli Wewnętrznej. Zadania komórki:**
  - prowadzenie rejestru naruszeń compliance;
  - sporządzanie na potrzeby Zarządu i Rady Nadzorczej informacji dotyczących stopnia efektywności zarządzania ryzykiem braku zgodności, zmian w poziomie ryzyka;
  - przedstawianie Zarządowi propozycji działań, które będą miały na celu minimalizowanie powstałego ryzyka braku zgodności i ograniczanie występowania takich naruszeń przepisów prawa i norm postępowania w przyszłości;
  - bieżące informowanie Zarządu o przypadkach występowania istotnych naruszeń compliance;
  - monitorowanie na bieżąco zmian w zewnętrznych przepisach prawa; informowanie pracowników Banku o zaistniałych zmianach w zewnętrznych przepisach prawa, poprzez zamieszczenie zmian w intranecie Banku- repozytorium plików – Wydział ds. Zgodności i Kontroli Wewnętrznej;

- opiniowanie nowych produktów lub procesów pod kątem ryzyka ewentualnego wystąpienia zdarzeń compliance;
  - opiniowanie procedur wewnętrznych lub wzorów umów, pod kątem ich zgodności z zewnętrznymi przepisami prawa oraz występowania ewentualnych zapisów, które mogłyby wygenerować naruszenie compliance (z wyjątkiem wzorów przygotowywanych przez Spółdzielnię lub Bank Zrzeszający); Zadanie to wspomagane jest przez Kancelarię prawną, która dokonuje także weryfikacji dokumentów tworzonych przez Bank, w tym dokumentów niestandardowych pod względem formalno-prawnym;
  - opiniowanie materiałów reklamowych Banku (z wyjątkiem materiałów przygotowywanych przez Bank Zrzeszający) pod względem posiadania wymaganych zapisów względem klientów banku;
  - monitorowanie realizacji zaleceń wydanych przez podmioty zewnętrzne, w tym przez Komisję Nadzoru Finansowego oraz Spółdzielnię;
  - monitorowanie realizacji zaleceń wydanych przez Prezesa Zarządu w wyniku niezależnego testowania i innych kontroli przeprowadzanych w Banku;
  - projektowanie, wprowadzanie i stosowanie procedur i metodyk zarządzania ryzykiem braku zgodności;
  - kształtowanie świadomości istnienia ryzyka braku zgodności wśród pracowników Banku;
4. Zarządzanie ryzykiem braku zgodności obejmowało w szczególności następujące obszary:
1. ochronę danych osobowych, zgodnie z ustawą o ochronie danych osobowych;
  2. ochronę konkurencji i konsumentów, zgodnie z ustawą o ochronie konkurencji i konsumentów;
  3. zwalczanie nieuczciwej konkurencji, zgodnie z ustawą o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji;
  4. przeciwdziałanie nieuczciwym praktykom rynkowym, zgodnie z ustawą o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym;
  5. zachowanie tajemnicy bankowej i tajemnicy przedsiębiorstwa, zgodnie z ustawą Prawo bankowe i ustawą o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji;
  6. przeciwdziałanie praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu, zgodnie z ustawą o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu;
  7. kredyty konsumenckie, zgodnie z ustawą o kredycie konsumenckim;
  8. kredyty hipoteczne, zgodnie z ustawą o kredycie hipotecznym;
  9. obowiązki informacyjne Banku, zgodnie z ustawą Prawo bankowe;
  10. etykę bankową (dobre praktyki bankowe) zgodnie z Kodeksem Etyki Bankowej przyjętym przez Związek Banków Polskich;
  11. umowy outsourcingowe, zgodnie z ustawą Prawo bankowe;
  12. bancassurance;
  13. nietrafiona/nieuczciwa sprzedaż (misselling);
  14. uchwały i rekomendacje Komisji Nadzoru Finansowego;
  15. realizację zaleceń wydanych przez podmioty zewnętrzne, w tym przez Komisję Nadzoru Finansowego oraz Spółdzielnię.
5. Poziom ryzyka braku zgodności w 2017 roku uznano jako niski zarówno w I półroczu 2017, jak i II półroczu 2017 roku.
 Straty z tytułu ryzyka nie przewyższają na 31.12.2017 rok 30% wskaźnika bazowego.
 Nie ustalono nieprawidłowości krytycznych oraz znaczących w całym 2017 roku.
 W stwierdzonych przypadkach naruszenia zgodności w 2017r podjęte zostały działania naprawcze.

III Ekspozycje kapitałowe

1. Podział ekspozycji ze względu na cel nabycia (zyski kapitałowe, przyczyny strategiczne) według stanu na dzień 31.12.2017 roku przedstawia poniższe zestawienie.

Ujawnienia w zakresie aktywów obciążonych i wolnych od obciążeń

Formularz A – Aktywa					
		Wartość bilansowa aktywów obciążonych	Wartość godziwa aktywów obciążonych	Wartość bilansowa aktywów wolnych od obciążeń	Wartość godziwa aktywów wolnych od obciążeń
		010	040	060	090
010	Aktywa instytucji zgłaszającej	5 116 577,75	0,00	1 177 721 066,33	9 413 812,47
030	Instrumenty kapitałowe	0,00	0,00	8 083 080,69	0,00
040	Dłużne papiery wartościowe	0,00	0,00	66 770 573,76	0,00
120	Inne aktywa	5 117 577,75	0,00	1 102 867 411,88	9 413 812,47
Formularz B – Zabezpieczenia otrzymane					
		Wartość godziwa obciążonych zabezpieczeń otrzymanych lub wyemitowanych własnych dłużnych papierów wartościowych	Wartość godziwa zabezpieczeń otrzymanych lub wyemitowanych własnych dłużnych papierów wartościowych dostępnych dla celów obciążenia		
		010	040		
130	Zabezpieczenia otrzymane przez instytucję zgłaszającą				
150	Instrumenty kapitałowe	0,00	0,00		
160	Dłużne papiery wartościowe	0,00	0,00		
230	Inne zabezpieczenia otrzymane	0,00	0,00		
240	Wyemitowane własne dłużne papiery wartościowe inne niż obligacje zabezpieczone lub papiery typu ABS				
Formularz C – Aktywa obciążone/zabezpieczenia otrzymane i powiązane zobowiązania					
		Odpowiadające zobowiązania, zobowiązania warunkowe i udzielone pożyczki papierów wartościowych	Aktywa, zabezpieczenia otrzymane i wyemitowane własne dłużne papiery wartościowe inne niż obciążone obligacje zabezpieczone i papiery typu ABS		
		010	030		
010	Wartość bilansowa wybranych zobowiązań finansowych	3 336 139,20	5 116 577,75		
D – Informacje o istotności obciążeń jeśli uznano za istotne		Pożyczka	Lokaty zabezp.		

Akcje i udziały zaliczone do aktywów trwałych wycenia się według ceny nabycia, z uwzględnieniem odpisów z tytułu utraty wartości.

Aktywa finansowe utrzymywane do terminu zapadalności (Bankowe Papiery Wartościowe) wycenia się według zamortyzowanego kosztu, z uwzględnieniem efektywnej stopy procentowej.

Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży wycenia się według wartości godziwej, a skutki zmiany wartości odnosi się na fundusz z aktualizacji wyceny. Wartość godziwa ustalana jest na podstawie wyceny jednostki uczestnictwa prezentowanej na stronie internetowej Towarzystwa Funduszy Inwestycyjnych.

2. Zestawienie papierów wartościowych według stanu na dzień 31.12.2017 roku przedstawia poniższe zestawienie.

Lp.	Wyszczególnienie	Wartość bilansowa w zł	Wartość rynkowa w zł	Wartość godziwa w zł
1	Udziały	2 653 273,69	-	2 653 273,69
2	Akcje	5 429 807,00	-	5 429 807,00
3	Bankowe Papiery Wartościowe	3 324 359,45	-	3 324 359,45
4	TFI - jednostki uczestnictwa	7 481 850,89	-	7 481 850,89
5	TFI - certyfikaty inwestycyjne	1 931 961,58	-	1 931 961,58
6	Obligacje komunalne	2 441 876,75	-	2 441 876,75
7	Obligacje komercyjne	1 014 349,00	-	1 014 349,00
8	Bony pieniężne NBP	59 989 988,58	-	59 989 988,58
9	Skrypty dłużne	0,00	-	0,00
	RAZEM	84 267 466,94	0,00	84 267 466,94

3. Rodzaje, charakter i kwoty ekspozycji w kapitałowych papierach wartościowych w podziale na: papiery notowane na giełdzie, odpowiednio zdywersyfikowane portfele papierów wartościowych niedopuszczonych do obrotu na rynku regulowanym kapitałowych papierów wartościowych oraz inne ekspozycje.

Rodzaje instrumentów	Kwota w zł
Instrumenty finansowe znajdujące się w obrocie giełdowym	0,00
Instrumenty finansowe znajdujące się w obrocie pozagiełdowym	69 403 801,05
Papiery wartościowe z ograniczoną zbywalnością, nie znajdujące się w obrocie na rynku regulowanym	0,00
Papiery wartościowe z ograniczoną zbywalnością	6 780 585,20
RAZEM	76 184 386,25

4. Zrealizowane zyski lub straty ze sprzedaży i likwidacji w ujęciu skumulowanym w danym okresie.

W 2017 roku Bank realizował dochody między innymi z tytułu:

- dyskonta bonów pieniężnych NBP,
- odsetek od Bankowych Papierów Wartościowych SGB-Banku SA w Poznaniu,
- odsetek od nabytych obligacji komunalnych i komercyjnych.

5. Całkowita wartość niezrealizowanych zysków i strat, łączne niezrealizowane zyski i straty z aktualizacji wyceny oraz inne pozycje o podobnym charakterze zaliczone do Tier I lub Tier II.

W 2017 roku bank dokonał przeszacowania wartości jednostek uczestnictwa TFI oraz certyfikatów inwestycyjnych – wzrost wartości odniesiony został na fundusz aktualizacji wyceny w kwocie 500.736,52zł, w tym:

- z tytułu wzrostu wartości jednostek uczestnictwa w kwocie 451.009,48zł,
- z tytułu wzrostu wartości certyfikatów inwestycyjnych w kwocie 49.727,04zł.

Zmniejszenie funduszu aktualizacji wyceny nastąpiło z tytułu naliczenia rezerwy na podatek dochodowy odroczone od wzrostu wartości, w tym:

- z tytułu wzrostu jednostek uczestnictwa w kwocie 85.691zł,
- z tytułu wzrostu certyfikatów inwestycyjnych w kwocie 9.448zł.

IV Bufor antycykliczny

Na podstawie art. 83 oraz art. 96 ustawy z dnia 5 sierpnia 2015r. o nadzorze makro ostrożnościowym nad systemem finansowym i zarządzaniu kryzysowym w systemie finansowym od dnia 1 stycznia 2016r. wskaźnik bufora antycyklicznego wynosi 0% dla ekspozycji kredytowych na terytorium RP. Wskaźnik w tej wysokości obowiązuje do czasu zmiany jego poziomu przez Ministra Finansów w drodze rozporządzenia.

Kwota specyficznego dla instytucji bufora antycyklicznego		
1	Łączna kwota ekspozycji na ryzyko	1 297 688 473,51
2	Specyficzny dla instytucji wskaźnik bufora antycyklicznego	0,00%
3	Wymóg w zakresie specyficznego dla instytucji bufora antycyklicznego	0,00

V Informacja w zakresie zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze

Rada Nadzorcza Banku Spółdzielczego we Wschowie stosuje „Politykę zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze w Banku Spółdzielczym we Wschowie”. Odpowiedzialność za należyte stosowanie „Polityki zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze” ponosi Zarząd BS Wschowa. Realizując zapisy Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 06 marca 2017r. dokonano oceny obowiązującego w Banku Spółdzielczym systemu wynagradzania i stwierdzono, że brak w nim elementów zachęcających do podejmowania nadmiernego ryzyka.

Bank korzystając z możliwości indywidualnego określenia sposobu i zakresu stosowania przepisów dotyczących zmiennych składników wynagrodzeń stosuje Politykę zmiennych składników wynagrodzeń w ograniczonym zakresie ze względu na organizację wewnętrzną, rodzaj, zakres i złożoność prowadzonej działalności. Przyjmuje się, że dla celów Polityki zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze w Banku Spółdzielczym we Wschowie osobami mającymi istotny wpływ na profil ryzyka Banku są członkowie Zarządu. Sporządzenie wykazu stanowisk zostało poprzedzone analizą zakresów czynności i odpowiedzialności osób zajmujących stanowiska, o których mowa w art. 9ca ust. 1 ustawy – Prawo bankowe w odniesieniu do regulacyjnych standardów technicznych w odniesieniu do kryteriów jakościowych i właściwych kryteriów ilościowych ustalania kategorii pracowników, których działalność zawodowa ma istotny wpływ na profil ryzyka instytucji.

Za 2017 rok osobom zajmującym stanowiska kierownicze w rozumieniu zapisy Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 06 marca 2017r przyznano i wypłacono zmienne składniki wynagrodzeń. Przyznanie i wypłata zmiennych składników wynagrodzeń za 2017 rok nastąpiła na podstawie przyjętych w banku rozwiązań wynikających z zapisów Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 06 marca 2017r.

Po dokonaniu analizy stanowisk, określeniu kręgu pracowników, których działalność ma istotny wpływ na profil ryzyka do obowiązującego w Banku systemu wynagradzania Członków Zarządu Banku zastosowano za 2017r zmienny składnik wynagrodzenia w rozumieniu Rozporządzenia tj. regulaminowa premia roczną. Wynagrodzenie Członków Zarządu Banku jest podzielone na część stałą (wynagrodzenie zasadnicze określone w umowie o pracę) oraz część zmienną. Ponadto Członkowi Zarządu przysługuje nagroda jubileuszowa za lata pracy w BS Wschowa, odprawa emerytalna kodeksowa, nagroda mająca charakter wyjątkowy, której podstawą nie jest ocena efektów pracy, dodatki do wynagrodzenia oraz odprawa pośmiertna. Udział składników stałych wynagrodzenia (płaca zasadnicza) w łącznym wynagrodzeniu zapewnia prowadzenie w Banku elastycznej polityki zmiennych składników wynagrodzeń.

Część zmienną stanowi regulaminowa premia roczna przyznawana na podstawie efektów pracy Członka Zarządu. Rada Nadzorcza dokonuje oceny pracy Członka Zarządu w formie uchwały podejmowanej odrębnie dla każdego członka w głosowaniu tajnym. Przy ocenie pracy Członka Zarządu Banku Rada Nadzorcza uwzględnia zweryfikowany przez audytora zewnętrznego wynik finansowy netto. Ocena dokonywana jest po zakończeniu roku obrachunkowego i obejmuje 3 lata tzn. miniony rok obrotowy oraz dwa poprzednie lata, tak aby wysokość wynagrodzeń zależna od wyników uwzględniała cykl koniunkturalny i ryzyko związane z prowadzoną przez Bank działalnością oraz zweryfikowany przez biegłego rewidenta wynik finansowy netto na dzień 31 grudnia roku poprzedzającego ocenę.

Ocena efektów pracy członków Zarządu obejmuje m.in. wskaźniki Banku osiągnięte w latach podlegających ocenie w podziale na poszczególne lata w odniesieniu do realizacji planu finansowego w danym okresie, w zakresie:

1. zysku netto,
  2. zwrotu z aktywów (ROA),
- oraz dodatkowo:
3. wskaźnika należności zagrożonych,
  4. łączny współczynnik kapitałowy.

Oceniając indywidualne wyniki pracy członka Zarządu Rada Nadzorcza bierze pod uwagę:

1. efekty realizacji zadań wynikających z zakresu obowiązków i odpowiedzialności w ramach podziału zadań w Zarządzie,
2. pozytywną ocenę kwalifikacji,
3. uzyskanie absolutorium z wykonania obowiązków za dany rok obrotowy,
4. wyniki kontroli przeprowadzonych w Banku przez podmioty zewnętrzne, w tym audyt wewnętrzny sprawowany przez SGB lub kontrole KNF, w obszarach nadzorowanych przez danego członka Zarządu.

Stosunek stałych składników do zmiennych:

Stale składniki wynagrodzenia stanowią na tyle dużą część wynagrodzenia, aby możliwe było prowadzenie elastycznej polityki zmiennych składników wynagrodzenia, w tym obniżanie lub nieprzyznawanie zmiennych składników wynagrodzenia, przy czym stosunek zmiennych składników wynagrodzenia do stałych składników wynagrodzenia nie może przekraczać 100% w odniesieniu do każdej z osób zajmującej stanowisko kierownicze.

Główne parametry oraz zasady ustalania wynagrodzeń zależnych od wyników:

Członek Zarządu ma prawo do premii rocznej, gdy w okresie podlegającym ocenie wykonanie planu finansowego zostało zrealizowane na poziomie:

- 1) 80% zysku netto;
- 2) 80% zwrotu z aktywów (ROA);

oraz

- wskaźnik należności zagrożonych był nie wyższy niż określony w „Strategii zarządzania ryzykiem w Banku Spółdzielczym we Wschowie”;
- łączny współczynnik wypłacalności osiągnął poziom nie niższy niż rekomendowany przez KNF na dany rok.

Za 2017 rok 3 osobom zajmującym stanowiska kierownicze w rozumieniu zapisów Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 06 marca 2017r przyznano i wypłacono zmienne składniki wynagrodzeń w formie premii rocznej. Przyznanie i wypłata zmiennych składników wynagrodzeń za 2017 rok nastąpiła na podstawie wyżej wymienionych rozwiązań.

Za rok 2017 nie wystąpiły wynagrodzenia z odroczonej wypłatą.

Za rok 2017 nie wystąpiły płatności związane z podjęciem i z zakończeniem zatrudnienia.

VI Informacja w zakresie funkcjonowania systemu kontroli wewnętrznej

1. Cele systemu kontroli wewnętrznej.

Celem systemu kontroli wewnętrznej Banku jest wspomaganie zarządzania Bankiem, realizacja wyznaczonych celów, w tym usprawnianie realizacji zadań Banku oraz zapewnienie bezpieczeństwa i stabilnego jego funkcjonowania, przyczyniające się w szczególności do zapewnienia:

1. skuteczności i efektywności działania Banku,
2. wiarygodności sprawozdawczości finansowej,
3. przestrzegania zasad zarządzania ryzykiem w Banku,
4. zgodności działania Banku z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi i standardami rynkowymi.

2. Schemat organizacji trzech linii obrony w ramach struktury organizacyjnej Banku.

Funkcjonujący w Banku system zarządzania ryzykiem i system kontroli wewnętrznej są zorganizowane na trzech, niezależnych i wzajemnie uzupełniających się liniach obrony (poziomach).

1. Na pierwszą linię obrony składa się operacyjne zarządzanie ryzykiem, powstałym w związku z działalnością prowadzoną przez Bank. Komórki pierwszej linii obrony odpowiedzialne są za projektowanie i zapewnienie przestrzegania mechanizmów kontrolnych, w szczególności w procesach biznesowych funkcjonujących w Banku oraz zgodności postępowania z regulacjami.
2. Na drugą linię obrony składa się zarządzanie przez pracowników na specjalnie powołanych do tego stanowiskach i komórkach organizacyjnych niezależne od operacyjnego zarządzania ryzykiem na pierwszym poziomie.
Druga linia obrony odpowiedzialna jest m.in. za monitorowanie bieżące przyjętych mechanizmów kontrolnych, przeprowadzanie pionowych testów mechanizmów kontrolnych, ocenę adekwatności i skuteczności mechanizmów kontrolnych, matryce funkcji kontroli, prowadzenie rejestru nieprawidłowości znaczących i krytycznych oraz raportowanie o tych nieprawidłowościach.
3. Trzecią linię obrony stanowi audyt wewnętrzny realizowany przez Spółdzielczy System Ochrony SGB. Audyt wewnętrzny odpowiedzialny jest za badanie oraz ocenę adekwatności i skuteczności mechanizmów kontroli i niezależnego monitorowania ich przestrzegania odpowiednio w ramach pierwszej i drugiej linii obrony, zarówno w odniesieniu do systemu zarządzania ryzykiem, jak i systemu kontroli wewnętrznej.

3. Stosowane mechanizmy kontrolne.

1. Mechanizmy kontrolne przyjęte w Banku wbudowane są w funkcjonujące procesy, czynności, w codzienną działalność operacyjną Banku.
2. Wszystkie mechanizmy znajdują odzwierciedlenie w procedurach różnego szczebla – zarówno politykach, jak i procedurach operacyjnych stosowanych przez pracowników niższego szczebla. Tym samym stanowią kluczowy element definiujący pożądane zachowania w ramach pierwszej i drugiej linii obrony. Stosowanie zapisów procedur w praktyce jest monitorowane w ramach testów pionowych i poziomych.
3. W Banku stosuje się mechanizmy kontrolne:
  - a) automatyczne - wbudowane w systemy informatyczne, najczęściej wymuszające lub uniemożliwiające pewne działania np. wymuszenie akceptu powyżej pewnego limitu,
  - b) półautomatyczne np. monitorowanie limitów, wskaźników, weryfikacja danych,
  - c) manualne np. podział obowiązków, autoryzacja formalna na „drugą rękę”, uzgodnienia danych i inwentaryzacja, weryfikacja i analiza danych.
4. Mechanizmy kontrolne posiadane przez Bank to:
  - a) procedury;
  - b) podział obowiązków;
  - c) autoryzacja, w szczególności autoryzacja operacji finansowych i gospodarczych;
  - d) kontrola dostępu;
  - e) kontrola fizyczną;
  - f) proces ewidencji operacji finansowych i gospodarczych w systemach: księgowym, sprawozdawczym i operacyjnym;
  - g) inwentaryzacja;
  - h) dokumentowanie odstępstw;
  - i) wskaźniki wydajności;
  - j) szkolenia,
  - k) samokontrola.
5. Katalog mechanizmów zawarty w ust. 4 nie ma charakteru zamkniętego, w razie konieczności może być rozszerzany adekwatnie do cech procesu oraz ryzyka wystąpienia nieprawidłowości.

4. Ocena adekwatności i skuteczności systemu.

System kontroli wewnętrznej w Banku Spółdzielczym we Wschowie działa poprawnie, jednakże z uwagi na wyniki przeprowadzonych audytów elementy tego systemu powinny być bardziej skuteczne i efektywne.

Wykonywane działania funkcji kontroli są odpowiednie, jednakże wymaga niewielkiej poprawy skuteczność i dokładność wykonywanych zadań przez funkcję kontroli.

Zadania wykonywane przez komórkę ryzyka braku zgodności powinny być bardziej skuteczne, w szczególności w zakresie zapewnienia pełnej zgodności działania Banku z obowiązującymi przepisami i rekomendacjami.

*Zarząd
Banku Spółdzielczego we Wschowie*

OŚWIADCZENIE ZARZĄDU BANKU
(CRR art.435.1 e)

Zarząd Banku Spółdzielczego oświadcza, że ustalenia opisane w Informacji w zakresie profilu ryzyka i poziomu kapitału Banku Spółdzielczego we Wschowie dają pewność, że stosowane systemy zarządzania ryzykiem są odpowiednie z punktu widzenia profilu i strategii Banku.

Zarząd
Banku Spółdzielczego we Wschowie

**OŚWIADCZENIE ZARZĄDU BANKU
(CRR art.435.1 f)**

Ogólny profil ryzyka Banku związany ze strategią działalności i dane liczbowe, zapewniające zewnętrznym zainteresowanym stronom całościowy obraz zarządzania ryzykiem, w tym interakcji między profilem ryzyka Banku a tolerancją na ryzyko określoną przez organ zarządzający został opisany w „Informacjach z zakresu profilu ryzyka i poziomu kapitału Banku Spółdzielczego we Wschowie według stanu na dzień 31.12.2017 roku” i poniżej wyszczególnionych kluczowych wskaźnikach zawartych w zatwierdzonej przez Radę Nadzorczą Banku Spółdzielczego we Wschowie „Strategii zarządzania ryzykiem w Banku Spółdzielczym we Wschowie”.

Kluczowe wskaźniki

<i>Nazwa limitu</i>	<i>Wysokość limitu</i>	<i>Wartość na dzień 31.12.2017r.</i>	<i>Stopień realizacji</i>
Ryzyko kredytowe			
Udział kredytów zagrożonych w portfelu kredytowym	Max 10%	6,89%	68,90%
Udział zagrożonych kredytów zabezpieczonych hipotecznie w portfelu kredytów zabezpieczonych hipotecznie	Max 5,5%	4,38%	79,64%
Udział zagrożonych kredytów detalicznych w portfelu kredytów detalicznych	Max 10%	8,49%	84,90%
Udział portfela kredytów detalicznych w kapitale uznanym	Max 120%	48,48%	40,40%
Udział portfela kredytów zabezpieczonych hipotecznie w kapitale uznanym	Max 580%	443,82%	76,52%
Ilość przypadków przekroczeń limitów koncentracji wynikających z Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i rady(UE) nr 575/2013	0	0	X
Ilość przypadków przekroczeń limitów koncentracji wynikających z ustawy Prawo bankowe	0	0	X
Ryzyko płynności			
Nadzorcza miara płynności M1	Min.0,00	53 217 669,37	X
Nadzorcza miara płynności M2	Min 1,00	1,20	X
Nadzorcza miara płynności M3	Min 1,00	1,91	X
Nadzorcza miara płynności M4	Min 1,00	1,21	X
Wskaźnik urealnionej luki płynności do1 miesiąca	Min 1,00	1,48	X
Wskaźnik koncentracji w depozytach ogółem	Max 20%	7,44%	37,18%
Wskaźnik LCR	Min 64%	176,38%	275,59%

Ryzyko stopy procentowej			
Zmiana w skali roku wyniku odsetkowego netto w wyniku wzrostu/spadku stóp procentowych o 200 p.b. (% FW)	Max 14%	11,49%	82,08%
Ryzyko walutowe			
Udział regulacyjnego wymogu kapitałowego w funduszach własnych	Max 0,70%	0,00%	0,00%
Ryzyko operacyjne			
Udział w funduszach własnych strat i potencjalnych strat w okresie 01.01.2017r.-31.12.2017r. w kategorii:			
oszustwa wewnętrzne	Max 0,20%	0,01%	5,00%
oszustwa zewnętrzne	Max 1,00%	0,00%	0,00%
zasady dotyczące zatrudnienia oraz bezpieczeństwo w miejscu pracy	Max 0,10%	0,00%	0,00%
klienci, produkty, praktyka biznesowa	Max 0,60%	0,12%	20,00%
szkody związane z aktywami rzeczowymi	Max 1,80%	0,01%	0,56%
zakłócenia działalności banku i awarie systemów	Max 4,00%	0,05%	1,25%
wykonanie transakcji, dostawa i zarządzanie procesami operacyjnymi	Max 6,30%	0,71%	11,27%
Suma strat dla wszystkich kategorii w funduszach własnych	Max 14,0%	0,90%	6,43%
Ryzyko kapitałowe			
Współczynnik wypłacalności	Min 13,25%	15,78%	119,09%
Współczynnik kapitału Tier1	Min 10,25%	14,43%	140,78%
Współczynnik kapitału podstawowego Tier1	Min 5,75%	14,10%	245,22%
Udział kapitału rezerwowego w Tier1	Min 70%	71,82%	102,60%
Wskaźnik dźwigni finansowej	Min 3%	8,15%	271,67%

W 2017 roku:

1. nie wystąpiły przekroczenia limitów:
  - koncentracji wynikających z Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i rady(UE) nr 575/2013,
  - koncentracji wynikających z ustawy Prawo bankowe,
2. Bank przeprowadzał wyłącznie operacje zaliczane do portfela bankowego.

*Zarząd
Banku Spółdzielczego we Wschowie*